

”En mäa ois kyllä missään muualla halunnu nuoruuttani elää”
Siivikkalan nuorten alueellinen identiteetti, aluetietoisuus ja yhteisöllisyys

RIIKKA MAJURI
Tampereen yliopisto
Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden
yksikkö
Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen
Pro gradu –tutkielma
Helmikuu 2012

Tiivistelmä

Tampereen yliopisto
Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

MAJURI, RIIKKA:

“En määhän ois kyllä missään muualla halunnu nuoruuttani elää”.

Siivikkalan nuorten alueellinen identiteetti, aluetietoisuus ja yhteisöllisyys.

Pro gradu -tutkielma, 68 s., 2 liitesivua.

Nuorisotyö ja tutkimus

Ohjaaja: Helena Helve

Helmikuu 2012

Pro gradu –tutkielmani tavoitteena on selvittää, minkälainen on nuorten alueellinen identiteetti ja aluetietoisuus Ylöjärven kaupunginosassa Siivikkalassa. Lisäksi olen kiinnostunut siitä, miten yhteisöllisyys tulee kaupunginosassa esiin nuorten silmin.

Tutkimukseni teoreettisena viitekehystenä ovat alueellinen identiteetti, aluetietoisuus ja yhteisöllisyys. Erityisesti ystävyys kautta rakentuva sosiaalinen pääoma nousee merkittäväksi yhteisöllisyyden ulottuvuudeksi. Tutkimuksen jäsentämiseksi olen muodostanut käsittekartan. Teoreettiset käsitteet limittyvät toisiinsa ja käyvät omaa vuoropuheluaan niin aineistossa kuin teoriatasolla.

Pro gradu –tutkielmassani on fenomenologinen tutkimusnäkökulma. Korostan todellisuuden kokemista ja mikä merkitys kokemuksella on. Olen kerännyt tutkimusaineistoni teemahaastattelun menetelmin. Tutkimuksen aineistona on kaksi ryhmähaastattelua, joista toinen on parihaastattelu. Haastateltavia on yhteensä kuusi, joista yksi on tyttö ja loput poikia. Heidän ikänsä olivat haastatteluhetkellä 19-20 vuotta. Tutkimustulokset analysoin teemoittelemalla ja tukeutuen fenomenologiaan. Aineiston jaoin alueittain Ylöjärvi – Siivikkala –akselilla, mutta pääpaino on Siivikkalan alueella. Siivikkalaa koskevan luvun olen jaotellut eri teemoihin alueellisen identiteetin, aluetietoisuuden ja yhteisöllisyyden viitoittamina. Tutkimukseen osallistuneiden vastaukset olivat kovin yhteneväisiä, joten niistä oli helppo rakentaa teemoja.

Tulokset osoittavat, että Ylöjärveä pidetään melko pienenä, turvallisena ja rauhallisena kaupunkina, jossa kaikki tuntevat toisensa. Oleellista on kuitenkin se, että Siivikkalan nuorten alueellinen identiteetti ja aluetietoisuus omaa kaupunginsaansa kohtaan ovat hyvin vahvoja. Siivikkala alueena sijaitsee melko etäällä Ylöjärven keskustasta. Siivikkalan alue koetaan jopa eristäytyneeksi muusta kaupungista. Siivikkalassa nuorille tärkeät ajanviettopaikat sijaitsevat lähinnä koulun alueella tai sen läheisyydessä. Nuorten aluetietoisuudessa korostuu se, että Siivikkala on ollut kasvuympäristönä hyvä, pääasiassa rauhallisuutensa ja yhteisöllisyytensä ansiosta. Siivikkalan alueelta voi erottaa yleisen kaikkien Siivikkalassa asuvien muodostaman yhteisöllisyyden tason lisäksi nuorten keskinäiseen yhteisöllisyyden. Aikuisten ja nuorten välistä yhteisöllisyyttä syntyy yhdessä tekemisen ja sosiaalisen kontrollin muodoissa. Sosiaalinen kontrolli on nuorten mielestä pääasiassa positiivinen asia. Nuorten välinen ystävyys ja sen myötä syntyvä yhteisöllisyys on selvästi tärkeää. Ystävyys tuoma sosiaalinen pääoma kuuluu vastauksissa vertaistukena ja huolenpitoa.

Nykyisin ihannoidaan yksilöllisyyttä ja yhteisöjä rakennetaan paljon esimerkiksi virtuaalisessa maailmassa. Tutkimukseni tulokset kuitenkin osoittavat, että nuoret kokevat yhteisöllisyyden positiiviseksi asiaksi ja heidän ensisijainen yhteisönsä sijaitsee heidän kotikaupunginosassaan, Siivikkalassa.

Avainsanat: Alueellinen identiteetti, aluetietoisuus, yhteisöllisyys, nuoret, Siivikkala

Abstract

University of Tampere
School of Humanities and Social Sciences

MAJURI RIIKKA:

“This is the only place I would have wanted to live when I was young.”

Regional identity, regional consciousness and sense of community in youth's life in Siivikkala.

Master's thesis, 68 pages and 2 appendix pages.

Supervisor: Helena Helve

February 2012

My Master's thesis aim is to find out what kinds of a regional identity and regional consciousness youth have in Siivikkala. Siivikkala is a neighborhood in Ylöjärvi city. In addition, I am interested in how young people experience community in Siivikkala. The social capital, heavily built on friendships, forms a major dimension of the sense of community.

My theoretical framework in my thesis is regional identity, regional consciousness and sense of community. The social capital is important part of what the community creates, mainly in the form of friendships. The map of concepts is made to help structuring the research. Theoretical concepts are inter-related and engaged in a dialogue with both the data than the theoretical level.

My Master's thesis research has perspective of phenomenology. I emphasize the reality of the experience and the meaning of the experience. I collected information in theme interviews. The data consists of two group interviews, one of which was made for a two persons. The group consisted of six persons, one a girl and five boys, ages between 19 to 20 years. The results are analyzed thru the formulated themes with phenomenological approach. Material is divided to regions Ylöjärvi and Siivikkala with the emphasis on Siivikkala area. Siivikkala's chapter is divided into themes, which are based on regional identity, regional consciousness and sense of community. The survey responses were heavily consistent, so they were easy to allocate themes.

The results show, that Ylöjärvi is thought to be relatively small, safe and quiet town, where everyone knows each other. Still, the main conclusion is, that the young people living in Siivikkala, have especially strong Siivikkala based regional identity and high level of regional consciousness towards Siivikkala. Siivikkala area is quite aside from Ylöjärvi. Siivikkala's area is thought to be somewhat isolated from the rest of Ylöjärvi. Important places for the youth in Siivikkala, are located mainly on school ground or in the vicinity. Young people's territoriality is emphasized by the fact that Siivikkala have been a good environment to grow mainly because of tranquility and sense of community. There can be defined two levels of community in Siivikkala: the general level including everyone who lives in Siivikkala and also the friendship between the young people. Between the adults and young people the community is built on doing things together and forms of social control. The friendship between young people and any resulting sense of community is clearly important. Friendships create social capital, which appears as peer support and taking care of each other.

Individuality is nowadays idolized and communities are built a in several ways, for example in the virtual world. However, the results of this study shows that young people have

experienced the sense of community was thought to be purely a positive factor, and their primary community is their neighborhood.

Key words: regional identity, regional consciousness, community, youth, Siivkkala

Kiitokset

Lämmin kiitos nuorille, jotka osallistuivat tutkimukseeni vilpittömämmin ja innokkaammin kuin olin uskaltanut toivoa. Ilman teitä tätä tutkimusta ei olisi koskaan syntynyt!

Haluan kiittää ohjaajaani Helena Helveä saamastani monipuolisesta avusta ja kärsivällisyydestä tutkimusmatkallani. Haluan myös kiittää Päivi Kärkkäistä työni oikoluvusta ja Matti Majuria tiivistelmän hiomisesta kanssani. Kiitokset Ylöjärven kaupungille sekä erityisesti Eila Uusi-Kouvolle, ja muulle työyhteisölleni, joustavuudesta, mikä mahdollisti opiskelun työn ohella. Kiitos opiskelutovereilleni, jotka tsemppasivat koko opiskelujen ajan tarpomaan eteenpäin.

Tärkeimmät kiitokset kuuluvat kuitenkin ihmisille läheltäni. He ovat olleet korvaamattomana tukena arjessa. Tuhannesti kiitos äiti, isä, Matti, Heidi, Heikki ja Antti. Suuret kiitokset myös Antin perheelle ja niin kovin rakkaille ystäväilleni.

Vihinkujalla 7.2.2012.

Riikka Majuri

Sisällys

1 JOHDANTO	1
2 AIKAISEMPI TUTKIMUS.....	3
3 YLÖJÄRVI JA SIIVIKKALA NUORTEN ELINYMPÄRISTÖNÄ.....	7
3.1 Nuoret ja elinympäristö.....	7
3.2 Ylöjärvi	8
3.3 Siivikkala	9
4 TUTKIMUKSEN KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY	10
4.1 Yhteisö ja yhteisöllisyys.....	10
4.1.1 Yhteisöllisyyden ulottuvuudet.....	11
4.1.2 Paikallisyhteisyys	13
4.1.3 Sosiaalinen pääoma.....	14
4.2 Yhteisöjen tutkimusnäkökulmat	15
4.3 Alueellinen identiteetti ja aluetietoisuus.....	17
4.4 Tutkimukseni käsittekartta.....	19
5 TUTKIMUKSEN NÄKÖKULMAT JA TOTEUTUS.....	21
5.1 Tutkimuksen näkökulmat	21
5.2 Tutkimusongelmat ja tutkimusmenetelmät.....	23
5.3 Aineiston analyysi.....	25
5.4 Tutkimuksen toteutus.....	27
5.5 Tutkimuksen rajoitukset ja eettiset kysymykset.....	28
6 AINEISTON KUVAILU	31
6.1 Ylöjärvi nuorten silmin.....	31
6.2 ”Idyllinen lähiö” Siivikkala	33
6.3 ”Siivikkalalaiset on aina siivikkalalaisia”	33
6.3.1 Siivikkalalaisten nuorten ystävyys.....	34
7 YLÖJÄRVI ALUEENA JA YHTEISÖNÄ	35
7.1 Ylöjärven alueellinen identiteetti ja aluetietoisuus	35
7.2 Ylöjärven yhteisöllisyys	37
8 SIIVIKKALA ALUEENA JA YHTEISÖNÄ.....	39
8.1 Siivikkalan alueellinen identiteetti.....	39
8.1.1 Alueen symbolinen eli käsitteellinen hahmottuminen.....	40
8.2 Siivikkalan aluetietoisuus.....	42
8.2.1 Viihtyvyys ja turvallisuus.....	42
8.2.2 Puhetta Siivikkalassa	44

8.2.3 Tulevaisuus Siivikkalassa.....	45
8.3 Siivikkalan yhteisöllisyys.....	46
8.3.1 Siivikkalan nuorten keskinäinen yhteisöllisyys.....	49
8.3.2 Nuoret ystäväporukan ulkopuolella	51
8.4 Alueellisuus ja yhteisöllisyys nuorisotyössä.....	52
9 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA POHDINTAA.....	54
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	63
LIITE 1. Teemahaastattelun kysymysrunko	69
LIITE 2. Tutkimuslupa	70

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. Ylöjärven väestön ikä- ja sukupuolirakenne	8
Kuvio 2. Empiirisen yhteisökäsitteen ulottuvuudet	16
Kuvio 3. Tutkimuksen käsitekartta	20
Kuvio 4. Tutkimuksen yhteenveto	60

1 JOHDANTO

"Kotikylämme tarjoaa kaikille jotakin: asukkaalle meidän kylän henkeä, retkeilijöille metsiä, kalastajille vesiä, kuntoilijoille teitä ja polkuja ja city -ihmisille naapurikaupungin hulinaa. Monet kylän asukkaista ovat ties kuinka monennen polven siivikkalalaisia, mutta uudisasukkaat toivotetaan myös lämpimästi tervetulleeksi." (Siivikkalan koulun kotisivu)

Siivikkala on Ylöjärven kaupunginosa. Olen toiminut Ylöjärven kaupungilla nuoriso-ohjaajana lähes viisi vuotta, ja tästä ajasta suurimman osan olen työskennellyt Siivikkalan alueella. Olen näinä vuosina muodostanut käsityksen sekä Ylöjärvestä ja Siivikkalasta että siellä asuvista nuorista. Halusin käyttää tilaisuutta hyväkseni ja syventyä pro -gradu -tutkimuksessani ns. asiakaskuntaani ja siihen, mikä merkitys omalla kotipaikkakunnalla on näille nuorille.

Aloitettuani työt Siivikkalassa huomasin nopeasti tuntevani yhteenkuuluvuutta alueeseen ja sen ihmisiin. Mistä yhteenkuuluvuuden tuntee syntyi? Helppo kotiutuminen alueelle saattoi johtua osaksi siitä, että olen itse kotoisin pieneltä paikkakunnalta. Olen tottunut siihen, että melkein kaikki tuntevat toisensa, paikassa on lähinnä yksi pääväylä ja esimerkiksi nuoret kokoontuvat pienelle alueelle. Siivikkalassa edellä mainitut piirteet ovat olemassa. Työnkuvani myötä tietenkin alueen asukkaista lapset ja nuoret ovat tulleet itselleni tutuimmiksi. Muistan huomanneeni jo työurani alkuvaiheessa, että nuoret puhuivat itsestään siivikkalalaisina, eivätkä niinkään ylöjärveläisinä. Kun nuoret lähtivät nuorisotilalta Ylöjärven keskustaan, he lähtivät aina ”Ylöjärvelle”. Kun taas nuoret lähtivät Tampereelle, he sanoivat lähtevänsä ”kaupunkiin”. Alueen aikuisiinkin olen saanut tutustua yhteistyökuvioiden kautta. Niin nuorista kuin aikuisista voi aistia yhteen hiileen puhaltamista.

Pro gradu -tutkielmani tarkoitus oli alunperin selvittää Ylöjärven kaupungissa asuvien nuorten kotipaikkasuhdetta aluetietoisuuden käsitteen kautta. Alueena Ylöjärvi on mielenkiintoinen ottaen huomioon sen, että asukasluku kasvaa vuosi vuodelta, ja etenkin lapsiperheet hakeutuvat kaupunkiin. Lisäksi kaupunkiin on liitetty viiden vuoden sisällä kaksi kuntaa: Viljakkala ja Kuru. Olen halunnut tutkimuksessani antaa äänen Ylöjärven nuorille, jotta he saisivat kertoa kotikaupungistaan omasta näkökulmastaan. Lisäksi rajasin teemaa siten, että keskityin vapaa-ajalla tapahtuvaan toimintaan ja olemiseen. Matkan varrella tutkimukseni rajautui vielä lisää. Tein teemahaastattelut kahdelle ryhmälle nuoria aikuisia, jotka olivat eläneet nuoruutensa Siivikkalan kaupunginosassa Ylöjärvellä. Aineiston keruun jälkeen rajasin

tutkimukseni alueellisesti Siivikkalaan, koska aineisto painottui selvästi kyseiseen kaupunginosaan. Tosin Ylöjärvi kokonaisuudessaankin esiintyi tutkimustuloksissa.

Alueilla on oma merkityssisältö eri yhteiskunnille riippuen ajasta ja ikäluokasta (Riikonen 1995, 90). Tutkimukseni keskiössä olivat nuoret ja heidän kokemansa yhteisöllisyys tietyllä alueella. Tutkimustani ohjasi nuorisotutkimuksen lisäksi alueellisen identiteetin ja aluetietoisuuden myötä humanistinen maantiede. Humanistisen maantieteen voidaan ajatella olevan arkielämän maantiedettä, jossa tarkastellaan paikkoja, joissa elämme ja asumme. Näissä paikoissa vietämme suuren osan elämästämme sekä muodostamme niihin tunteen ja tiedon siteitä. (Häkli 1999, 82.) Tarkastelunäkökulman ei tarvitse aina olla yksilöllistä. Paikkoja ja alueita voidaan tutkia myös yhteisöllisestä näkökulmasta eli miten käsitys tietystä paikasta muodostetaan ja tulkitaan kollektiivisesti. (Emt., 93.)

Tutkimukseni oli tapaustutkimus. Keskityin yksittäiseen tapaukseen ja sain aiheesta yksityiskohtaista ja intensiivistä tietoa. (Saarela-Kinnunen & Eskola 2010, 190.) Tutkimusmenetelmäni ohjasi fenomenologinen näkemys eli analyysi perustuu aineistolähtöiseen malliin. Pyrin saamaan aineistosta esiin merkityskokonaisuuksia, jotka voi yhdistää ja yleistää kerronnallisesti eli narratiivisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 101).

Tutkimuskysymykseni olivat

- Millainen on siivikkalalaisten nuoren alueellinen identiteetti ja aluetietoisuus?
- Miten siivikkalalaiset nuoret kokevat yhteisöllisyyttä asuinalueellaan ja mitä se heille merkitsee?

Haastatteluissa aihetta lähestyttiin muistelemisen kautta. Tutkimukseen osallistuvat haastateltavat olivat jo saavuttaneet täysi-ikäisyyden. Täten he vastauksia antaessaan peilasivat menneisyyttään. Koska aihe oli minulle läheinen, liitin vertailun vuoksi joitakin omia kokemuksiani Siivikkalan alueelta. Omat muistoni lähinnä tukivat tai vahvistivat tutkimukseen osallistuneiden haastateltavien esille tuomaa näkökulmaa. Vaikka muistoillani ei ollut varsinaista tutkimuksellista merkitystä, olivat ne kuitenkin mielenkiintoisia, koska muistot liittyivät läheisesti tutkimukseen osallistuneisiin.

Aineistoni perusteella voi päätellä, että Siivikkala on merkinnyt, ja merkitsee edelleen, nuorille paljon. Ylöjärvi kaupunkina oli myös pidetty, mutta nuorilla oli selkeästi tunnepitoisempi suhtautuminen Siivikkalaa kohtaan. Siivikkala koettiin erillisenä osana Ylöjärveä ja jossain määrin eristäytyneenä ja eristettynä. Pienellä alueella nuorille keskeiseksi paikaksi nousi koulun

alue. Siellä vietettiin aikaa koulun jälkeen iltamyöhään asti eri intressien parissa samalla ystäväporukalla. Se, että alueella tunnettiin hyvin toinen toisensa, koettiin pääasiassa hyvänä asiana. Toisista huolta pitäminen nousi esiin vahvasti. Nuoret pitivät mahdollisena, että ovat tulevaisuudessa perustamassa perhettä Siivikkalassa.

Tutkimukseni alussa käyn läpi aikaisempia tutkimuksia, jotka käsittelevät samaa teemaa tai sitä sivuavia asioita. Kolmannessa kappaleessa esittelen tutkimukseni keskeisiä alueita Ylöjärveä ja Siivikkalan kaupunginosaa. Taustoituksen jälkeen pureudun tutkimustani ohjaaviin teoreettisiin käsitteisiin. Yhteisöllisyyttä käsittelen vahvasti Lehtosen (1990) Yhteisö –kirjan ohjaamana. Alueellisuutta taas käsittelen pääasiassa Paasin (1986) väitöskirjan sekä Kaivolan ja Rikkisen (2003) teoksen pohjalta. Lisäksi jäsenän käsitteiden sijoittumisen suhteessa omaan tutkimukseeni.

Viidennessä luvussa käsittelen tutkimukseni empiiristä ja fenomenologista näkökulmaa. Tämä työ ei kuitenkaan keskity fenomenologiseen filosofiaan, vaan fenomenologiaan tutkimusmenetelmänä. Lisäksi esittelen tutkimuksen käytännön toteutusta. Luvussa kuusi alkaa tutkimustulosten esittely aineiston kuvailulla. Kuvailen Ylöjärveä yhden luvun verran, jonka jälkeen kuvailen Siivikkalaa alueena. Toinen Siivikkalaa koskeva kuvailu keskittyy alueen inhimilliseen puoleen. Kuvailujen jälkeen syvennyn seitsemännessä luvussa Ylöjärveä koskevaan aineistoon. Ylöjärven tarkastelu jää huomattavasti suppeammaksi verrattuna Siivikkalaan. Kahdeksannessa luvussa siirryn varsinaiseen tutkimukseni maantieteelliseen alueeseen eli Siivikkalaan. Olen jakanut Siivikkalaa koskevan aineiston teemoihin. Koska alueeni on nuorisotyö ja nuorisotutkimus, on yksi teemoista nuorisotyö. Lopuksi pohdin tutkimusta kokonaisuudessaan ja teen johtopäätöksiä limittäen eri teoreettiset viitekehykset.

2 AIKAISEMPI TUTKIMUS

Noora Ellonen (2008, 101) esittää väitöskirjassaan, että Suomessa pitäisi kansainväliseen tapaan lisätä tutkimusta siitä, miten paikalliset yhteisöt kuten asuinalueet vaikuttavat yksilöön. Varsinkin nuorten kohdalla elinympäristön merkitys on suuressa roolissa, koska he ovat paikallisyhteisöistään erityisen riippuvaisia (Ellonen 2008, 101). Kaivola ja Rikkinen (2003, 21) kirjoittavat kirjassaan, että tutkimustietoa nuorten alueellisesta identiteetistä on vähän

saatavilla. Toisaalta Saastamoinen (2007, 250) toteaa, että suomalainen nuorisotutkimus on viime vuosina nostanut esiin paikallisuuden ja identiteetin yhteyttä. Pro graduni ei syvenny yksilön identiteetin muodostamisen teemaan.

Sari Joveri ja Liisa Horelli (2002) ovat tutkineet Vantaan Koivukylä-Havukosken alueen nuoria ja paikallisuuden merkitystä. Tutkimus oli pääasiallisesti haastattelututkimus, mutta aineistoa oli kerätty monimenetelmällisesti käyttäen apuna muun muassa valokuvia. Haastateltavia oli yhdeksän ja he olivat 15-21-vuotiaita. Tutkimustuloksissa oli luotu neljä erilaista ryhmää, joilla oli omat näkemyksensä ja tunneiteensa asuinalueeseen. Ryhmät olivat viihtyjät, kapinalliset, välietappilaiset ja sivulliset. Viihtyjät ja välietappilaiset suhtautuivat alueeseen positiivisesti, kun taas kapinalliset ja sivulliset kielteisesti. Koivukylä-Havukosken alueen nuoret olivat liikkuvia, mutta myös paikoilla ja paikallaan olemisella oli heille merkitystä. (Joveri & Horelli 2002). Joverin ja Horellin tutkimus oli hyvin samankaltainen kuin omani. Erona oli se, että tutkimukseni oli suppeampi, eikä siinä ollut minuuden näkökulmaa. Koivukylä-Havukosken alueen nuorten ryhmistä viihtyjät sopivat mainiosti oman tutkimukseni nuoriin ja heidän suhtautumiseensa Siivikkalaan.

Jaana Lähteenmaa on tutkinut nuoria, jotka asuvat maaseudulla. Tutkimuksessa oli selvitetty, millaisista elementeistä nuorten alueellinen identiteetti muodostuu maaseudulla. Tutkimuksen pohjalla oli kiinnostus muuttoliikkeeseen ja joidenkin maaseutukuntien autioitumiseen. Lähteenmaan aineisto oli kerätty kolmesta eri kunnasta ja se oli hyvin kattava. Oma aineistoni on kerätty yhdestä kaupunginosasta ja se on suppeampi kuin Lähteenmaan aineisto. Lähteenmaa keskittyy aineistoonsa diskursiivisesti. Tuloksissa huomattiin paikkakunnan imagon olevan nuorten mielissä suoraan yhteydessä siihen, onko kunta muuttovoittoinen vai – tappioinen. (Lähteenmaa 2006.)

”Kerrottu tulevaisuus” on Anne Ollilan väitöskirja, jossa käsitellään nuoria, paikkoja ja nuorten tulevaisuuskuvia. Tutkimuksen taustalla olivat alueellisen polarisaation ilmiöt samoin kuin Lähteenmaan (2006) tutkimuksessa maaseudun nuorista. Tuloksissa ilmeni, että alueeseen ja paikallisuuteen liitettävät mielikuvat vaikuttavat merkittävästi siihen, miten nuori ajattelee oman tulevaisuutensa jollakin tietyllä alueella. (Ollila 2008.)

Merja Sinkkonen-Tolppi (2005) on tehnyt tutkimuksen nuorten kiinnittymisestä kotiseudulle ja mikä sen suhde on sosiaaliseen pääomaan. Verrattuna omaan kvalitatiiviseen tutkimukseeni Sinkkonen-Tolpin aineisto on kvantitatiivinen ja kerätty usealta paikkakunnalta. Lisäksi hän käytti sosiaalisen pääoman käsitettä, kun taas itse lähestyin asiaa pääasiassa yhteisöllisyyden

näkökulmasta. Sosiaalinen pääoma ja kiinnittyminen olivat tutkimuksen tulosten mukaan osittain päällekkäisiä käsitteitä. Tuloksissa mainittiin koulun merkityksen olevan suuri kiinnittymisen suhteen ja ylipäätään hyvinvointiin. (Sinkkonen-Tolppi 2005.) Omassa tutkimuksessani koulumaailma oli rajattu pois.

Timo A. Kauppinen on tutkinut tutkimuksessaan perhetaustan ja alueen vaikutuksia keskiasteen tutkintojen suorittamiseen 1990 –luvulla helsinkiläisten nuorten keskuudessa. Tutkimus on kvantitatiivinen, joten se erosi omastani tutkimusmenetelmällisesti. Tutkimuskysymys erosi omastani myös huomattavasti, mutta yhteistä on alueellisuuden tutkiminen nuorten elämässä. (Kauppinen 2006.)

Taina Kaivola ja Hannele Rikkinen ovat osallistuneet 1990-luvun lopulla alkaneeseen kansainväliseen Australiasta lähtöisin olevaan projektiin, jossa haluttiin kartoittaa lasten ja nuorten vapaa-ajan toimintoja sekä paikkakokemuksia erilaisissa elinympäristöissä. Eri maissa tehtiin omia tutkimuksiaan, joiden tuloksia voitiin vertailla keskenään ja selvittää yhteisiä sekä paikallisia piirteitä. Tutkimus kohdistui 12-vuotiaisiin sekä 15 –vuotiaisiin lapsiin. Suomessa tutkimukseen valittiin kouluja Etelä- ja Pohjois-Suomesta. Tutkimus toteutettiin kyselylomakkein ja sitä täydentävin haastatteluin. Tuloksissa näkyi muun muassa se, että mielipaikoiksi tutkimuksessa nousivat niin koti, luonto, harrastuspaikat kuin paikat, joihin liittyi muistoja. 15 –vuotiaiden vastauksissa näkyi kavereiden merkitys paikan suhteen voimakkaammin kuin 12 –vuotiailla. (Kaivola ja Rikkinen 2003, 165-194.) Tässäkään tutkimuksessa ei suoranaisesti liikuta alueellisen identiteetin alueella, mutta samojen teemojen ympärillä. Ylöjärveläisen nuoren alueellinen identiteetti rakentuu tietyistä paikoista, joissa halutaan viettää aikaa vapaalla.

Edelliseen kansainväliseen tutkimukseen liittyen on vuonna 2004 julkaistu kokoava teos *Young People, Leisure and Place. Cross Cultural Perspectives*, josta löytyy myös Kaivolan ja Rikkisen tutkimus. Kirjan ovat toimittaneet Margaret Robertson, joka oli alun perin tutkimuksen alkuunpanija, sekä Michael Williams. Tutkimuksessa tuodaan esiin sekä kodin merkitystä, tietotekniikan kehittymistä ja sitä, miten nuoret voivat vaihtaa identiteettiään monia kertoja jo paikastakin riippuen. Se tuo kasvattajille lisää haastetta nuorten ohjaamisessa hyvään elämään. (Robertson & Williams 2004.)

Aki Kaurasen Pro gradu –tutkielma on nimeltään *Modernit palvelut – Postmodernit asiakkaat*. Tutkimuksessa tutkittiin Mikkelin seudun nuorien ja nuoriso-, kulttuuri- ja liikuntapalvelujen käyttöä. Tutkimus valmistui vuonna 2006. Kaurasen työ oli kvantitatiivinen tutkimus, jonka

aineisto on kerätty alueen 14-15- vuotiailta nuorilta. Aineiston tulosten pohjalta on tehty päätelmiä, vastaavatko Mikkelin seudun palvelut nuorten toiveita. Kaurasen tutkimuksen tulokset osoittivat, että Mikkelin seudun nuoret käyttivät lähinnä oman kotikuntansa palveluita ja parannusehdotukset suuntautuivat palveluihin, jotka olivat jo olemassa. Mielenkiintoinen osa tuloksia olivat Kaurasen laatimat käyttäjäprofiilit nuorista palveluiden käyttäjinä. Profiileiksi muodostuivat maaseudun haja-asutuksen nuoret, kaupunkilaistytöt, maaseututaajaman tytöt, maaseututaajaman pojat ja kaupunkilaispojat. (Kauranen 2006.) Oman tutkimukseni lähestymistapa oli Kaurasen tutkimukseen verrattuna toisenlainen, vaikka teemana olikin kotipaikkakunta ja nuoret. Tutkimukseni yleistettävyyks ei ole samassa mittakaavassa, koska tutkimukseni oli kvalitatiivinen. Toisaalta oma työni antoi mahdollisuuden yksittäisen nuoren ajatusten tarkempaan tarkasteluun.

Toinen pääkaupunkiseudulla tehty tutkimus on Mikko Salasuon Atomisoitunut sukupolvi. Tutkimuksessa keskityttiin nuorten kulttuurillisiin ilmiöihin ja siihen, miten palvelut saataisiin vastaamaan näiden ilmiöiden vaatimaa linjaa. Kohderyhmänä ovat 13-18 –vuotiaat nuoret ja viranomaiset. Tutkittaville oli annettu ensin strukturoidut haastattelulomakkeet ja sen jälkeen heidät haastateltiin teemahaastattelun menetelmin. Tuloksissa tuli esiin mm. se, että nuorisokulttuurissa oli tapahtunut perinteiden ja traditioiden murtumista. Vaikka koti, perhe ja turvallisuus olivat edelleen tärkeitä, virikkeitä tulvi ympärillä ja nuoret olivat alituisen liikkeessä. Uusi elämäntapa toi sekä positiivisia mahdollisuuksia että negatiivista lamaantumista valintojen edessä. (Salasuo 2007.)

Helena Helve (1987) sivuaa seurantatutkimuksessaan pro graduni aihetta. Hänen väitöskirjansa aiheena olivat erään lähiön nuorten maailmankuvat. Oma tutkimukseni oli puolestaan eräänlainen pienoismaailmankuva nuorten elämästä omalla kotiseudullaan. Helve oli myös valinnut tutkimukseensa tietyn alueen nuoria. Erityisesti kiinnostava osio suhteessa tutkimukseeni olivat nuorten maailmankuvan ulottuvuudet ja sieltä erityisesti nuorten toiminnalliset ulottuvuudet. Vastauksissa ilmeni samoja ilmiöitä vapaa-ajan mielipaikkojen suhteen kuin omassa tutkimuksessani. (Helve 1987).

3 YLÖJÄRVI JA SIIVIKKALA NUORTEN ELINYMPÄRISTÖNÄ

3.1 Nuoret ja elinympäristö

Jo 1950 –luvulla alkoi syntyä lapsiystävällisiä lähiöitä (Saarikangas 2003, 398). Lähiön voi määritellä asuinalueeksi, joka on rakennettu kaupunkikeskustan ulkopuolelle ja siellä on jonkin verran palveluja (emt. 401). Lähiöideologiassa piha pyrittiin tekemään kasvuympäristöltään sellaiseksi, että lapsi kasvaisi ruumiillisesti ja sielullisesti hyväksi kansalaiseksi. Siinä suositettiin luonnonläheisyyttä ja väljyyttä. (emt. 404.) Lähiöissä ei ollut erityisiä ajanviettopaikkoja nuorille, joten he kokoontuivat asuinalueensa erilaisille katvealuille, kuten kallioille, kellareihin ja metsiköihin (emt. 400).

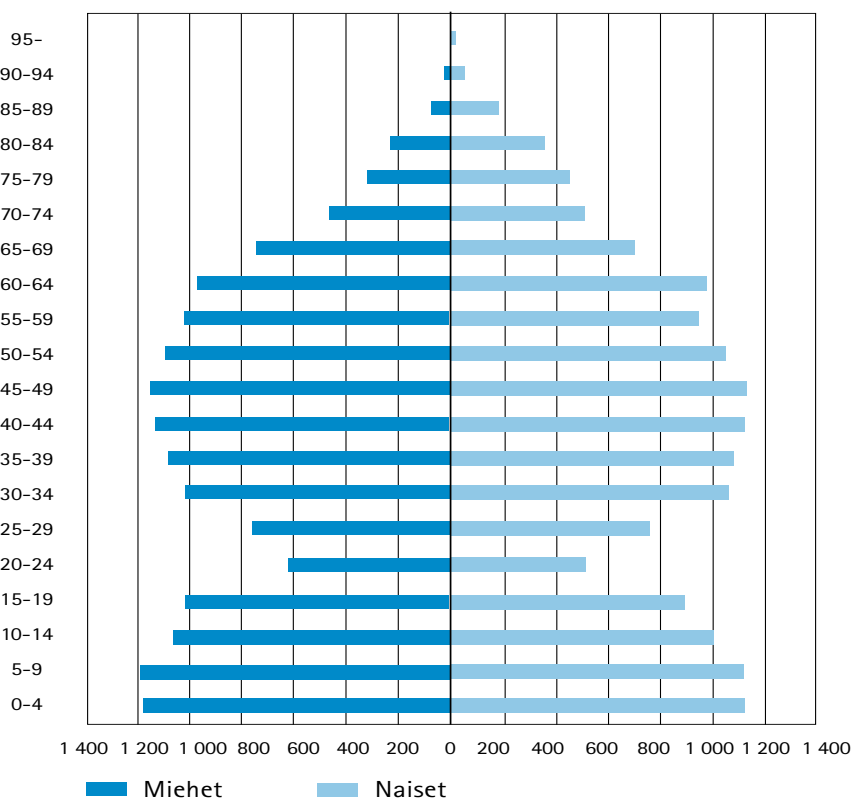
Kun lapsi saa tutustua elinympäristöönsä liikkumalla ja turvallisissa olosuhteissa, oppii hän ymmärtämään siinä vallitsevaa järjestystä. Samalla hän kehittää omaa tilatajuaan ja kykyään ymmärtää tulevaisuudessa ympäristössä tapahtuvaa käyttäytymistä. Lapsuudessa tapahtuu henkistä kiintymistä tilaan ja alueellinen identiteetti rakentuu. (Kaivola & Rikkinen 2003, 9.) Lapsuuden paikkakokemukset ovat yleensä paljon merkityksellisempiä kuin myöhemmät elämänkaaren vaiheet. Kokemukset kotiseudulla, jossa on kasvanut, kantavat myöhemmin aikuisuudessa. (Emt. 2003, 25.) Kotiseutu koetaan usein hyvin tunteenomaisesti. Lapsi ei saa valita kasvuympäristöään, vaan se valikoituu toisten ihmisten ja sattumustenkin tuloksena. (Sihvola 2000, 63.) Onkin mielenkiintoista, vaikkakin itsestään selvää, että koti ja elinympäristö eivät tässä monien vaihtoehtojen ja valintojen maailmassa ole itse päätettävissä.

Jotta moderni yhteiskunta voisi jatkua, on ihmisen tärkeää tiedostaa itsensä ainutkertaisena yksilönä. Siitä huolimatta eri yhteyksissä annetaan ymmärtää, että yksilöllisyyskehitys on yhteiskuntaa rapauttava ilmiö. Ihmiselle on tärkeää sitoutua muihin ihmisiin, ryhmiin ja yhteisöihin. (Saastamoinen 2007, 231.) Saastamoinen (2007, 231) kuvaa yhteiskunnan muutoksia ”joustaviksi ja notkeiksi” ja rakenteita ongelmallisiksi, mikä taas johtaa identiteetin muodostuksen ongelmallisuuteen. Ihmisen on kyettävä arvioimaan ja refleктоimaan elämäänsä uudella tavalla. Tätä voi kutsua identiteettityöksi. Erityisesti nuorten identiteettityö vaikeutuu, kun erilaiset elämänhallintaa ohjaavat elementit eivät ole enää pysyviä. (Emt. 232.) Lapset ja nuoret tarvitsevat pitkäkestoisia ja luottamukseen perustuvia ihmissuhteita, jotta heidän sosiaalinen pääomansa voisi kehittyä vahvaksi. Nykyinen elämänrytmi esimerkiksi pätkätöiden

valossa voi tarkoittaa sitä, että perhe muuttaa paikasta toiseen. Tällöin jälkikasvu ei saa kiinnittyä tiettyyn elinympäristöön. (Emt. 245-246.)

3.2 Ylöjärvi

Ylöjärvi sijaitsee Pirkanmaalla Tampereen kupeessa. Ylöjärven kunta on perustettu vuonna 1869 ja kaupungiksi se muuttui vuonna 2004. Kaupunkiin on liitetty kuntaliitosten myötä Viljakkalan kunta vuoden 2007 alussa ja Kurun kunta vuoden 2009 alussa. Ylöjärven pinta-ala on noin 1324 km², josta maapinta-alaa on 1115 km². Vuoden 2010 lopussa kaupungissa oli asukkaita 30 500, joista enemmistö oli lapsia ja työikäisiä (kuvio 1). Tilastokeskuksen ennustuksen mukaan Ylöjärven asukasluku kasvaa noin 12 000 asukkaalla vuodesta 2010 vuoteen 2040 mennessä, joten kasvuvauhti on melko kova. Vuonna 2008 Ylöjärvellä oli 9130 työpaikkaa, joista yli 3000 oli teollisuudessa. Vuonna 2010 työttömyysaste oli 9,1 ja työttömien määrän vuosikeskiarvo 1348. (Ylöjärven tilastoesite 2011; lähteenä käytetty Tilastokeskus.)

Kuvio 1. Ylöjärven väestön ikä- ja sukupuolirakenne 2010 (Ylöjärven tilastoesite 2011)

Ylöjärvellä on kaupunkistrategia vuodelle 2020 asti. Visiona on ”Ylöjärvi 2020–Hyvässä kunnossa”. Yhtenä osana strategian arvoja on mainittu yhteisöllisyys. Sillä tarkoitetaan, että asukkaiden keskinäistä vuorovaikutusta ja välittämistä halutaan edistää. (Hyvässä kunnossa, Ylöjärven kaupunkistrategia 2020.) Lasten ja nuorten palvelut ovat tärkeä asia Ylöjärvelle, koska kaupunkiin muuttavat ovat pääasiallisesti nuoria lapsiperheitä. Ylöjärven lapsi- ja nuorisopoliittisessa ohjelmassa on Tilastokeskuksen osoittamaa tietoa, josta voi nähdä, että lapsiperheiden määrä on kasvanut noin 20 prosenttia vuodesta 2002 vuoteen 2006 (Ylöjärven kaupungin lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma 2008-2012.) Ylöjärven onkin otettava linjauksissa erityisesti huomioon lasten, nuorten ja perheiden palvelut.

Ylöjärven yleisesitteessä kerrotaan, että kaupunki tarjoaa monia tapahtumia ja harrastusmahdollisuuksia. Samassa esitteessä luvataan asukkaille turvallisia asuinalueita sekä kerrostaloja että kylien omaa rauhaa. Eri asuinalueille pyritään antamaan peruspalvelut lähelle. Nuoret mainitaan myös. Kaupunki tarjoaa nuorille tukea liikunta- ja kulttuuritoimintaan, yleensä vapaa-ajan toimintaan ja asumiseen. Ylöjärvessä yhdistyy sekä maaseutu että kaupunki. (Ylöjärvi – puutarhojen, metsien ja järvien kaupunki 2010.)

Ylöjärvellä on kahdeksan alakoulua, kolme ala- ja yläkoulun yhdistelmää ja kaksi yläkoulua. Kaupungista löytyy myös lisäopetus, lukio sekä ammatillista koulutusta kone- ja metallialalta. Ylöjärvelle on valmistumassa iso koulutuskeskus, jossa tulee olemaan sekä ammatillinen koulutus että lukio. Opetus tässä koulutuskeskuksessa alkaa syksyllä 2012.

Ylöjärven kaupungilla on kuusi nuorisotilaa ja yksi nuorisotila yhteistyössä seurakunnan kanssa. Lisäksi seurakunnalla on yksi nuorisotila keskustassa. Ylöjärvellä toimii Nuorisoadustajisto, jonka toiminnassa on mukana 14 nuorta. Edustajiston jäsenillä on edustus- ja puheoikeus kaupunginhallituksessa sekä kuudessa lautakunnassa. Ylöjärvellä on myös erilaisia järjestöjä ja liikuntaseuroja, jotka tahoillaan tekevät nuorten kanssa työtä.

3.3 Siivikkala

Siivikkalan kaupunginosa sijaitsee Ylöjärvellä aivan Tampereen tuntumassa. Ylöjärven keskustaan Siivikkalasta on matkaa noin kuusi kilometriä. Vuoden 2010 lopussa Siivikkalassa

asui 3424 asukasta. Tutkimustani koskevaa ikäluokkaa eli 13-17 –vuotiaita oli tällöin 273. Alakouluikäisiä oli Siivikkalassa noin 280. (Sähköpostin liite, Tilastokeskus.) Merkittävää asukaskasvua alueelle ei ole tiedossa yli kymmeneen vuoteen (Ylöjärven uutiset, 13).

Alueella on pääasiassa omakotitaloja ja rivitaloja. Ympäristöstä löytyy niin pelto- kuin järvimaisemaa. Lasten päivähoitoa varten on olemassa kaksi päiväkotia ja lisäksi ryhmäperhepäiväkotia. Siivikkalassa on alakoulu, joka on kokemassa ison muutoksen, sillä rakennuksessa aloitetaan saneeraus ja laajennus keväällä 2012. Koulurakennuksen yhteydessä on nuorisotila nimeltä Mokkero, joka poistuu käytöstä rakentamisen ajaksi. Uusittuun koulurakennukseen avataan uusi nuorisotila. Koulun arvioitu valmistumisaika on vuonna 2014 (Ylöjärven Uutiset 2011, 13). Siivikkalasta löytyy yksi kauppa ja yksi ravintola.

Siivikkalassa toimii omakotitaloyhdistys. Yhdistyksen toimesta alueella järjestetään erilaisia tilaisuuksia ja tempauksia, kuten hiihtokilpailut lapsille. Lisäksi yhdistys julkaisee alueen omaa lehteä Siivikkalan Sanomia ja tukee alueen hankkeita. Siivikkalan Nuoret ry kuuluu Settlementtinuorten Hämeen piiriin ja järjestää kerhotoimintaa mm. lapsille Siivikkalan lisäksi Veittijärven ja Asuntilan kaupunginosissa. (Ylöjärven kaupungin kotisivut.)

4 TUTKIMUKSEN KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

4.1 Yhteisö ja yhteisöllisyys

Yhteisö on käsitteenä epämääräinen ja monimerkityksellinen, mutta sitä käytetään yleisesti ryhmämuodostelmien yleisnimityksenä. Ryhmä voi tarkoittaa niin ihmiskuntaa kuin perhettä. Alueellisesti se voi rajautua maapalloon tai vaikkapa kaupunkiin. Yhteisö voi syntyä yhteisten tavoitteiden tai vuorovaikutuksen kautta. Yhteisön luonne voi olla myös esimerkiksi aatteellinen, jolloin vuorovaikutus ei ole välttämättä edes välitöntä ja fyysistä. (Lehtonen 1990, 14-15.) Yksi ihmisen perustarpeista on kuulua johonkin eli olla yhteisön jäsen (Korkiamäki 2008, 173).

Sosiologinen yhteisökäsite perustuu paljolti Ferdinand Tönniesin (1955) jaotteluun Gemeinschaft/Gesellschaft eli suomeksi yhteisö sekä yhdistys tai yhteiskunta. Yhteisö viittaa luonnolliseen ihmisten huolta pitävään yhteenliittymään kun taas yhdistys on keinotekoinen ja kylmän rationaalinen. (Lehtonen 1990, 21-22.) Yhteisöt jakaantuvat vielä Tönniesin mukaan verisiteen, alueellisen tai henkisen läheisyyden mukaan, toisin sanoen sukulaisuuden, naapuruuden ja ystävyyden mukaan. (Lehtonen 1990, 153). Yhteisöllisyyden ihanteen ytimessä ovat toimintaan osallistumisen vapaaehtoisuus, legitimiisyys, demokraattisuus, tasa-arvoisuus ja autonomisuus (Lehtonen 1990, 30).

Holmila (2001, 139) mainitsee, että yhteisöä on käytetty usein kuvatessa naapurustoa ja lähiympäristöä. Kuitenkin kirjallisuudessa on selkeästi tuotu esiin myös, että se ei ole vain maantieteellisesti, sosiaalisesti tai sosiologisesti rajattu alue vaan moraalinen alue, joissa jäsenillä on kestävä suhde toisiinsa. Yhteisö on tunne-elämysten alue, jossa yksilöiden identiteetit ovat sidottu mikrokulttuureihin. (Emt. 139.) Yhteisöllisyyteen liittyy paradoksi. Samaan aikaan kun yhteisön jäsenet voivat nauttia osallisuudesta, tuesta ja luottamuksesta, on niitä, jotka eivät kuulu yhteisöön ja voivat jäädä osattomiksi yhteisöllisistä resursseista. (Korkiamäki 2008, 189.) Yhteisöllisyyttä tuotetaan yhteisessä tilassa, yhteisellä ajalla ja yhteisen kielen avulla (Emt. 191).

4.1.1 Yhteisöllisyyden ulottuvuudet

Yhteisöllisyyttä voidaan tarkastella kahden yhteisyyden ulottuvuuden kautta, joista toinen on toimintaperusteista ja toinen tunteisiin pohjautuvaa. Kun yhteisön jäsenten välinen yhteisyys ja ryhmäidentiteetti kehittyy vuorovaikutuksen ja toiminnallisuuden kautta, voidaan yhteisöä kutsua toiminnalliseksi yhteisöksi. Toiminnallisen yhteisön yhteisöllisyyttä tukee se, että yksilöiden muodostama yhteisö on vuorovaikutuksessa yhteisön ulkopuolisten yksilöiden tai jonkin toisen ryhmän kanssa. Yhteisön ulkopuolisten on jollakin tasolla tunnustettava ja tunnistettava yhteisö. (Lehtonen 1990, 24).

Toiminnallisen yhteisön jäsenten välillä on välitön ja pysyvä vuorovaikutus, jossa muotoutuu yhteisön moraal- ja normiyhteisyys. Jäsenten välillä vallitsevat tietyt vuorovaikutussuhteet, kuten keskinäiset käyttäytymissäännöt ja normit. Lisäksi vuorovaikutus määrittelee yksilön

käyttäytymisen vapausasteet ja valintavaihtoehdot yhteisössä. Kolmanneksi yhteisön jäsenten ja ei-jäsenten välillä on myös vuorovaikutussäännöt. Ilman vuorovaikutusta ei olisi moraalij- ja normiyhteisyyttä, eikä myöskään yhteisöä. (Lehtonen 1990, 24-25.) Yksilölle opetetaan, miten toimia yhteisöissä ja yksilöllä on mahdollisuus muuttaa yhteisöään. Usein kuitenkin käy niin, että olemassa olevat säännöt ja käsitykset muokkaavat yksilöä eikä päinvastoin. Jos sääntöjä ja käsityksiä ei kyetä säilyttämään, voi yhteisö kadota kokonaan. (Holmila 2001, 143.)

Jos ihmiset pyrkivät toimimaan niin, että heillä on yhteisiä sääntöjä ja käsityksiä, tätä prosessia kutsutaan yhteisöllistymiseksi. Yhteisön muodostamiseen voi tulla vaikutteita myös ihmisten ulkopuolelta. Tätä kutsutaan yhteisöllistämiseksi. Aina yhteisöllistymisen tai yhteisöllistämisen tavoitteet eivät toteudu ja voi olla että varsinainen yhteisö jää toteutumatta. Prosessia itsessään voi silti tutkia ja se on yhteisötutkimusta. (Lehtonen 1990, 26.)

Liitän yhteisöllistymiseen ja yhteisöllistämiseen myös sosiaalisen kontrollin. Sosiaalisen kontrollin tavoitteena on yhdenmukaisuus, joka syntyy sosialisatioprosessin kautta (Holmila 2001, 142). Holmila (2001, 142) jakaa myös Roucekin ajatuksia siitä, että sosiaalisessa kontrollissa yksilöitä pyritään mukauttamaan ryhmän elämänarvoihin ja tapoihin. Sosiaalisen kontrollin lisäksi yhteisöllisyyteen liitetään tuki, mikä on vastavuoroista auttamista (Krook 2008, 206).

Tunteisiin perustuvaa yhteisöllisyyttä taas on symbolinen yhteisyys. Se tarkoittaa, että yhteisön jäsenten välillä on jaettua uskomusta, tunteita ja subjektiivisia kokemuksia. Ihmisiä yhdistää tällöin jokin yhteinen aate, joka voi jopa jakaa toiminnallisia yhteisöjä, eikä edes noudata samanlaisia rajoja kuten toiminnallinen yhteisö. Symboliset yhteisöt voivat syntyä vuorovaikutuksessa eli ne voivat olla kulttuurillisia, mutta ne voivat olla myös ideologisia. Ideologioita uudistetaan ideologisten koneistojen avulla. Ideologia voi syntyä kulttuurisesta yhteisyydestä, jolloin se saattaa saavuttaa valtiolliset mittasuhteet. Ideologiaa voidaan käyttää vallan välineenä alistavassa muodossa, mutta näin ei aina tarvitse käydä. Yhteisön jäsenillä on parhaassa tapauksessa mahdollisuus kritisoida ideologiaa. (Lehtonen 1990, 27-28.)

Modernin maailman yhteisöt eivät noudata selkeästi toiminnallisen ja statusyhteisön kriteereitä. Yhteisöjä voivat olla minkä tahansa vuorovaikutusjärjestelmän omaavat ryhmät. Yhteisö voi olla symbolinen ja kuviteltu tai konkreettinen ja todellinen. Yhteiskunnasta voidaan erottaa ainakin kolme selkeää yhteisöä: työyhteisö, perheyhteisö sekä naapuruussuhteisiin perustuva paikallisyhteisö. Yhteisöt menevät usein myös päällekkäin. (Lehtonen 1990, 133-134.) Edelliseen viitaten myös nuorilla on nykyään runsaasti vaihtoehtoja näiden yhteisöjen suhteen,

joihin kiinnittyä. Fyysisesti läsnä olevat lähiyhteisöt eivät ole enää ainoita vaihtoehtoja. Yhteisöjen monimuotoisuuteen vaikuttavat mm. joukkoviestimet, helpottunut liikkuminen, etäisyyksien pieneneminen. Yhteisöt voivat olla virtuaalisia, kuvitteellisia tai symbolisia. (Gretchel & Kiilakoski 2007, 213; Korkiamäki 173-174.)

4.1.2 Paikallisyhteisyys

Alueellisuus on yhteisön ulkoinen tuntomerkki, mutta varsinainen yhteisö syntyy vuorovaikutuksessa. Se, että asutaan samassa paikassa, ei välttämättä sisällä yhteistä toimintaa, mutta sen sijaan yhteiseen asuinpaikkaan voi sisältyä yhteisyyden tunne, jolloin se on symbolista yhteisyyttä. Paikallisuudessa on tosin joskus alku toiminnalliselle yhteisölle. (Lehtonen 1990, 219.) Yhteisöä (esimerkiksi kaupunginosaa) jollain tavalla uhkaava asia saattaa selvästi nostaa yhteisyyden tunteen näkyviin (Holmila 2001, 95; Hyyppä 2002, 180). Kaupunginosalla voi olla uhan lisäksi tai sen sijaan jokin yhteinen tavoite, joka synnyttää yhteisöllisyyttä (Hyyppä 2001, 180). Sekä uhka että tavoite saattaa johtaa varsinaiseen toimintaan, jolloin yhteisöllisyys saa konkreettisen muotonsa.

Elinympäristö vaikuttaa yksilön identiteetin muovautumiseen. Alueellisuus sekä naapurusto ja lähinnä näiden tilojen sisällä tapahtuva vuorovaikutus voi olla yksi rakennusosa yhteisön jäsenen identiteetin muodostumisessa. (Lehtonen 1990, 70.) Yhteisöideali on toteutunut vuosisatojen ajan jossain määrin kylissä, mutta niistäkin on puuttunut puhdas autonomisuus (Lehtonen 1990, 77).

Kyläyhteisyys on ihanteellinen yhteisöllisyyden toteutumisen paikka. Kokonsa puolesta kylissä vuorovaikutus on mahdollista säilyttää välittömänä ja henkilökohtaisena. Kylien mahdollisuuksia säilyttää yhteisöllisyyttä on kavennettu modernin yhteiskunnan aikana, kun hallinto on siirretty kyliltä kunnille. Myöhemmin väestökato ja palvelujärjestelmien heikkeneminen ovat vaikuttaneet yhteisöllisyyden säilymiseen. Toisaalta yhteisöllisyyden ainutlaatuisuutta on pyritty säilyttämään erilaisilla projekteilla. (Lehtonen 1990, 219-221.) Mielestäni tällaiset projektit voivat liittyä esimerkiksi tapahtumiin. Paikallisyhteisö tulee usein hyvin esiin, kun tehdään jotain yhdessä organisoidusti, esimerkiksi juhlat ja tempaukset (Holmila 2001, 100).

Asuinyhteisyys toteutuu asuinalueella, jossa on erilaisia vuorovaikutusmuotoja ja toimintoja. Alueella on merkitystä ja se vaikuttaa siihen, millainen elämänlaatu yhteisöllä on. Asuinyhteisössä voi olla yhteisyyttä, jossa vuorovaikutus jää sosiaalisen tasolle, esim. päivittäisiä tervehdyksiä, jolloin ei ole vielä kyse yhteisöllisyydestä. Vuorovaikutus voi myös syventyä me –tasolle, jolloin löytyy jo aikaisemmin mainittu symbolinen yhteisyys. Talkoot voivat tuoda alueelle toiminnallisuutta, mutta se ei todista vielä yhteisöllisyyttä vaan ennemminkin vuorovaikutusjärjestelmän olemassaolosta. Asuinyhteisöllä voi olla kylien tapaan omia toimikuntia, jossa jäsenillä on samat intressit. Silloin on kyse ensisijaisesti yksilön oikeuksien ajamisesta kollektiivisesti, mikä vuorostaan voi synnyttää symbolista yhteisyyttä. Varsinaisesta yhteisöllisyydestä on kyse, kun alueella on yhteisiä resursseja, joita käytetään yhteiseen tarkoitukseen tai yhteisön jäsenen tarpeeseen. (Lehtonen 1990, 224-227.)

Paikallisuuteen liittyy myös kieli, varsinkin nuorilla. Nuoren on opetettava ja ymmärrettävä paikallista merkityks maailmaa ja kielen korrektia käyttöä kuuluakseen yhteisöön. Kielen avulla myös ylläpidetään yhteisöllistä todellisuutta; yhteisön paikallinen sosiaalinen ja moraalinen järjestys säilyy. Kielellä voidaan myös vetää raja meidän ja toisten välille. Samalla voi määrittää yhteisöllisen identiteetin suhteessa toisiin, myös yksilötasolla. (Korkiamäki 2008, 185-186.)

4.1.3 Sosiaalinen pääoma

Sosiaalinen pääoma on lähinnä yhteisön henki, eikä niinkään yhteisön toteuttamaa toimintaa. Tutkimuksessa olisi tärkeää keskittyä sosiaalisen pääoman syntyprosessiin eikä seuraamuksiin. (Hyypä 2002, jossain välillä 56-180.) Sosiaalista pääomaa käytetään usein sosiaalitieteissä, kun viitataan ihmisten väliseen luottamukseen, toisten ihmisten kanssa yhdessä tekemiseen, toisten tukemiseen ja osallistumiseen. Sosiaalinen pääoma on yhteisöllinen voimavara. Yhteisön sosiaalinen pääoma voi vaikuttaa yksilöön hänen huomaamatta. Nuorisotutkimuksessa on viime vuosina huomioitu sosiaalinen pääoma ja tutkimukset ovat antaneet arvokasta tietoa nuorten elinympäristöistä ja siihen liittyvistä sosiaalisista suhteista. (Ellonen 2008, 157-158.)

Sosiaalinen pääoma on juurtunut yhteiskunnan rakenteisiin sosiaalisina suhteina ja normeina. Nämä resurssit mahdollistavat toiminnan, jonka avulla yhteisö voi päästä haluttuihin tavoitteisiin. (Hyypä 2002, 50.) Lähipiirin hyväksyntä, arvostus ja rakkaus on ihmiselle lähes

elintärkeää. Tämä sosiaalinen tuki on emotionaalista, kuten ystävyys ja se koostuu empatiasta, kuten huolenpidosta (vrt. Maslowin tarvehierarkia¹). (Hyyppä 2002, 56.)

Lehtonen (1990, 122) tuo esiin mielenkiintoisen näkökulman Jean Bodinin ajatukset tukena. Kehitys kohti yhteiskuntaa ja hallintoa on alkanut siitä, että ihmiset ovat muodostaneet ystävyysryhmiä ja yhteisöjä turvallisemman elämän puolesta. Erilaiset suhteet kuten ystävyys-, tunne- ja sukulaisuussuhteet ovat merkinneet siirtymistä kohti sivistisyhteiskuntaa. Nämä suhteet takaavat solidaarisuuden ja kiinteyden. Koska ystävyys on tunneside, se on parempi olojen rauhoittaja kuin oikeus. Kun oikeus ratkaisee riidan, se ei voi poistaa riidan jättämää katkeruutta. Ystävyys pystyy ratkaisemaan riidan ja unohtamaan katkeruuden. (Lehtonen 1990, 122-123.) Ystävyys ei ole yhteiskuntatieteissä ollut teemana 200 vuoteen (Lehtonen 1990, 231).

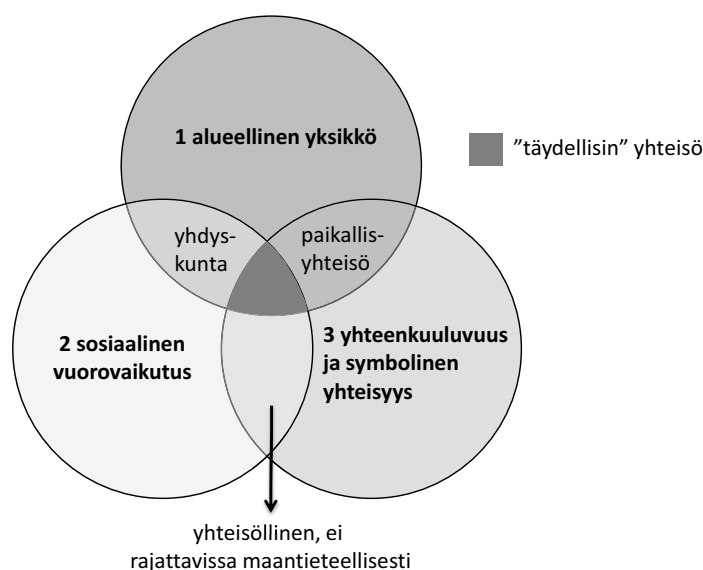
4.2 Yhteisöjen tutkimusnäkökulmat

Yhteisöä voi tarkastella Lehtosen (1990) mukaan kolmesta eri näkökulmasta: empiirisen tutkimuksen näkökulma, yhteiskuntapoliittinen näkökulma ja teorianhistoriallinen näkökulma. Empiirinen tutkimusnäkökulma tarkoittaa sitä, että tutkimuksen kohteena on ainutkertainen pienryhmä, jota ei voi yleistää eikä pitää keskeisenä ilmiönä. Yhteiskuntapoliittinen näkökulma taas ottaa kantaa laajemmin yhteisön ja yhteisöllisyyden vaikutuksiin esimerkiksi valtiollisella tasolla. Teorianhistoriallinen näkökulma tarkastelee yhteisöä ja yhteisöllisyyttä käsitteenä eikä niinkään ajankohtaiseen ilmiöön liittyvänä. (Lehtonen 1990, 12-14.)

Sosiologisesta yhteisötutkimuksesta voidaan erottaa kaksi pääsuuntausta. Toinen on vuorovaikutusta korostava suuntaus ja toinen alueellisuutta korostava. Edellä mainitut suuntaukset eivät kuitenkaan sulje toisiaan pois. Empiirisessä yhteisötutkimuksessa on kahdesta pääsuuntauksesta huolimatta vakiintunut kolmijako, jolla yhteisö käsitetään. Yhteisö voidaan käsittää (1) alueellisesti rajattavissa olevana tai (2) sosiaalisen vuorovaikutuksen yksikkönä tai näiden lisäksi myös (3) yhteenkuuluvuuden tunteiden ja muiden symbolista yhteisyyttä osoittavana yksikkönä. (Lehtonen 1990, 16-17.)

¹ Maslowin tarvehierarkian mukaan ihmisellä on tarpeita, joita pyritään tyydyttämään. Tarpeilla on hierarkinen järjestys, mutta niitä ei tarvitse tyydyttää tietyssä järjestyksessä. Tarpeita ovat fysiologiset (perustarpeet) tarpeet, turvallisuuden tarpeet, liittymisen tarpeet, arvostuksen tarpeet ja itsensä toteuttamisen tarpeet. (Otavan Opisto.)

Edellä mainitut kolmijaon kriteerit usein limittyvät yhteisötutkimuksessa. Lehtonen (1990) on luonut kuvion empiirisen yhteisötutkimuksen ulottuvuuksista, jossa on seitsemän määrittelykenttää. Kolmen edellä mainitun jaottelun lisäksi ovat ne kentät, jotka muodostavat kombinaatioita edellisistä. Yhdistyneetkin kentät ovat vielä väljiä, joten ne kaipaavat jokainen tarkentavia kysymyksiä muun muassa vuorovaikutusta koskien. Vasta tarkentavien kysymysten jälkeen voidaan yhteisön luonne varsinaisesti määrittellä. (Lehtonen 1990, 18-19.) Olen käyttänyt Inkeri Ahveniston tutkimuksessa ollutta kuviota Lehtosen empiirisen yhteisökäsitteen ulottuvuuksista.

Kuvio 2. Empiirisen yhteisökäsitteen ulottuvuudet (Ahvenisto 2008, 18)

Ulottuvuuksien esittely (kuvio 2)

Alueellisen ja sosiaalisen vuorovaikutuksen kentän yhdistelmää voi kuvata käsitteellä yhdyskunta. Nämä kriteerit täyttäviä yhdyskuntia voi olla monenlaisia lähiöstä markkina-alueeseen. Sen sijaan alueellisen yksikön sekä yhteenkuuluvuuden ja symbolisen yhteisyyden yksiköstä voi syntyä esim. paikallisyhteisö. Tarkemmat kysymykset kertoisivat, mihin yhteenkuuluvuuden tunne perustuu. Esimerkki tällaisesta ryhmästä on uskonnollinen ryhmä, joka elää laajalla alueella eikä välttämättä ole välittömässä vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. (Lehtonen 1990, 18-19.)

Sosiaalisen vuorovaikutuksen yksikkö sekä yhteenkuuluvuuden ja symbolisen yhteisyyden yksikkö muodostavat kentän, jossa sosiologiset yhteisön täyttävät kriteerit jo selvemmin kun

edellisissä. Tällaista yhteisöä ei voi rajata maantieteellisesti. Kun ollaan tilanteessa, että kaikki kolme pääkenttää yhdistyvät, kasvaa todennäköisyys, että tutkittava kohde on yhteisö. Tämäkin kenttä vaatii silti tarkennuksensa, jotta yhteisön toteutumisesta voidaan olla varmoja. (Lehtonen 1990, 19-20.)

4.3 Alueellinen identiteetti ja aluetietoisuus

Alueellinen identiteetti ei tarvitse emotionaalista ja kokemuksellista sidosta ollakseen olemassa. Alueen tekee tunnetuksi sen kieli, kulttuuri ja historia. (Latvala 2006, 178.) Alueellinen identiteetti on mielikuva tai tietoisuus tietystä maantieteellisesti rajattavissa olevasta yhteiskunnallisesta rakenteesta. Erilaiset institutionaaliset, kulttuuriset ja sosiaaliset käytännöt uusintavat alueellista identiteettiä. (Riikonen 1997, 179.) Käytännössä alueellisella identiteetillä voidaan tarkoittaa useita eri alueita, kuten kotipiiriä, kylää, kuntaa, maakuntaa tai vieläkin laajempaa aluetta. Kaikki nämä ympäristöt ovat ihmiselle tärkeitä. (Kaivola & Rikkinen 2003, 137.)

Paasi (1986) esittelee väitöskirjassaan alueen institutionalisoitumisen vaiheet, jotka voivat olla samanaikaisia, päällekkäisiä tai niiden järjestys voi vaihdella (Paasi 1986, 30).

1. Territoriaalisen hahmottumisen vaiheessa alue rajautuu muista alueista erottuvaksi yksiköksi. Alue voi olla kiinteä hallinnollisesti rajattu tai vaihtelevamerkityksellinen alue rajattuna esim. luonnon tai kulttuurin mukaan.
2. Symbolinen eli käsitteellinen hahmottuminen on vaihe, jolloin kehittyvät alueen omat merkit ja symbolit, kuten nimi. Niiden kautta alue voidaan tunnistaa ja alueeseen samaistutaan.
3. Instituutioiden muodostuessa syntyy alueen yhteiskunnalliset organisaatiot ja instituutiot.
4. Alueen roolit vakiintuvat, jonka jälkeen alueella on aluejärjestelmän sisällä selkeä identiteetti muiden alueiden joukossa. (Paasi 1986, 32-32.)

Kun yhteiskunta kehittyy, alueen roolitkin muuttuvat ja uusiutuvat. Uusissakin tilanteissa osa alueen symboleista ja instituutioista eivät välttämättä katoa vaan jäävät muistuttamaan alueen aiemmasta identiteetistä. (Rannikko 1996, 28-29.) Kaivolon ja Rikkisen (2003, 137) teoksessa

mainitaan Paasin tulkinta aluejärjestelmästä, joka ei ole vain fyysisiä rakenteita vaan objektiivisia sekä subjektiivisia sisältöjä, symboleita ja traditioita.

Alueellisen identiteetin voi jakaa kahteen osaan, joista toinen on alue sellaisenaan ja toinen alueen asukkaiden identiteetti eli aluetietoisuus (Paasi 1986). Aluetietoisuudella viitataan siis alueen inhimillisempään identiteettiin. Sitä voi kuvata niin, että ihmiset erottavat oman alueensa muista alueista ja tuntevat yhteenkuuluvuutta alueen muiden ihmisten kanssa sekä toimivat yhdessä alueensa puolesta. (Riikonen 1997, 179.) Tutkimuksellisesti alueen identiteetti voidaan vielä jakaa kahteen osaan: objektiiviseen ja subjektiiviseen. Objektiivisessa osassa merkityksellisiä ovat tieteenalojen muodostamat ulkoiset luokitukset, joilla erotetaan alueita toisistaan. Subjektiivisesta identiteetistä puolestaan voidaan vielä erottaa alueen asukkaiden imago sekä ulkopuolisten kuva alueesta. Objektiivinen ja subjektiivinen identiteetti limittyvät ja tukevat toisiaan. Aluetietoisuus on osa subjektiivista identiteettiä. (Paasi 1986, 35-36.)

Aluetietoisuudella tarkoitetaan yleensä sitä, miten alueen asukkaat hahmottavat alueensa, miten he tuntevat kuuluvansa jollekin alueelle ja tunnistavat alueen erityisyydet sekä ominaisuudet. Asukkaiden keskinäinen yhteenkuuluvuuden tunne on tärkeä osa aluetietoisuutta. (Paasi 1986, 37.) Aluetietoisuus muotoutuu paikallisyhteisöissä ajan kuluessa monimerkitykselliseksi ja historiallisesti kerrostuneeksi (Riikonen 1997, 180). Riikonen (1997, 180) erottaa kolme tekijää, jotka vaikuttavat aluetietoisuuden muodostumiseen.

1. Niin alueellinen identiteetti kuin aluetietoisuuskin ovat kehittyneet historian aikana ja elänyt yleisen alueen kehityksen mukana. Eri vaiheista on jäänyt paikallisyhteisöön jälkiä ja heijastumia menneestä.
2. Kong ja Yeoh toteavat, että paikan, paikallisuuden, asuinympäristön tai alueen merkitys yksilölle koostuu muistikuvista ja nykyhetken kokemuksista. Lisäksi nykyisyyden ja menneisyyden merkitys tai painoarvo vaihtelee henkilöstä riippuen.
3. Aluetietoisuuteen vaikuttaa jokaisen oma tausta: mistä on kotoisin, minne tuntee juuriensa kuuluvan ja kuinka kauan on viettänyt aikaa missäkin. (Riikonen 1997, 180.)
4. Aluetietoisuus on yksittäisen ihmisen tuntemaa ja paikkaan kuulumisen onkin aina subjektiivinen kokemus. Alueelliseen identiteettiin vaikuttavat näiden yksilöllisten tuntemusten lisäksi yhteiset, jaetut kokemukset sekä näkemykset paikasta ja sen erityisluonteesta. (Haarni, Karvinen, Koskela & Tani 1997, 18.)

Paikkoja ja alueita voidaan tutkia niin yksilön paikkasuhteena kuin kollektiivisena paikallisidentiteettinä. Jälkimmäinen tarkastelutapa syntyy pitkäaikaisista sosiaalisista

käytännöistä. (Rannikko 1996, 27.) Kollektiivinen merkitys voi olla sidottu myös sukupolviin: eri ikäluokat kokevat saman paikan eri tavoin (Riikonen 1995, 92). Paikkaan liittyy aina tunteita ja mielikuvia niin ihmisistä, aikakaudesta kuin elinympäristön kulttuurista. Se ei ole tyhjiö. (Latvala 2006, 182.) Paikka ja paikallisuuden merkitys on nuorelle, ja ihmisille yleensä, tärkeää identiteetin rakentamisen kannalta. Liitämme eri paikkoihin ja tiloihin eri tunteita, jotka ovat olennainen osa identiteettiämme. (Saastamoinen 2007, 250.)

Riikonen (1995, 90) jaottelee Paasia mukaillen alueen ja paikan käsitteet niin, että paikka kuvaa lähinnä yksilön tasoa ja alue yhteisön tason kokemuksia tilasta. Alueet ovat yhteisiä kaikille ja paikka on yksittäisen henkilön kokemus omasta tilastaan (Riikonen 1995, 90). Niskanen (2004, 92) käsittelee paikka –käsitettä fenomenologisen psykologian näkökulmasta ja toteaa paikan syntyvän yksilön antaessa merkityssuhteita ympäröivälle todellisuudelle. Ympäristömme koostuu eri paikoista. Paikat taas saavat olemuksensa ajassa ja tilassa yksilön kokemana. Paikoissa rakentuu myös minuus (Karjalainen 2004, 60). Jukarainen (2001, 49-50) toteaa paikan oleva yksilön tasosta huolimatta jotain, mikä perustuu sosiokulttuurisiin merkityksenantoihin. Yksilön ja sosiaalisen kielellisestä dialogista syntyy yksilön kokemia paikkoja (Jukarainen 2001, 49-50). Oma tutkimukseni ei keskity paikkakokemukseen psykologisesta näkökulmasta, eikä niinkään yksilön kokemuksiin vaan painottuu yhdessä koettuun yhteisöllisyyteen. Tutkimuksessani käytänkin pääasiassa alueen käsitettä.

4.4 Tutkimukseni käsittekartta

Tutkimukseni aihetta pohtiessani sain alun perin kimmokkeen Kaivolana ja Rikkisen kirjasta Nuoret ympäristöissään (2003). Kirjassa käsitellään lasten ja nuorten elinympäristöä ja alueellista identiteettiä tarkentaen aluetietoisuuteen. Aluetietoisuus kehittyy yksilölle sitä myötä, kun hän syntyy jonnekin, asuu jossakin ja sosiaalistumisprosessin kautta tiedostaa ympäröivän aluejärjestelmän. (Kaivola & Rikkinen 2003, 137.)

Sosiaalistumisprosessista johtuen aluetietoisuuden käsitteeseen tarkemmin tutustuessani en voinut välttyä käsitteiltä yhteisöllisyys ja yhteisöllisyyden myötä oli otettava huomioon sosiaalinen pääoma. Lopulta käsitteiden kartta muotoutui päässäni niin, että tutkimukseni yläkäsitteinä toimivat yhteisöllisyys ja yhteisö. Erilaisista yhteisöistä tarkennan perspektiiviä

5 TUTKIMUKSEN NÄKÖKULMAT JA TOTEUTUS

5.1 Tutkimuksen näkökulmat

Pro graduni tieteen filosofia rakentuu konstruktivismiin, jolloin todellisuuden ajatellaan olevan suhteellista. Toisin sanoen todellisuus koetaan yksilöllisesti, mutta useampi voi toki kokea todellisuuden samalla tavalla. Tutkija saa aineistonsa olemalla interaktiivisesti yhteydessä tutkittavaan ja lopulta varsinaisia löydöksiä ovat ne, mitä tutkija tulkitsee tutkittavasta. (Metsämuuronen 2009, 218.)

Tutkimustani ohjaa fenomenologinen tutkimusote. Fenomenologian lähtökohta on keskittyä fenomeeneihin eli ilmiöihin, jotka ilmenevät tajuntaan (Heiskala 2000, 85). Fenomenologian filosofian merkittävä kehittäjä oli Edmund Husserl (1859-1938). Tiivistettynä Husserlin mukaan on olemassa todellinen maailma, jonka voi tavoittaa ja jota voi ymmärtää kokemuksien kautta. Subjektin ja objektin välinen suhde perustuu siihen, että objekti saa merkityksen subjektin kokemusten välityksellä. Tutkimusmenetelmänä se tarkoittaa kokemusten analysointia ja niiden erottelua toisistaan. (Grönfors 1982, 21.) Olen selvittänyt teoreettista taustaa aiheesta, mutta varsinainen analyysi on aineistolähtöistä. Teorialla luon pohjan ja perustelut tutkimukseni aiheelle. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95-96.)

Maantieteen tutkimuksen kehittyessä 1970 –luvulla humanistiseen suuntaan alettiin paikkoja ja ympäristöä tutkia toisesta perspektiivistä. Filosofinen perusta alkoi painottua enimmäkseen fenomenologiaan ja eksistentialismiin. (Häkli 1999, 78.) Häkli (1999, 79) kirjoittaa, miten Yi-Fi Tuan korostaa nimenomaan fenomenologista otetta maantieteessä eli humanistinen näkökulma lisää ymmärrystä, miten ihminen kokee fyysisen tilan arjessaan ja antaa sille merkityksiä, välillä huomaamattakin. Yksilön arjen kokemusten käsitykset ovat asiantuntijoiden käsityksiin verrattuna esikäsitteisiä (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1995, 114).

Ympäristöään voi tarkastella eri näkökulmista. Ensimmäisen asteen perspektiivissä keskitytään ympäröivään maailmaan ja siitä tehdään päätelmiä. Toisen asteen perspektiivissä taas ollaan tehdään päätelmiä siitä, mitä käsityksiä toiset tekevät ympäröivästä maailmasta. Nämä käsitykset kertovat, mikä merkitys jollakin ilmiöllä ihmiselle on. (Järvinen & Järvinen 2000, 86.)

Fenomenologiassa ajatellaan ihmisen käsitysten olevan konstruktioita. Se tarkoittaa, että ihmisellä on käsitys jostain asiasta ja hän jäsentää uuden tiedon edellisen käsityksen pohjalle (Syrjälä yms. 1995, 117). Käsityksiä ja merkityksiä syntyy kokemuksista, mitä ihminen kerryttää ollessaan vuorovaikutuksessa oman todellisuutensa kanssa. Fenomenologisessa näkökulmassa edellä mainitut kokemukset ja merkitykset ovat ihmiskäsityksen keskiössä. Lisäksi todellisuuden kokemisessa on tärkeää, millaisessa yhteisössä yksilö elää. (Laine 2010, 28-30.)

Yhteisöllisen tason tutkimuksessa fenomenografiassa oletetaan, että yhteisöillä on samansuuntaisia kokemuksia ja maailmankuva yleensä. Yhteisöllä on tietyllä tapaa kollektiivinen ymmärrys asioista, jolla tuodaan esiin heidän yleinen ja yhteinen kuva omasta yhteisöstään. (Grönfors 1982, 22.) Haastateltavani todella muodostivat vahvan yhtenäisen linjan vastauksissaan suhteessa teoreettisiin viitekehyksiin. Kokemukset Ylöjärvestä ja Siivikkalasta oli koettu yhdessä ja merkitykset kokemuksille oli luotu yhdessä. Husserl korostaakin, että tieteen kiinnostus on yksilössä, mutta yhtä olennaista on se, mitä on toiminta ja kommunikaatio henkilöiden välillä. Tieteellinen tulos syntyy yhteisön saavutuksista. (Heinämaa 2006, 12-13.)

Fenomenografiassa käsityksissä on mitä –aspekti ja kuinka –aspekti. ”Mitä” kertoo kohteen ja ”kuinka” kuvaa miten kohde rajataan. (Järvinen & Järvinen 2000, 86-87) Tutkimukseni rajautui kuinka –aspektin mukaisesti alueellisen identiteetin, aluetietoisuuden ja yhteisöllisyyden näkökulmiin. Mitä –aspekti toi varsinaisesti vastaukset aineistosta, minkä olin kerännyt nuorilta aikuisilta. Miten haastateltavat käsittivät ympäristönsä? Mitä merkityksiä he antoivat alueelleen ja yhteisöilleen?

Lehtonen (1990, 12-14) määrittelee yhteisötutkimuksen näkökulmia, jotka on esitelty jo aikaisemmin tässä tutkimuksessa. Oma pro gradu –tutkielmani on sijoittunut empiirisen tutkimuksen alueelle, koska se keskittyi tietyn alueen tiettyyn ryhmään ja sen näkemyksiin. Löysin kuitenkin kahta muutakin näkökulmaa eli yhteiskuntapoliittisia ja teorianhistoriallisia vaikutteita tutkimuksestani. Modernin yhteiskunnan yhteisötutkimuksessa nousee esiin ihmisten halu elää yhteisöissä. Se ei kuitenkaan ole mahdollista mm. siksi, että yhteiskuntarakenteet eivät läheskään aina tue yhteisöllisyyttä (Lehtonen 1990, 14). Haastateltavat eivät varsinaisesti käyttäneet yhteisöllisyyden termiä, mutta tuloksista nousee esiin heidän suhtautumisensa yhteisöllisyyden piirteitä kohtaan: he kokevat ne positiivisina asioina. Tutkimukseeni osallistuneet nuoret jakavat täten yleistä ajatusta yhteisöllisyydestä ja ottavat kantaa yhteiskuntapoliittisesti. Lisäksi olen tutkimuksessani selvittänyt yhteisön ja

yhteisöllisyyden teoriaa, jolla pyrin jäsentämään tutkimustani. Näin ollen tutkimuksessani on teorianhistoriallisia vaikutteita.

Tutkimuksessani vuorovaikutus todellisuuden kanssa oli hyvin läsnä, koska kyseessä oli ryhmähaastattelu, jossa tutkittavat olivat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Myös haastateltavien aluetietoisuus ja ystävien välinen yhteisöllisyys rakentui paljolti yhteiseen kokemukseen ja vuorovaikutukseen. Tutkimuksestani saattoi huomata, miten juuri tämän yhteisön jäsenet kokivat todellisuutensa hyvin samankaltaisesti.

5.2 Tutkimusongelmat ja tutkimusmenetelmät

Tutkimukseni pääasialliset tutkimuskysymykset olivat

1. Millainen on siivikkalalaisten nuoren alueellinen identiteetti ja aluetietoisuus?
2. Miten siivikkalalaiset nuoret kokevat yhteisöllisyyttä asuinalueellaan ja mitä se heille merkitsee?

Näiden kysymysten lisäksi sain vastauksia Ylöjärven alueellisesta identiteetistä ja aluetietoisuudesta. Ylöjärven yhteisöllisyyttäkin sivuttiin, mutta se jäi Siivikkalan varjoon. Halusin ottaa tutkimukseeni mukaan haastateltavien keskinäisen ystävyyden, joka nousi aineistosta vahvasti esiin. Ystäväporukassa toteutui mielestäni tietynlainen yhteisöllisyys.

Tutkimusmenetelmäni oli kvalitatiivinen teemahaastattelu, mutta jossain määrin myös avoimen haastattelun periaatteisiin kytkeytyvä. Keräsin aineistoni kahdella ryhmähaastattelulla eli haastatteluun osallistui usea haastateltava kerrallaan (Eskola & Suoranta 1998, 95). Toinen haastatteluista oli parihaastattelu. Haastateltavista viisi oli poikia ja yksi tyttö. Iältään haastateltavat olivat 19-20 –vuotiaita. Osallistujat tunsivat toisensa hyvin etukäteen ja heitä yhdisti moni asia. Haastateltavien homogeenisyys onkin yleensä hyvä asia. Tällöin kaikki ymmärtävät kysymykset sekä käsitteet suurin piirtein samalla lailla ja keskustelua syntyy helpommin. (Eskola & Suoranta 1998, 98.)

Molempiin haastatteluihin olin laatinut etukäteen eri teemoja, mutta kysymysten muoto ja järjestys ei ollut tarkka (Hirsjärvi yms. 2010, 208; Eskola & Vastamäki 2010, 28). Laadullisessa teemahaastattelussa saattaa vaihdella myös se, kysytäänkö kaikilta ihan samat kysymykset.

Variaatioita on lähes avoimesta haastattelusta strukturoidumpaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75.) Teemanani oli yleinen muistelu ajalta, jolloin haastateltavat ovat olleen 13-17 –vuotta. Tarkempia, mutta edelleen melko laajoja teemoja olivat millainen paikka Ylöjärvi/Siivikkala on asua, mitä mieluisia paikkoja nuorille löytyy, mikä teki onnelliseksi ja mikä taas harmitti ikävuosina 13-17, millaisia ihmisiä asuu Ylöjärvellä/Siivikkalassa ja miten nuoret näkevät tulevaisuutensa Ylöjärvellä. Haastatteluni etenivät jossain määrin erilailla. Kun huomasin ensimmäisen haastattelun vastausten painotukset, toisessa haastattelussa halusin samankaltaisiin asioihin vastauksia. Toisessa haastattelussa esimerkiksi painotin jo Siivikkalaa Ylöjärven sijaan.

Kaikki tutkimukseen osallistuneet nuoret tunsivat toisensa hyvin. Haastattelutilanteissa nuoret lisäilivät toinen toisiaan ja annoin aiheen välillä kulkea hyvinkin vapaasti. Jälkikäteen ajateltuna haastattelutilanteet muistuttivat paljon avointa haastattelua. Teemahaastattelun ja avoimen haastattelun välinen ero voi olla joskus häilyvä, koska teemahaastattelun anti voi olla hyvinkin syväluotaavaa. (Eskola & Vastamäki 2010, 28). Avoin haastattelu on enemmän keskustelunomaista (Hirsjärvi yms. 2010, 209). Avoimessa haastattelussa painotetaan ilmiötä, eikä niinkään teoreettista lähtökohtaa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 76). Tutkimukseni lähtökohta oli alueellisessa identiteetissä, mutta yhteisöllisyys nousi aineistosta omana ilmiönään, johon en ollut valmistautunut ennen haastattelua.

Koska haastatteluista tuli enemmän keskustelutilaisuuksia, uskalsin myös valita tutkimusotteekseni fenomenologisen pohjan. Kirjassa Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2 (toim. Aalto & Valli 2001, 26-43) Laine kirjoittaa omassa artikkelissaan, että teemahaastattelu ei ole fenomenologisessa haastattelussa suotavin tapa kerätä tietoa. Fenomenologisessa haastattelussa korostuvat myös konkreettiset kokemukset ja havainnolliset todellisuuden kuvailemiset. (Laine 2001, 36.) Haastatteluiden anti oli konkreettisia kokemuksia täynnä, kun tutkittavat muistelivat menneitä, yksittäisiäkin tapahtumia, mitä heille oli tapahtunut niin yksilöinä kuin kaveriporukkana.

Ryhmähaastattelujen ei ole tarkoitus olla strukturoituja vaan tavoitteena on saavuttaa melko vapaamuotoinen asiassa pysyvä keskustelu (Eskola & Suoranta 1998, 98). Pietilä (2010, 213) toteaa ryhmäkeskustelu –termin olevan sopiva valinta, jos analyysin kohteena ovat tutkimukseen osallistuneiden keskinäinen vuorovaikutus ja dynamiikka. Itse en tutkinut ryhmän vuorovaikutusta sinällään, mutta toki olin kiinnostunut ryhmän yhteisestä näkemyksestä koskien heidän kotipaikkaansa. Käytin tutkimuksessani ryhmähaastattelu – termiä, vaikka tilaisuudet olivatkin keskustelunomaisia.

Haastattelu on joustava tapa saada tietoa ja vastauksia on helppo tarkentaa. Lisäksi haastattelu on monimuotoinen ja kokonaisvaltainen tapa kerätä tietoa. (Hirsjärvi yms. 2010, 205.) Edellä mainitut piirteet mahdollistivat muun muassa sen, että aineistoni tarkentui Ylöjärven kaupungista Siivikkalan kaupunginosaan. Nuorten oli selvästi helpompi jäsentää aihetta kotikaupunginosaan kuin koko kaupungin kautta.

5.3 Aineiston analyysi

Tutkimukseni analyysi oli aineistolähtöinen ja pyrin luomaan aineistosta teoreettisen kokonaisuuden käsitekartan muodossa (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95). Etenin aineiston analyysissä fenomenologisin ottein, jolloin aineiston ensimmäisessä työstövaiheessa tein kuvauksen siitä, mitä haastatteluaineistossa oli sanottu. Kuvauksessa ei ole tutkijan tulkintoja, mutta toki tutkijan valintoja sen suhteen, mikä tieto hänestä oli olennaista tutkimuksen suhteen. (Laine 2010, 40.) Fenomenologiassa aineisto luokitellaan niin, että vastausten anti tulee esiin niiden ilmaisujen avulla, joilla tutkittavat ovat kuvanneet havaintojaan ja käsitteitään. Nämä luokitukset ovat jo tutkimuksen tuloksia. (Järvinen & Järvinen 2000, 87.) Toisaalta pelkkä luokittelu on haastattelun analyysin kannalta vain tapa ottaa aineisto haltuun (Ruusuvoori, Nikander & Hyvärinen 2010, 12). Analyysi on tarpeellista viedä vielä siitä astetta syvemmälle.

Kun tutkimuksen aineistosta etsii tekstin olennaisimmat asiat ja ymmärtää niiden merkityksen, voi ne pelkistää teemoittelemalla (Moilanen & Räikä 2010, 55). Tutkimukseen osallistuneiden käsitykset omasta alueestaan olivat samankaltaisia. En siis voinut lähteä rakentamaan teemoja esimerkiksi haastateltavien eri käsityksistä koskien Siivikkalaa tai Ylöjärveä. Siispä aineiston teemoihin luokitteluni perustui käsitteisiin, jotka liittyivät tutkimukseeni: alueellinen identiteetti, aluetietoisuus ja yhteisöllisyys. Teemojen sisältö ja osiin pilkkominen taas syntyi siitä, mitä haastateltavat kertoivat tutkimusaiheesta. Teemat on jaoteltu niin, että Ylöjärvi ja ylöjärveläisyys ovat saaneet oman kappaleensa. Siivikkala ja siivikkalalaisuus ovat saaneet omat kappaleensa, mutta kuitenkin niin, että niistä on poimittu eri otsikoiden alle omia kategorioita. Siivikkalalaisten yhteisöllisyydestä oli havaittavissa eri tasoja. Erotin haastateltavien muodostaman ystäväporukan ja ystäväporukkaan kuulumattomat erilleen. Lisäksi halusin

tarkastella aihetta myös nuorisotyön näkökulmasta, koska se esiintyi aineistossa ja taustani on nuorisotyössä.

Tutkimukseni luokittelut edustivat vertikaalista kuvaustapaa. Luomillani kategorioilla ei ollut varsinaista paremmuusjärjestystä vaan aineiston anti asetti kategoriat tiettyyn järjestykseen. (Järvinen & Järvinen 2000, 88.) Siivikkala ja siivikkalalaisuus olivat selvästi haastateltavien puheissa merkityksellisemmässä asemassa kuin Ylöjärvi, joten niiden painotus oli tutkimuksessa erilaista. Koska haastateltavat olivat hyviä ystäviä keskenään ja hyvin homogeenisiä vastauksissaan, kuvailuvaihe oli mahdollista tehdä hyvin kollektiivisin ottein. Toisin sanoen en eritellyt, kuka on vastannut ja mitä, ellei ilmennyt selkeää erimielisyyttä.

Kuten aikaisemmin viittasin, fenomenografiassa aineiston kuvaus kirjoitetaan käyttäen mahdollisimman paljon haastateltujen omaa puhetta. Se voi olla epäsuoraa esittämistä tai suoria lainauksia. (Laine 2010, 40.) Eskola (2007, 44) varoittaa liiallisten sitaattien käytöstä. Niiden tarkoitus on joko pyrkiä todistamaan tutkijan oletukset oikeaksi tai olla tutkijan tulkintojen pohjana (Eskola 2007, 44-45). Käytin kuvailuosissa suoria lainauksia paljon varsinkin koskien tiettyjä sanavalintoja, jotka kuvasivat mielestäni osuvasti haastateltavan ajatusta. Suorat lainaukset rikastuttivat ja monipuolistivat tekstiä. Suorista lainauksista voi saada myös hieman mielikuvaa nuorten käyttämästä kielestä Siivikkalassa. Nuoret itse nimittäin kertoivat puhuvansa siivikkalaa. Tarkemmassa aineistoni analysoinnissa päätin siteerata enemmän kokonaisia lauseita ja jopa lyhyitä osia keskusteluista. Dialogeista voi huomata haastateltavien tavan täydentää ja myötäillä toisiaan vastauksissa. Pyrin analysoimaan sitaatit, enkä vain kertomaan haastattelujen antia omin sanoin.

Tulevissa analyysiluvuissa etenen niin, että käyn ensin läpi kuvailevat esittelyt laatimistani teemoista. Niiden jälkeen analysoin Ylöjärveen liittyvän aineiston annin yleisluonteisesti. Lopuksi keskityn syvemmin varsinaisten tutkimuskysymysteni äärelle ja analysoin Siivikkalan merkitystä nuorten elämässä keskeisten käsitteideni kautta. Peilasin alueellista identiteettiä Paasin institutionalisoitumisen vaiheisiin. Johtopäätöksissä ja pohdinnoissa teen yhteenvedon tutkimustuloksista ja tuon esiin ajatuksia, joita minulle heräsi tutkimuksen teon yhteydessä.

5.4 Tutkimuksen toteutus

Rajasin tutkimukseni niihin nuoruuden ikävuosiin, jolloin asutaan vielä kotona, mutta itsenäistyminen jo alkaa ja ystävien merkitys kasvaa. Halusin kuitenkin haastatella nuoria aikuisia, jotka ovat jo ohittaneet kyseiset iät. Ajattelen heidän tarkastelevan asiaa eri näkökulmasta kuin niiden, jotka elävät vielä kyseisiä ikävuosia. Lopulta haastattelin 19-20 – vuotiaita, jotka olivat eläneet nuoruutensa Ylöjärvellä. Koska itse olen ollut töissä Siivikkalan kaupunginosassa, kontaktit sen alueen nuoriin olivat olemassa. Niinpä tutkimukseen osallistuneet ovat kaikki Siivikkalassa asuneita ja he tuntevat toisensa melko hyvin. Käytän aineiston kuvailussa sekä analysoinnissa tutkimukseen osallistuneista pääasiassa käsitettä nuori, vaikka he ovatkin jo täysi-ikäisiä eli periaatteessa aikuisia.

Kaikki osallistujat olivat täysi-ikäisiä, joten he antoivat itse luvan vastaustensa käyttämiseen tutkimuksessa. Kysyin luvan suullisesti. Haastateltujen tunnistettavuus kasvoi sen jälkeen, kun päätin keskittyä Siivikkalaan. Kysyinkin erikseen luvan Siivikkalan kaupunginosan mainitsemiseen haastattelujen jälkeen. Viestintävälineenä haastatteluajkojen suhteen meillä toimi Facebook ja puhelimet. Anoin tutkimuslupaa ja täten Ylöjärven kaupunki sai tiedon, että teen tutkimusta heidän kaupungistaan.

Haastattelu kannattaa tehdä haastateltavan näkökulmasta tutussa ja turvallisessa paikassa (Eskola & Vastamäki 2010. 29-30). Tutkimukseni haastattelut tehtiin tutkimukseen osallistuville tutussa ympäristössä Siivikkalan nuorisotilalla. Haastattelutilanne oli rento kahvin ja pienen naposteltavan merkeissä. Haastattelujen ajankohta oli maaliskuussa 2011. Molemmat haastattelut kestivät noin kaksi tuntia. Alunperin oli tarkoitus tehdä kaksi kolmen hengen haastattelua, mutta aikataulujen yhtensovittaminen tuotti vaikeuksia. Litteroinnit tein maaliskuuhun aikana. Litteroinnin kirjoitin pääasiallisesti sanasta sanaan jättäen pois kohtia, jotka eivät liittyneet aiheeseen millään tavalla. Litteroituja sivuja kertyi 50.

Alustin haastattelut kertomalla tutkittaville, että tarkoitus oli selvittää, millainen paikka Ylöjärvi on nuorelle asua. Ensimmäinen varsinainen asia, mistä pyysin haastateltavia kertomaan, oli oma nuoruus ikävuosina 13-17. En rajannut muistelua muuta kuin koulu jälkeiseen vapaa-aikaan. Halusin, että nuoret saisivat aloittaa itselleen läheisestä aiheesta eli omasta elämästään. Lisäksi toivoin, että kerrottava aihe olisi mahdollisimman laaja, jotta en ohjaisi vastauksia. Kun haastattelussa tuli vaisu hetki ja keskustelu ei soljunut, kysyin muutamia täsmentäviä kysymyksiä, kuten henkilö ja paikka, joka tulee mieleen Ylöjärvestä tai mitä kertoisit

Ylöjärvestä henkilölle, joka saapuu sinne ensimmäistä kertaa. Kaiken kaikkiaan uskon haastattelutilanteen olleen kaikille melko helppo, koska se tapahtui tutussa porukassa tutussa paikassa. Itseäni uusi tilanne jännitti, mutta toisaalta tutut nuoret tekivät siitä varmasti helpomman kuin se olisi ollut vieraiden ihmisten kanssa.

5.5 Tutkimuksen rajoitukset ja eettiset kysymykset

Haastattelujen jälkeen totesin, että olisin voinut valita haastateltavani toisin. Aavistin etukäteen, että tutkimukseen osallistuvat tulisivat olemaan monista asioista samaa mieltä, joten näkökulma jäi melko suppeaksi. Jos olisin valinnut nuoria ystäväporukan ulkopuolelta tai ylipäättään nuoria, jotka eivät olleet käyneet aktiivisesti nuorisotilalla, tulokset olisivat voineet olleet toisenlaiset. Nyt tutkimukseni tulokset edustavat tietyn Siivikkalassa asuvan ryhmän näkökulmia ja tulosten yleistettävyyttä edes Siivikkalan tasolla on kyseenalaista.

Ryhmähaastattelutilanne on sen kaltainen, että jokaisen on perusteltava ajatuksensa toisella tavalla kuin yksilöhaastattelussa ja jokaisen on otettava huomioon toisten mielipiteet (Pietilä 2010, 215). Myös nämä piirteet voivat vaikuttaa siihen, haluaako haastateltava olla eri mieltä asioista. Ryhmähaastattelussa ryhmä muodostaa itsestään käsityksen. Esimerkiksi haastateltavien löytäessä toisiaan yhdistävän tekijän, saattaa vastaukset painottua sen jälkeen tietylle alueelle. Tämä on kuitenkin yleisempää ryhmälle, jossa henkilöt eivät tunne toisiaan etukäteen. (Pietilä 2010, 223-224.) Tutkimukseeni osallistuneet olivat ennestään keskenään tuttuja, joten varsinaista ryhmän muodostumista ei enää tapahtunut. Lisäksi tutkimusaiheeni keskittyi nimenomaan asiaan, joka haastateltavia yhdisti vahvasti eli elinympäristöön. Kaikki elinympäristöön liittyvä oli oleellista tutkimukseni kannalta.

Parhaassa tapauksessa ryhmähaastattelu antaa haastateltaville mahdollisuuden muistella yhdessä ja rohkaista toisiaan vastauksissa, joten tietoa voi saada tavallista enemmän (Eskola & Suoranta 1998, 95). Tutkimukseeni osallistuneet toivat ryhmänä oman näkökulmansa perusteellisesti esiin toisiaan täydentämällä. Haastateltavat ruokkivat toisiaan vastausten annossa, koska he saivat tukea toisiltaan eri kokemuksiin. Koska tunnen haastateltavat, en usko, että yhdellekään heistä tuli tunnetta, että hän ei uskalla olla muiden kanssa eri mieltä. Haastateltavien määrä olisi voinut olla isompi, vaikka henkilöt olisivatkin olleet samojen

ajatusten kannattajia. Ryhmähaastattelujen lisäksi olisin voinut ottaa muutaman yksilöhaastattelun. Näin olisin saanut vielä syvällisempää tietoa aiheesta. Yksilö- ja ryhmähaastattelun tuottamat aineistot olisivat antaneet mahdollisuuden vertailuun ja auttaneet mahdollisesti havaitsemaan jotain uutta aihetta koskien (Pietilä 2010, 212).

Aineiston keruutapana haastattelun huonoja puolia voi olla sen luotettavuus, koska haastateltava saattaa vastata totuuden vastaisesti esimerkiksi miellyttääkseen tutkijaa (Hirsjärvi yms. 2010, 206). Tapaustutkimuksessa tutkittavat voivat valikoitua sen mukaan, että tutkijalla on kontaktit olemassa jo valmiiksi (Saarela-Kinnunen & Eskola 2001, 161). Omassa tutkimuksessani mukana olleet nuoret olivat itselleni entuudestaan tuttuja, joten uskon vastausten olleen rehellisiä. Se oli harmillista, että toinen ryhmähaastattelu oli vain kahdelle henkilölle kerrallaan. Verrattuna ensimmäiseen neljän hengen haastatteluun, ei jälkimmäisestä haastattelusta syntynyt niin keskustelunomaista. Toisaalta myös kahden hengen haastattelusta tuli runsaasti aineistoa, koska varsinkin toinen haastateltavista vastasi kysymyksiin laajasti.

Vaikka teemahaastattelu ja avoin haastattelu muistuttavat toisiaan, niiden välillä kannattaa valita huolellisesti. Niiden yhdistäminen ei ole järkevää. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 76.) Omassa tutkimuksessani kuitenkin on yhdistettynä teemahaastattelua ja avointa haastattelua. Lähdin haastattelun tekoon teemahaastattelun ajatuksella. Jos olisin tutustunut aiheeseen huolellisemmin ja tehnyt enemmän ennakkovalmistelua, olisin ehkä osannut asetella kysymykset järkevämmiin. Esiin tuli myös paljon tietoa, jota en osannut odottaa. Toisaalta vastauksista ilmeni jotain, mitä en haastateltavilta varsinaisesti pyytänyt. Kerrotut asiat eivät täten ole tarkasti ohjattuja, mikä on hyvä asia.

Esiymmärryksen tiedostaminen on fenomenologiassa todella tärkeää (Moilanen & Rähkä 2010, 52). Entuudestaan tutut haastateltavat ja aiheen läheisyys ylipäätään toi haasteita itselleni tutkijana. Oli tärkeää muistaa, että kysyin kaiken, enkä oletanut mitään valmiiksi sen perusteella, mitä olin haastateltavista jo oppinut. Lisäksi jouduin muistuttamaan itseäni muun muassa siitä, että en voi muuttaa haastateltavien sanomisia, jotta se muistuttaisi itse kokemaani totuutta paremmin. Tutkijan onkin tärkeää kyseenalaistaa tulkintojaan ja tunnistaa omat ihmiskäsityksensä tai ennakkoluulonsa (Laine 2010, 34). Tutkimuksen kohteena oli tutkittavien kokemus elämismaailmastaan. Fenomenologisessa näkökulmassa korostetaan, että toisen kokemisen ymmärtäminen edellyttää oman kokemuksen tiedostamista ja siitä vapautumista. (Judén-Tupakka 2007, 85.) Kohdat, joissa olen lisännyt tulkintaan omia muistojani, ovat osaltaan olleet ennakkokäsityksieni mukaan tuomista. Koska ne on kirjoitettu auki varsinaisen

aineiston rinnalle, antaa se lukijalle mahdollisuuden huomioida aiheeseen liittyen ennakkokäsitykseni.

Olen saanut suullisen suostumuksen kaikilta haastatteluun osallistujilta. Alun perin tarkoitus oli tehdä haastattelu koskien Ylöjärveä yleisesti, mutta aineiston keruun jälkeen halusin keskittyä Siivikkalan kaupunginosaan. Tutkimusalueeni pienenemiseen liittyi haastateltujen tunnistettavuuden kasvu. Selitin tilanteen tutkimukseen osallistuneille ja kysyin heiltä luvan Siivikkalan mainitsemiseen. Koska haastateltavat olivat hyvin samoista lähtökohdista suhteessa tutkimuskysymyksiin, en kokenut tarpeelliseksi erotella sitä, mitä kukin on sanonut. Toisaalta yksittäisen haastateltavan kannanotto ei ollut tässä tutkimuksessa olennaista. En muutenkaan halunnut eritellä haastateltavien taustoja sen tarkemmin. Olennaista oli ainoastaan se tieto, että he olivat asuneet nuoruutensa Siivikkalassa.

Aineistossa tuli esiin henkilöiden nimiä, jotka jätin mainitsematta. Siivikkalan kaupunginosan lisäksi en mainitse muita esille tulleita kaupunginosia. Asioita, joita kaupunginosista kerrotaan ovat tärkeitä ja mukana tuloksissa, mutta itse nimet eivät olleet oleellisia tutkimuksen kannalta. Kyse oli kuitenkin Siivikkalan alueesta ja sen nuorista. Halusin myös välttää vertailua Ylöjärven kaupunginosien välillä.

Kun haastatteluja tehtiin, keskeisinä käsitteinäni olivat alueellinen identiteetti ja vapaa-aika. Yhteisöllisyys ja aluetietoisuus erottuivat aineistosta jälkikäteen. Tästä syystä haastatteluni teemallisuus ei varsinaisesti rakentunut teema teemalta ja teknisesti ajatellen vaihe vaiheelta. Se on saattanut osaksi vaikuttaa siihen, että teoreettisen viitekeh्यkseni käsitteet limittyivät omassa ymmärryksessäni niin yhteen, että aineistoa oli ajoittain vaikea teemoittaa tietyn käsitteen alle. Varsinkin yhteisöllisyydestä erotettavissa oleva paikallisyhteisyys muistuttaa kovin aluetietoisuutta. Alueellisen identiteetin osioissa taas aluetietoisuus, ja miksei yhteisöllisyyskin, nousivat helposti rinnalle selittämään jonkin paikan merkitystä. Merkityksen myötä syntyi paikkaan inhimillisyyden taso ja sitä kautta aluetietoisuus. Joku toinen saattaisi tehdä erilaisen jaon käsitteiden osalta.

Käsitevalinnoissa olisin voinut valita toisin ja lähestyä siivikkalalaisia tai ylöjärveläisiä nuoria kulttuuri –käsitteen kautta. Aineistossani nimittäin oli myös sellaisia yksityiskohtia, jotka eivät suoranaisesti liittyneet alueellisuuteen tai yhteisöllisyyteen, mutta niissä oli mielenkiintoista asiaa koskien alueen nuoria. Kulttuurin sisään olisin voinut liittää laajempia kokonaisuuksia sen sijaan, että nyt olin toisiinsa limittyvien käsitteiden maailmassa. Tietoteorian pohjalla olisin voinut käyttää Schultzin määrittelemää fenomenologisen sosiologian suuntausta, jossa otetaan

erityisesti arkitiedon merkitys toiminnassa, joka tapahtuu tietyssä kulttuurissa. (Heiskala 2000, 90).

Tutkimukseni oli nuorisotutkimusta, mutta sai merkittävän tuen maantieteestä. Maantieteeseen syventyessäni pysähdyin välillä, että missä nuoret ovat tutkimuksessani. Keskitynkö liikaa maantieteeseen? Törmäsin siis siihen, mikä nuorisotutkimuksessa ja nuorisotyössä on arkipäivää: tutkija joutuu tukeutumaan vahvasti johonkin toiseen tieteenalaan nuorisotutkimuksen ollessa vielä lapsen kengissä. Lähteeni olivat kuitenkin nuoret ja yleisestä maantiede katsauksesta huolimatta olivat keskiössä nuorten kokemukset. Pro gradu – tutkimukseni valmistui kulttuuri – ja yhteiskuntatieteen tiedekunnasta ja keskityin humanistiseen maantieteeseen. Tiedekunnatkin menevät tutkimuksessani siis ristiin. Kyseessä on näin ollen tieteenalarajoja ylittävä tutkimus.

Tulosten analysointivaiheessa mieleeni nousi monia kysymyksiä siitä, mitä joku toinen olisi havainnut samasta aiheesta. Näkökulmaa olisi voinut hakea Siivikkalassa koko elämänsä asuneelta, ei nuorisotilalla käyviltä nuorilta tai vaikka muualta Ylöjärvellä asuvalta nuorelta. Varsinkin kun olen ollut tekemisissä vuosia sitten nuorisotila Mokkerolla käyneiden kanssa, tiedän, että olisi heiltä saatu aineisto ollut kiinnostavaa verrata nyt saatuun aineistoon. Aluetietoisuus, alueellinen identiteetti ja yhteisö rakentuvat kuitenkin ajan saatossa. Menneillä on paljon merkitystä suhteessa käsitteiden nykytilaan alueella.

6 AINEISTON KUVAILU

6.1 Ylöjärvi nuorten silmin

Ylöjärvi ei ollut nuorten mielestä liian iso paikka vaan melko pieni. Lisäksi nuoret jakoivat ajatuksen siitä, että Ylöjärvi ei ole ”mikään tuppukylä”, vaikka onkin rauhallinen ja hiljainen. Nuoret mielsivät Ylöjärven isoksi lähiöksi, jossa lähinnä vain asutaan. Siellä on turvallista asua. Ylöjärveä mainostetaan puutarhakaupunkina ja myös haastatteluissa tuli esiin, että kaupunki on vihreä ja siisti. Ylöjärven ympäristöön oli tullut haastateltavien mukaan lisää peltoa

kuntaliitosten myötä. Vaikka Ylöjärvi on Tampereen vieressä, nuoret ajattelivat Ylöjärven ja ylöjärveläiset kuitenkin erilaisiksi kuin Tampere ja tampereläiset.

Haastateltavat kertoivat, että lapsille ja nuorille on vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksia liikuntapuolella kuten esimerkiksi jalkapallo ja jääkiekko. Nuoret tarkensivat, että harrastuksen muututtua vakavammaksi monet siirtyivät Tampereen urheiluseuroihin harjoittelemaan. Vapaa-ajan viettämisen mahdollisuuksia ovat myös nuorisotilat ja erilaiset kerhot. Eräs haastateltavista toi esiin vaatekauppojen puutteen ja toivoi paikkakunnalle elokuvateatteria. Tampereen elokuvateatteriin meno oli hänen mielestään kuitenkin aina hieno kokemus. Ylöjärvelle on valmistunut Elon kauppakeskus kaksi vuotta sitten. Se sijaitsee useamman kilometrin päässä Siivikkalasta. Sieltä löytyy vaatekauppoja, mutta haastateltujen mielestä Elo ei ollut potentiaalinen paikka ostoksilla käymiseen sijaintinsa vuoksi.

Ylöjärveläisistä tapahtumista nuoret mainitsivat Pöheikön pölläyksen ja Pimeesalmen tanssit sekä erityisiksi paikoiksi Aron rannan ja Räikän rannan. Kun nuorilla ei ole tekemistä, jotkut viettävät aikaansa huoltoasemilla kuten Shellillä ja Teboililla. Teboililla kokoontuu usein sama porukka nuoria. Koulujen pihoista nuoret mainitsivat Kirkonkylän koulun (=Yhtenäiskoulu) sekä Soppeenharjun koulun. Jälkimmäinen on yläkoulu. Siivikkalalaiset kuitenkin harvemmin viettivät aikaansa edellä mainituissa paikoissa. Kun mopoilusta tuli ajankohtaista, laajeni nuorten kokemuspöytäniikin niin, että vierailut Siivikkalan ulkopuolella tulivat yleisimmiksi.

Ylöjärvellä kaikki tunnustavat lähes kaikki. Kaupungista löytyy paljon lapsiperheitä ja nuoria. Ihmiset ovat nuorten mielestä rauhallisia, eikä ”vaarallisia sekopäisiä ihmisiä” tule kadulla vastaan. Merkittävää rikollisuutta eivät haastateltavat ajatelleet Ylöjärvellä olevan, ei ainakaan sellaista, mikä kohdistuisi nuoriin. Ihmiset ovat mukavia ja ystävällisiä, ja heihin on helppo tutustua. Ylöjärvellä voi olla oma itsensä, eikä esimerkiksi ulkonäöllä ole niin väliä. Nuorten keskuudessakin voit ”päästä piireihin”, vaikka olisit minkäläinen. Eräs haastateltava kertoi kuvaavasti, että kaikille on ”oma kolonsa” ja siihen autetaan asettumaan. Esiin tuli myös ideologia ”koko kylä kasvattaa”, mikä toteutui nuorten mielestä Ylöjärvellä.

Haastattelun perusteella nuorten ryhmät muotoutuvat paljon asuinalueittain. Haastateltavat löysivät muutamia muitakin kaupunginosia, joissa on nuorten porukoita samankaltaisesti kuin Siivikkalasta. Eri asuinalueiden nuoret tulevat pääasiallisesti toimeen toistensa kanssa: toisten kanssa paremmin kuin toisten. Nuoret nimesivät myös alueen, jossa asuu huonokäyttöisiä nuoria. Haastateltavat kutsuivat heitä ”räkänokiksi” ja ”gängstoiksi”. Kyseisen alueen nuorilla oli tapana hakeutua tappeluihin.

6.2 ”Idyllinen lähiö” Siivikkala

Siivikkalaa kuvailtiin rauhalliseksi kuten Ylöjärveä yleisestikin. Se on idyllinen lähiö veden äärellä, missä on hyvä elää ja mukava olla. Lähiön lisäksi nuoret käyttivät sanaa kaupunginosa. Nuoret kertoivat, että Siivikkala on ”kasvanut paljon viime vuosina”. Siivikkalan kaupunginosa on ”oma paikkansa” ja erilainen kuin muut kaupunginosat. Vaikka julkisennliikenteen yhteydet Ylöjärveltä Tampereelle ovat hyvät, koettiin Siivikkalan yhteyksien muualle Ylöjärveä olevan huonot. Tämä lisää eristyneisyyden tuntua Siivikkalassa.

Nuorille tärkeä paikka Siivikkalassa oli ollut koulun alue, joka muodostaa tietyllä tavalla Siivikkalan keskustan. Koulun kentällä voi pelata jalkapalloa ja talvisin jääkiekkoa. Kentän reunalla on katsomo, jossa saatettiin istuskella ja viettää aikaa. Koulun jälkeen nuoret tapasivat Siivikkalan koulun ”alaparkkiksella”, jossa oltiin siihen asti kun ”ei enää jaksettu olla”. Koulun alueella nuoret touhusivat monenmoista pallon peluusta ”pahuuksien harrastamiseen” eli esimerkiksi ”kumin polttoa” ja ”pussikaljottelua”. Pihan alueen salaisuus oli haastateltujen mukaan se, että siellä sai olla rauhassa.

Nuoret mainitsivat myös koulurakennuksessa sijaitsevan nuorisotila Mokkeron. Mokkerolla kävi sama porukka aina, kun se oli auki (kolme-neljä kertaa viikossa). Nuorisotilalla käymisen kerrottiin tiivistäneen porukkaa ja ”pitäneen hyvällä tiellä”. Muita tärkeitä paikkoja kaupunginosassa nuorille olivat Siivikkalan ranta ja ainoa kauppa Siwa. Muistoissa oli koulun läheisyydessä sijainnut kioski, joka on nykyisin grilli. Paikka ei ole enää ”niin fiilis” grilliksi muututtua. Vierailut toisten kotona mainittiin, kun keskusteltiin kotibileistä.

6.3 ”Siivikkalalaiset on aina siivikkalalaisia”

Siivikkala on nuorten mielissä lintukoto, jossa on saanut ”elää pellossa”. Alueella ei ollut ”suurempia klikkejä”. Kaikki olivat yhtä isoa porukkaa ja kaikki tulivat periaatteessa toimeen kaikkien kanssa. Aukkaiden joukossa oli haastateltavien mukaan muutama ”vähä erikoisempi jätkä”, mutta he eivät ole olleet kenellekään haitaksi, eikä heitä vihattu. Nuoret kokivat ympäristön tiiviiksi ja uudetkin ihmiset otettiin hyvin vastaan. Erään haastateltavan mielestä

ylöjärveläiset eivät hyväksyneet siivikkalalaisia tai ainakin Siivikkalassa asuvat ovat muiden ylöjärveläisten puheissa siivikkalalaisia. Lisäksi nuoret eivät pitäneet ”porvarijutuista”, joilla viitattiin alueen varallisuuteen. Nuoret mainitsivat Siivikkalan omakotitaloyhdistyksen, joka järjestää mm. Talvipäiväriehän, Laskiaismäen ja huoltaa kenttää.

Nuoret kokivat, että heihin luotettiin, eikä aikuisien taholta ollut syntynyt minkäänlaista ”ajojahtia”. Joskus vastaan oli tullut ”kotipoliiseja”, jotka olivat tulleet puuttumaan esim. kotibileiden aiheuttamaan häiriöön. Tällainen puuttuminen sai osakseen myös ymmärrystä. Yleisesti ottaen vanhemmat tiesivät, missä jälkipolvi liikkui. Kaikkien vanhemmat pitivät huolta toistensa lapsista – tosin ennen, kun Siivikkala oli pienempi, oli selvempää, kuka on kuka. Sana leviää edelleen alueella hyvin, tässä yhteydessä nimenomaan positiivisessa merkityksessä. Siivikkala oli nuorten mielestä ”tehnyt kiltimmäksi” ja heistä oli kasvanut tasapainoisia ihmisiä. Esimerkkinä nuoret mainitsivat päihteet, joita he olivat kokeilleet myöhemmin kuin he olisivat mahdollisesti isommissa kaupungeissa tehneet. Siivikkalassa oli nuorten mielestä tietty muotti, joka ohjaa käyttäytymistä.

Samalla kun haastateltavat muistelivat menneitä, he miettivät nykyisyyttä ja tällä hetkellä Siivikkalassa asuvia alaikäisiä nuoria. Nykyiset alueen nuoret olivat heistä erilaisia kuin he itse olivat olleet. Ennen ei esimerkiksi oltu niin myöhään ulkona ja nuorten tekemisiin ei enää nykyisin puututa samalla tavalla kuin ennen. Eräs haastateltavista totesi, että ”kaikki alkaa löystyyn” ja toinen kertoi, että ”ne kehittyä aika vauhdilla”. Nuoret juovat alkoholia ja polttavat tupakkaa ”ympäri Siivikkalaa”. Haastateltavat kuvailivat nykyisiä nuoria ”koviksiksi”, joilla on mielessä vain tupakka. Ajanviettopaikaksi on tullut vahvemmin Siwan piha. Vastavuoroisesti haastateltavat itse korostivat olleensa aina jollain tavalla poissa näkyvistä esimerkiksi tehdessään asioita, jotka eivät mahdollisesti kaikkia miellyttäneet.

6.3.1 Siivikkalalaisten nuorten ystävyys

Haastatteluun osallistuneet nuoret kertoivat, että heidän kaveriporukkinsa oli tiivis ja iso. Porukassa oli monesta eri ikäluokasta ihmisiä. Sama porukka oli pitänyt yhtä jo monta vuotta. Kavereiden kanssa vietettiin aikaa koko ajan: koulussa ja koulun jälkeen, aamusta iltaan ja kesällä. Kun nuori lähti ulos, hänen ei milloinkaan tarvinnut olla yksin. Kaveriporukka oli ”tosi

hyvä” ja kaverit olivat ”tosi tärkeitä”. Kavereiden kanssa oli aina pystytty puhumaan ongelmista ja tärkeistä asioista. Heille saattoi purkaa sekä koulu- että kotimurheita. Asioiden jakaminen oli pienentänyt murheita. Porukassa sai olla oma itsensä ja toisiin luotettiin.

Kavereiden kanssa oli paljon mopoiltu ja se oli osaltaan yhdistänyt porukkaa. Muutama haastateltava kuvasi heidän porukkaansa kilteiksi, ”nössöiksi” ja ”pannareiksi”. He eivät olleet ”periaatteessa rikkoneet mitään”. Porukassa ei ollut ketään, joka tarkoittaisi mitään pahaa, eivätkä he olleet esimerkiksi erityisesti hakeneet tappeluita. Alkoholia nuoret olivat nauttineet yhdessä, mutta sekin oli tehty sivummalla ja kotibileissä. Kaverit olivat aina pitäneet huolta toisistaan. Huolenpitoon on kuulunut mm. eksyneen ja päihtyneen etsiminen ja kotiin vieminen. Nuoret uskoivat, että uusi ihminen pääsi heidän kaveriporukkaansa helposti mukaan. Kavereita yhdisti yhteinen kieli ”siivikkala” ja huumori oli yhteistä. Haastateltavat kokivat, että heidän porukansa saattoi olla tiiviimpi kuin muualla Ylöjärvellä olleet porukat siksikin, koska Siivikkala oli sivussa ja eristäytynyt.

7 YLÖJÄRVI ALUEENA JA YHTEISÖNÄ

7.1 Ylöjärven alueellinen identiteetti ja aluetietoisuus

Tutkimukseni alueellinen identiteetti rajoittuu osaksi paikkakunnan eli Ylöjärven mukaan. Varsinaiset tutkimuskysymykset kuitenkin tarkentuivat Ylöjärven kaupunginosaan Siivikkalaan, joista on omat luvut. Ylöjärvi täyttää Paasin alueiden institutionalisointusteorian (ks. sivu 23), kuten paikkakunnat yleensä. Alue on rajoittunut territoriaalisesti eli se on oma erotuttava yksikkönsä. Symbolinen hahmottuminen toteutuu mm. alueen omassa nimessä ja luonnollisesti kaupungissa on yhteiskunnallisia instituutioita. Kaupungin toimintaa ohjataan vahvasti omin toimin, lukuun ottamatta tietysti valtion yhteisiä linjauksia. Alueen roolit ovat joka tapauksessa vakiintuneet, mutta niillä on mahdollisuus myös muuttua.

Institutionalisointusteorian toteutuminen Ylöjärven kaupungin kohdalla ei varsinaisesti ole tutkimustulos. Ensimmäinen tutkimustulos antoi viitteitä suhteessa alueelliseen identiteettiin jo

haastattelutilanteessa. Tutkimukseen osallistuneiden vastaukset koskivat pääasiassa Siivikkalan kaupunginosaa, etenkin heidän kertoessaan omakohtaisia kokemuksia. Keskustelu Siivikkalasta painottui alueellisen identiteetin inhimilliseen osaan eli aluetietoisuuteen ja myös yhteisöllisyyden piirteisiin. Ylöjärvestä keskusteleminen jäi pintapuolisemmaksi. Yleistuntuma oli, että haastateltavat kertoivat muusta osasta Ylöjärveä tietyllä tavalla ulkopuolisen silmin. Siksi liitin heidän vastaukset Ylöjärvestä enimmäkseen alueellisen identiteetin ympärille.

Ylöjärven kokoon oltiin tyytyväisiä. Kaupunki koettiin paikaksi ”jossa vain asutaan”. Toteamuksesta sai kuvan, että Ylöjärvellä asuvat eivät esimerkiksi kävisi kotikaupungissaan töissä tai käyttäisi kotikaupunkinsa palveluita. Johtopäätös on karrikoitu. Vastaukseen on vaikuttanut varmasti se, että vastanneet asuivat Siivikkalassa ja kauempana Ylöjärven tarjoamista palveluista. Uskon toteamuksen liittyvän myös siihen, että Ylöjärvelle toivottiin lisää kauppoja tai esimerkiksi elokuvateatteria. Jukarainen (2001, 104) tuli samankaltaisiin tuloksiin tutkiessaan Suomen rajaseutujen kuntien nuorille tärkeitä paikkoja: nuoret kaipaavat ostos- ja kulutuspaikkoja.

Kun Ylöjärvi ei tarjonnut nimenomaan siivikkalalaisille nuorille tarpeeksi houkuttelevia vaihtoehtoja palveluissa, he hakivat palveluita kaupungin ulkopuolelta. Siivikkalalaiset nuoret ovat varmasti erityinen ryhmä siksi, että Siivikkala on sivummassa keskustasta ja tutkimukseen osallistuneidenkin mielestä eristynyt. Siivikkalalaisten lähimmät palvelut sijaitsevat Lielahden kaupunginosassa Tampereella.

Samaan aikaan Ylöjärvellä todettiin olevan lapsille ja nuorille mahdollisuuksia harrastaa kerhoissa ja urheilun parissa. Haastateltavien mainitsemat tapahtumat rakentavat Ylöjärven identiteettiä, kuten Pöheikön pölläys. Ylöjärvi erotettiin mm. Tampereesta toteamalla Ylöjärven olevan rauhallisempi. Rauhallisuus nousi muutenkin vahvasti esiin. Ylöjärvi on turvallinen paikka asua.

”...täällä nyt ei oo mitään suurempaa rikollisuutta esimerkiks tai ainakaan se ei kohdistu meihin nuoriin, yleensä, kai, en oo ainakaan kuullu.” (5/13/2)

Nuorille alueellisen identiteetin kannalta symbolisestikin tärkeitä paikkoja olivat huoltoasemat, kaupat ja koulut. Maininnan saivat myös järvien rannat. Näissä paikoissa oltiin lähinnä silloin ”kun ei ole oikein mitään tekemistä”. Nuoret tarvitsevat kokoontumispaikkoja ja esimerkiksi huoltoasemille kokoontuminen on paljon puhuttanut ilmiö viime vuosilta. Kokoontumispaikka, jossa ei ole aikuisia tai viranomaisia rajoittamassa, ovat houkuttelevia.

Huoltoasemista ABC –liikennemyymälät ovat suuressa suosiossa ja se on aiheuttanut negatiivisiakin lieveilmiöitä. (Nikoskinen 2011, 5.) ABC –liikennemyymälöitä ja nuoria koskevassa tutkimuksessa tehtiin havainto, että suurin osa ABC –liikennemyymälöissä oleilevista nuorista asui samassa kaupungissa lähiössä tai jossain kaupunginosassa, jossa liikennemyymälä oli. Sen sijaan keskustassa asuvia oli vähemmistö. (Nikoskinen 2011, 23.) Samankaltaista kulttuuria on havaittavissa Ylöjärvellä. Haastateltavat kertoivat Teboilin alueella olevista nuorista, jotka asuvat kyseisen huoltoaseman läheisyydessä tietyssä kaupunginosassa.

Osalle nuoria tärkeäksi paikaksi olivat muodostuneet nuorisotilat, joita löytyy eri kaupunginosista. Nuorisotila oli haastatteluun osallistuneille nuorille erityisen tuttu paikka ja siksi se tuli varmasti esiin heidän vastauksissaan. Työkokemukseni pohjalta uskallan kuitenkin väittää, että mainostuksesta huolimatta kaikki Ylöjärven nuoret eivät tiedä nuorisotilojen sijaintia tai mitä niissä tehdään. Lisäksi kokemuksesta on tiedossa myös se, että nuorisotilat ovat hyvin aluesidonnaisia.

Huomioitavaa on se, että siivikkalalaiset nuoret eivät itse viettäneet aikaa juuri Siivikkalan ulkopuolella lukuun ottamatta koulussa käyntiä tai satunnaisia moporetkiä. Edellä mainitut paikat olivat kuitenkin yleisesti tiedossa olevia ajanviettopaikkoja nuorille. Aluetietoisuudelle ominainen piirre yhteenkuuluvuuden tunteesta muiden ihmisten kanssa tuli esiin lähinnä, kun oli puhe koulusta. Aiheeseen ei kuitenkaan menty syvemmin, koska tutkimus oli rajautunut selvästi vapaa-aikaan.

7.2 Ylöjärven yhteisöllisyys

Haastateltavien mielestä Ylöjärvellä ”kaikki tietää melkein kaikki” ja ihmiset ovat vähintäänkin tuttuja keskenään. Asukkaisiin on helppo tutustua ja ihmiset ovat mukavia. Jos nämä piirteet pitävät paikkansa, on melko loogista, että lapsiperheet viihtyvät Ylöjärvellä. Paikka, jossa on paljon lapsiperheitä ja on viime vuosina ollut muuttovoittoinen, voi olla yhteisöllisyyden kannalta haasteellinen piirre. Yhteisöön liittyy usein traditioita ja uusilla asukkailla niiden luominen kestää tovin. Tietyllä tapaa Ylöjärven voisi kuvitella olleen viime vuosina kovassa muutostilassa kuntaliitosten myötä ja uusien muuttaessa kaupunkiin. Tutkimukseen osallistuneet eivät antaneet viitteitä siihen, että Ylöjärven yhteisöllisyys olisi asiasta kärsinyt.

Toisaalta he eivät antaneet ymmärtää ylöjärveläisyyden olevan heille kovinkaan tunnepitoinen asia, kuten yhteisöllisyydessä yleensä.

Yksi lapsia ja nuoria koskeva yhteisöllisyyden merkki oli se, että haastateltavien mielestä kaupungissa toteutuu lause ”koko kylä kasvattaa”. Haastateltavilla ei selvästikään ollut Siivikkala -keskeisyydestä huolimatta mitään negatiivista varautumista varsinaista kotipaikkakuntaansa kohtaan. Ylöjärveltä löytyi selvästi pohja yhteisöllisyydelle ja tarkemmin määriteltynä paikallisyhteisyydelle. Samassa paikassa asuminen ei vain riitä, vaan tarvitaan vielä vuorovaikutusta ihmisten välille (Lehtonen 1990, 219). Haastateltavien nuorten tilanteessa tämä vuorovaikutus Siivikkalan ulkopuolelle ei toteutunut ainakaan vapaa-ajalla säännöllisesti.

Nuoren silmin katsottuna on erityistä, että Ylöjärvellä sai nuorten mielestä olla oma itsensä, eikä esimerkiksi ulkonäöllä ollut väliä.

”Täällä ei oo niinkään väliä, ainakaan ittelläni ei oo oikeestaan koskaan ollu niinkään väliä, että kuka on musta tai mitäki mieltä, tai mun ulkonäöstä, että täällä siihen ei kyllä kauheesti kiinnitetä huomioo sillain, että kaikki tekee niin ku oikeesti, että mitä itte haluaa.” (5/15/2)

”Täällä voit olla ihan oma ittensä kuka vaan ja pääset piireihin...siellä jossain...katottais, että ei noi voi olla kavereita, kun noi on ihan eri näkösiä ihmisiä. Mut täällä ne ihan hyvin voi...se on ihan normaalia, eikä ketään haittaa se.” (3/26-27/1)

Mietin silti, että mistä syntyivät ”piirit”, jos kaupungissa ei ollut varsinaista arvojärjestystä. Ehkä asiaa selittää lauseen jatko. Ilmeisesti kaveriporukat eivät muodostuneet pinnallisiin seikkoihin perustuen, ja tietyt porukat syntyivät muin perustein. Haastatteluissa tulikin esiin nuorten porukoiden muotoutuminen asuinalueittain. Eri kaupunginosien nuorissa oli eroja ja heistä kerrottiin yksityiskohtaisestikin. Tähän asti Ylöjärvestä ja sen ihmisistä oli puhuttu positiiviseen sävyyn, mutta tällä kertaa oli myös negatiivista sanottavaa. Ilmeisesti oli olemassa ”piirejä”, joiden kanssa ei haluttu olla tekemisissä. Tietyn alueen nuoria haastateltavat yleistyivät ”gängstoiksi”, jotka halusivat vain tapella. Sillä pelättiin olevan leimaava vaikutus kaikkiin Ylöjärven nuoriin. Ilmeisesti tämän alueen nuoret edustivat Ylöjärvellä ääripäätä, kun oli kyse lain rikkomisesta. Haastateltavat kokivat selvästi nämä nuoret uhaksi muulle yhteisölle. Tässä tutkimuksessa ei ole olennaista lähteä pohtimaan, mistä syystä jollain alueella nuorten mielestä vallitsee tietynlainen kulttuuri. Alla kuitenkin esimerkki keskustelusta, jossa asiaa pohdittiin.

”...siä on niitä porukoita, jotka haluaa vaan tapella ja hakee tappelua...tai sillee niin ku hakee vaan haluaa päästä tappeleen ja näyttää sitte jotain ilmeisesti kovaa.” (2/14/1)

”Se on hirveen leimaava tekijä koko porukalle ja yleensä niin ku nuorille niin ku ylöjärveläisille nuorille. Että ku kerran luet lehdestä että Ylöjärvellä tapeltiin...” (1/14/1)

”Että aina tapellaan Ylöjärvellä” (4/14/1)

Tällainen käsitys oli ristiriidassa sen tiedon kanssa, että Ylöjärvi on rauhallinen paikka. Jos yleiskuva oli kuitenkin se, että kaupungissa on rauhallista, voi olettaa, että edellä mainittu häiriökäyttäytyminen ei ole kuitenkaan iso ongelma.

8 SIIVIKKALA ALUEENA JA YHTEISÖNÄ

8.1 Siivikkalan alueellinen identiteetti

Siivikkalan kaupunginosassa voi ajatella Paasin alueellisen identiteetin institutionalisointiteorian toteutuvan suurelta osin. Siivikkala erottuu alueena omaksi yksikökseen maantieteellisesti ja alueella on yhteiskunnallisia instituutioita kuten koulu ja päiväkodit. Tosin instituutioiden ohjaaminen tapahtuu Siivikkalan alueen ulkopuolelta hyvin vahvasti eli Ylöjärven kaupungin ja Suomen valtion sanelemana.

Siivikkalan aluetta kuvattiin Ylöjärven tapaan rauhalliseksi. Se muistutti nuorten mielestä idylliä lähiötä. Kyläksi sitä ei haluttu kutsua, koska asukkaita on niin paljon. Tällainen kuva Siivikkalasta tulee varmasti vierailijallekin. Alueelta ei juuri löydy muuta kuin asuinrakennuksia. Peruspalveluita on lapsille päiväkodit ja koulu. Kauppa ja ravintola tuovat oman lisänsä alueelle. Haastatteluissa nousi esiin myös veden läheisyys.

”...vaikka tää (Siivikkala) onki Ylöjärvee, niin on tää silti ihan oma paikkansa ja ihan erilainen paikka ku kaikki muut...vois sanoa että tää on semmonen idylli lähiö, että tää on niin ku...aika hyvä elää.” (4/4/2)

Haastateltavien puheissa tuli usein esiin Siivikkalan eristyneisyys ja omaleimaisuus. Alue on melko kaukana Ylöjärven keskustasta, ja toisaalta toinen puoleensavetävä kaupunki Tampere on saman etäisyyden päässä. Tampereen Lielahden kaupunginosan keskusta on vain muutaman kilometrin päässä. Kritiikkiä esitettiin muun muassa bussiyhteyksien suhteen. Ylöjärvelle halutessaan siivikkalalaisen täytyy mennä Tampereen eli Lielahden kautta, lukuun ottamatta kouluyhteyksiä, joita menee muutama päivässä. Haastateltavat muistelivat myös aikaa, jolloin alue ei ollut vielä niin iso ja peruspalveluita oli enemmän. Siivikkalassa on käynyt kuten joissain kylissä: palveluita vähennetään. Toisaalta kylissä voi olla yleensä muuttotappiota ja näin ei ole Siivikkalassa.

”...täällä (Siivikkalassa) aikanaan oli kaikki lääkärin päivystys, hammaspäivystys, molemmat on lakkautettu...Että kauan on puhuttu tästä, että tää koulu, niin posti lähti, ja sitte se että täs on niin ku kauan puhuttu tän koulun peruskorjaamisesta, toi viipale (koulun lisärakennus) on ollu väliaikainen rakennus 50 –luvulta asti.” (1/16/1)

Haastateltavat katsoivat alueen kasvaneen viimeisen 10 vuoden aikana, joka saattoi vaikuttaa myös alueen yhteisöllisyyteen. Siitä tulee tutkimuksessa myöhemmin lisää. Nuoret tiedostivat myös hyvin alueen varakkuuden ja se oli yksi syy, miksi palveluiden puutetta kritisoitiin. Alueelta tulee verotuloja, mutta ei sille vastinetta. Toisaalta taas nuoret eivät pitäneet varallisuuden liittämistä Siivikkalaan. He eivät selvästikään tunteneet olevansa erityisiä siksi, että asuvat varakkaalla alueella. Mitä tulee alueen perheiden varallisuuteen ja siihen, että siellä on hyvä asua, ei varallisuus takaa hyvää kasvu ympäristöä. Voi olla jopa niin, että vaikka alueen asukkaiden välillä vallitsisi tasaisuus melko korkean tulojen suhteen, se ei takaa hyvää kasvualustaa. Tärkeintä on ihmisen välinen luottamus ja turvallisuuden tunne sekä yhteiset jaetut arvot. (Chalk & Phillips 1996, 17.)

8.1.1 Alueen symbolinen eli käsitteellinen hahmottuminen

Siivikkalan kaupunginosalla on omat symboliset tunnusmerkit, joiden kautta alueeseen voi samaistua. Nimi on jo itsessään todiste symbolisesta tunnusmerkistä. Hague (2005) kertoo artikkelissaan paikan nimen merkityksestä esimerkillä kommunistisesta maailmasta silloisesta Tšekkoslovakiasta, jossa jopa kaupunkien nimiä vaihdettiin propagandan tarkoituksessa.

Kaupunkilaisten puheissa kuitenkin säilyi aina alkuperäinen kaupungin nimi ja se astui taas voimaan kommunismin hajottua. (Hague 2005, 6.) Siivikkala nimenä juontaa juurensa 1500 – luvulla eläneen henkilön sukunimestä Siivikka (Wikipedia). Paikoilla on historiansa, joita ne kantavat mukanaan sukupolvelta toiselle.

Tällä vuosisadalla ja vuosituhannella nuorille muodostui oman kulttuurinsa myötä heille tärkeät symboliset paikkansa. Kauppa ja Siivikkalan ranta mainittiin nuorten ajanviettopaikoiksi, mutta merkittävin kokoontumispaikka oli koulun alue. Kouluhan on myös instituutio, mutta symbolisena paikkana sillä on eri merkitys kuin kouluilla yleensä. Alueella sijaitsee koulun kenttä, jossa nuoret pelailivat porukalla, varsinkin jääkiekkoa talvisin. Pelailun myötä saattoi myös tutustua alueen toisiin lapsiin ja nuoriin. Kentän laidalla on katsomo, jossa saatettiin istuskella. Koulun pihalle oli kokoonnuttu ”alaparkkikselle” tapaamaan kavereita kun oli kotiuduttu koulusta.

”Koulun parkkiksella puhuttiin ja pyörittiin, kaikkee kivaa.” (3/4/1)

Koulun pihassa oltiin iltaan asti ”kunnes kukaan ei enää jaksaa olla”. Nuorisotila Mokkero sijaitsee myös koulun yhteydessä ja sen merkitystä nostettiin esiin. Mokkero on yli 20 vuotta vanha nuorisotila, joten se on tullut tutuksi jo useamman sukupolven nuorille. Silläkin on siis symbolista arvoa alueelle.

Mielenkiintoinen yksityiskohta liittyi koulun läheisyydessä olevaan ”kunnon kikkariin” eli kioskiin, joka toimi eräänlaisena tapaamispaikkana ennen kuin siitä tuli grilli. Grilliä kuvailtiin, että se ”ei ole niin fiilis” eli paikasta oli lähtenyt jotain, joka oli tehnyt siitä erityisen. Voi vain arvailla, miksi grilliä ei koettu niin tärkeäksi kuin aikaisempaa kioskia. Muistan nuorten ainakin kehuneen kioskin omistajia ja sitä, millaista palvelua siellä sai. Nuorille on varmasti merkinnyt paljon se, että heitä on kohdeltu tärkeinä asiakkaina.

Koulun alueella nuoret ovat touhunneet kaikenlaista, mitä mielikuvitus on keksinyt. Pihassa on pelattu pallolla ja leikitty Pistettä. Haastateltavia nauratti ajatus siitä, että he ovat teini-ikäisinäkin leikkineet pihassa ja he totesivat, että se tuskin on negatiivisesti kritisoitavaa nuorten käyttäytymistä. Piha-alueella oli myös ”harrastettu pahuuksia”. Nuoret itse erittelivät pahuuksiksi muun muassa ”kuminpolton” eli kaahailun moottoriajoneuvoilla ja ”pussikaljan” eli alkoholin ottamisen.

”No ehkä pahinta mitä on niin julkiryypiskely, mutta onko se ny sitte niin ylipäättäänsä Suomessa erikoista nuorten keskuudessa erikoista toimintaa...porukoiden jotain hurjinta on kortti lähteny tai sakkoja on tullu, se on niinku most extreme.” (1/6-7/1)

”Mutta ketä sekään (ajokortin lähtö ja sakot) on täälä loppu viimein haitannu?” (4/7/1)

Pahuuksista puhuminen oli mielenkiintoista, koska haastateltavat pitivät porukkaansa yleisesti ottaen kilttinä. Muistelemisen lomassa esiin tuli kuitenkin asioita, jotka jollain toisella mittapuulla eivät olleet erityisen asiallista käytöstä. Ehkä tähän vaikutti se, että nuoruuteen ajatellaan kuuluvan jonkinlainen sääntöjen rikkominen ja kyseenalaistaminen. Tutkimukseen osallistuneiden pahuudet olivat heidän mielestään ehkä niin sanotusti normaalia nuorten rajojen hakemista. Koulun alueen suosio ja merkitys liittyi osaksi sen keskeiseen sijaintiin, mutta myös siihen, että alueelta löytyi syrjäisiä paikkoja. Ne olivat poissa valvovilta silmiltä, eivätkä nuorten tekemiset häirinneet muita Siivikkalan asukkaita. ”Pahuudet” eivät ehkä olleet nuorten mielestä siksikään niin pahoja, koska niitä oli pääasiassa ”harrastettu” poissa muiden silmistä.

Paikkoihin liittyy aina yksilöiden tunteita, kokemuksia, muistoja ja tekoja, mitkä jaetaan yhdessä toisten kanssa. Paikan identiteetti muodostuu näistä yhteisistä inhimillisistä asioista. (Hague 2005, 7.) Samaa voi soveltaa tutkimukseeni valitsemani alueen kohdalla ja alueen inhimillisyyden osuutta voidaan kutsua aluetietoisuudeksi.

8.2 Siivikkalan aluetietoisuus

8.2.1 Viihtyvyys ja turvallisuus

Jo se, että haastateltavat olivat viettäneet vapaa-aikaansa pääasiassa Siivikkalassa, kertoi siitä, että alueella on viihdytty. Koska tutkimukseen osallistuneet peilasivat kotipaikkaansa aikaan, jolloin olivat vielä alaikäisiä, oli vastauksista havaittavissa se, mitä he ajattelivat Siivikkalasta kasvuympäristönä. Haastateltavat vertasivat asuinalueitaan mm. Tampereen kaupungin keskustassa asumiseen.

”No mä oon koko elämäni täälä asunu, emmää ois kyllä missään muualla halunnu nuoruuttani elää ku täälä...Nyt voi sitte muuttaa sinne kaupungin (Tampere) puolelle ku on täälä asunu. Seki on tehny varmaan vähä kiltimmän ihmisen...Että kun ei oo oltu tuola keskustassa. Siä vois olla ihan eri piirit, sun muuta.” (2/17/1)

”Mä oon monta kertaa sitä miettiny, että jotenki tää on ainaki ittelle mieltäny, että kasvanu jotenkin tasapainoseks ihmiseks. Mietti millanen olis sitte itte, jos olis sitte kasvanu jossain Koskarin² naapurissa ” (4/17/1/).

”No jotenki niin ku Siivikkala niin ku kasvuympäristönä on varmaan ollu semmonen, tää on aika lintukoto. Täälä on aika vapaasti saanu ns. pellossaki saanu elää, että niin ku, jos mietti, että mitä niin kun, no kyllä te niin ku tiätte, mitä mä tarkotan.” (muut hymisevät myöntävästi) (1/1/1)

Siivikkala saa alueena tunnustusta siitä, että on saanut elää hyvä nuoruuden. Puheesta voi erottaa juurikin alueen ihmisten merkityksen eli sen, minkälaiseksi alue muodostuu ihmisten myötä. Lintukodosta voi päätellä, että Siivikkalassa on ollut turvallista. Ymmärrän myös, että ”pellossa asuminen” viittattiin turvalliseen eloon. Jos nuoret eivät ole kokeneet ympäristöä uhkaavana, ei heidänkään ole tarvinnut käyttäytyä muutoin kun ”kiltisti”. Nykyään mielenterveysasioiden ja turvattomuuden ollessa paljon esillä, etenkin nuorten kohdalla, tasapainoiseksi ihmiseksi kasvaminen tuntuu entistä merkittävämmältä. Jos tasapainoiseksi kasvaminen lasketaan osaksi alueen ansioksi, voiko juuri parempaa palautetta saada?

”...täälä ei mun mielestä oo semmosia niin ku suurempia klikkejä. Että vaikka täälä on ne tietyt porukat, sillain niin ku, totta kai vähä niin ku iän mukaan, niin ku meilläki” (1/2/1)

”Mutta niin ku tääki täälä niinku, en mää ny tiä, voiko sanoo, että kaikki tulee kaikkien kanssa toimeen, mutta kyllä se niin ku periaatteessa.” (4/2/1)

Nuorten mielestä Siivikkalassa on hyvä elää ja ympäristö on tiivis. Samaa asiaa kuvataan monin tavoin. Yhteisöllisyys on yleisen ilmapiirin ansiosta saavutettavissa. Tosin ”periaatteessa” ja ”suurempia” sanavalinnat edellisissä lainauksissa jättää kuitenkin sen varan, että ei tämäkään alue ole ongelmaton.

² Koskikeskus on kauppakeskus Tampereella

”Kyllähän täältä tietysti löytyy ne muutama vähä erikoisempi jätkä, jotka on lähteny vähä vääriille poluille sun muuta. Mutta muuten menee ihan hyvin.” (3/2/1)

”Erikoisemmat jätkät” tulivat haastattelujen lomassa esiin erinäisissä kohdissa, mutta joka kerta annettiin ymmärtää, että heistä ei ole kenellekään haittaa. Siivikkalalaisten katsottiin olevan yhtä isoa porukkaa. Se jossain määrin tunnustetaan ilmeisesti Ylöjärvellä yleisesti, koska ihmisillä oli aineiston perusteella tapana luokitella Siivikkalassa asuvat ensisijaisesti siivikkalalaisiksi. Vuorovaikutus toisten kanssa omalla kotiseudulla tuo yhteenkuuluvuuden tunnetta ja nimenomaan luo alueen identiteettiä ja alueella asuvien aluetietoisuutta (Kaivola & Rikkinen 2003, 138). Aluetietoisuuden rakentamisessa olennaista ovat yhteiset kokemukset ja näkemykset alueesta. Tutkimukseen osallistuneet jakoivat muistoja ja olivat hyvinkin vahvasti yhdessä muodostaneet tietyn näkemyksen omasta asuinalueestaan.

8.2.2 Puhetta Siivikkalassa

Aluetietoisuutta rakentamassa on mm. kieli, joka tulee esiin jokapäiväisessä elämässä. Pienilläkin kielen eroilla, esim. murteilla erotetaan ”meidät” ”heistä”. (Paasi 1986, 42.) Kysyessäni tarkemmin onko ylöjärveläisissä tai siivikkalalaisissa ihmisissä jotain leimaavaa piirteitä, joka erottaa heidät muista ihmisistä, sain vastaukseksi oman kielen.

”Ei meillä oo ku oma slangi oikeestaan.” (3/19/1)

”O, mutta se on siivikkalaa.” (1/19/1)

”Siivikkalassa on oma kieli.” (4/19/1)

Tässä puhetavalla tarkoitettiin luullakseni enimmäkseen nimenomaan nuorten käyttämää slangia eikä yleisesti Siivikkalassa käytössä olevaa kieltä. Erilaisissa ryhmissä on omat sisäpiirin jutut, jotka luovat mm. yhteisöllisyyttä. Jotkut mainitsivat myös, että oltuaan poissa jonkun aikaa ja palattuaan taas kotiin he eivät ymmärrä aina, mistä muut puhuvat. Kieli nimettiin kuitenkin paikan mukaan, joten kyseinen tapa puhua varmasti lisäsi heidän kiinnittymistään alueeseen.

Haastattelussa käytiin läpi nuorten ajanviettopaikkoja koko Ylöjärven kaupungissa. Eräitä tällaisia paikkoja olivat Aron ranta ja Räikän ranta, mutta ne eivät olleet niinkään siivikkalalaisten paikkoja.

”Harvemmin me siä Aron rannassa ja Räikän rannassa ollaan käyty. Tosi harvoin, kun noi itte ylöjärveläisethän on siä kesäsin.” (6/10/2)

Lause kuvasti hyvin sitä, miten Siivikkalan alueen nuori jäseni itsensä suhteessa toisiin ylöjärveläisiin nuoriin. Muut olivat ylöjärveläisiä, eikä niinkään hän itse. Tähän liittyy varmasti se yleinen Siivikkalan eristyneisyys, mikä tuli esiin monessa kohtaa haastatteluja. Siivikkalalaisuudesta oltiin jopa ylpeitä ja oli tärkeääkin eritellä se, että on kotoisin nimenomaan Siivikkalasta.

”Miten te vertaisitte Siivikkalaa muuhun Ylöjärveen? Onko siinä eroja?” (haastatteliija 14/1)

”On tää tiiviimpi.” (4/14/1)

”Niin ja sitte ku tää on sivummalla tosta Ylöjärvestä, että tää enemmän kuuluu musta melkein jopa Tampereeseen tavallaan...Niin tää on jääny vähä niinku omaks paikaks.” (3/14/1)

”Ku joku kysyy, mist sä oot, emmää sano, että Ylöjärveltä, mä sanon, tai kaikki sanoo, että mä oon Siivikkalasta. Ja siinä on kumminki semmonen jonkinmoinen ylpeys, että ollaan sieltä vaikka aiheetonta tai ei, mutta niin ku että niin ku, se on aina, että me ollaan Siivikkalasta.” (1/19/1)

8.2.3 Tulevaisuus Siivikkalassa

Kun keskustelimme haastateltavien lähitulevaisuudesta, lähes kaikki näkivät itsensä asumassa Tampereella tai ainakin Tampereen ympäristössä. Ylöjärveltä ei ollut nuorten mielestä yhtä helppoa löytää kotia noin 20 -vuotiaana kuin Tampereelta, kun ottaa huomioon vuokran ja tulot. Ikävä Ylöjärvelle ei yhden haastateltavan mielestä olisi välttämättä niin suuri, kun Tampere on niin lähellä ja jos suurin osa kavereista muuttaa kuitenkin Tampereelle. Tästä voi päätellä, että alueen viihtyvyyden kannalta olennaista oli ympärillä olevat ihmiset. Perheen perustaminen Ylöjärvelle tuntui useamman mielestä hyvinkin mahdolliselta. Huomioitavaa näissäkin kommentteissa oli se, että Ylöjärven alueelta suosituimmaksi tuntui nousevan

Siivikkala tai muut Tampereen rajan tuntumassa olevat kaupunginosat. Siivikkala koettiin hyväksi paikaksi kasvattaa lapsia. Sitoutuminen ja kiintyminen omaan kotiseutuun oli vahva.

”Täällä ois tosi helppo kasvattaa lapset. Sillee ainaki ku miettii, millanen ite lapsuus on ollu, sillee ois hyvä paikka.” (3/20/1)

”Tää vaan on jotenki sillain hyvä paikka elääki että ehdottomasti toisin omatki lapseni tänne jos johonkin” (5/5/2)

Joveron ja Horellin (2002) tutkimuksessa Vantaan nuoria jaoteltiin ryhmiin, jotka kuvaavat heidän suhtautumistaan asuinalueeseensa. Ryhmät olivat viihtyjät, välietappilaiset, kapinalliset ja sivulliset. (Jovero & Horelli 2002, 34). Siivikkalan alueen nuoret voisi sijoittaa viihtyjiin. Haastateltavat olivat asuneet pitkään Siivikkalassa, viihtyvät siellä hyvin ja heidän mielestään Siivikkala tarjosi hyvät edellytykset elämään. Haastateltavilla oli aina löytynyt ystäviä alueella ja he olivat emotionaalisesti kiintyneitä alueeseen. Voidaankin ajatella, että positiivinen kokemus Siivikkalasta edesauttoi siihen, että tutkimukseni henkilöt saattoivat nähdä itsensä asumassa tulevaisuudessa nuoruuden maisemissa. Myös Ollilan (2008) väitöskirja tukee ajatusta, että positiiviset mielikuvat kotiseudusta vaikuttavat siihen, miten nuori näkee tulevaisuutensa kyseisellä alueella.

8.3 Siivikkalan yhteisöllisyys

”Ei ketään niin ku syrjitä siis. Kaikki on niin ku omaa, niin ku suurta yhteisöä”.

Tutkimukseen osallistunut nuori kuvaili alueen yhteisöllisyyttä: ketään ei syrjitä. Tutkimukseni teoreettinen yhteisöllisyys tukeutuu Lehdon empirisen yhteisö –käsitteen ulottuvuuksiin. Kolmen pääulottuvuuden yhdistyessä syntyy erilaisia kenttiä, jotka määrittelevät yhteisöllisyyden toteutumisen ja luonteen tarkemmin. Kun yhteisö on rajautunut alueellisesti ja sillä on yhteenkuuluvuuden tunne sekä symbolinen yhteisyys, voidaan ajatella, että kyseessä on jonkinlainen paikallisyhteisö. (Lehtonen 1990, 18-19.) Siivikkala on luonnollisestikin rajautunut alueellisesti omaksi kaupunginosakseen Ylöjärven sisällä. Se on Tampereen rajalla ja suhde Tampereen Lielahden syntyy lähes itsestään, koska Lielahden palvelut ovat lähellä Siivikkalaa.

Lielahtea kohtaan tutkimukseen osallistuneilla ei kuitenkaan ollut tunnesidettä. Ylöjärveä kohtaan oleva tunneside ei ollut verrattavissa siihen, mikä haastateltavilla oli Siivikkala kohtaan. Yhteenkuuluvuudentunteen pystyi aistimaan läpi tutkimusaineiston. Jo se, että tutkimuskysymyksen muotoutuivat aineiston keruun jälkeen Siivikkala -lähtöiseksi, kertoo alueen tärkeydestä nuorille. Siivikkalalaiset nuoret tunsivat olevansa erillään ja jopa eristettynä muusta Ylöjärvestä, joka on itsessään tunteisiin liittyvä asia. Symbolisia yhteisyyksiä Siivikkalassa on esimerkiksi niiden paikkojen muodossa, jotka on kerrottu analyysin alueellisen identiteetin osiossa. Symboliseksi merkiksi liittäisin myös nuorten mainitseman Siivikkalan omakotitaloyhdistyksen.

”...että täällä (Siivikkalassa) on aika aktiivinen tää omakotiyhdistys, kuinka paljon se niin kun painostaa ja ajaa tän asiaa. Kattokaa, että olisko toi kenttä tossa noin huollettu tossa huollossa, missä se nykyään on ja missä tikissä katsomoinen. Jos toi omakotiyhdistys ei olis sillain että hei nyt.” (1/21/1)

Toisaalta edellä mainitun kaltainen paikallisyhteisyys ei vielä täytä yhteisöllisyyden kriteereitä Lehtosen (1990) ulottuvuuksien mukaan. Kun mukaan vielä lisätään vuorovaikutus ihmisten välillä, ollaan lähempänä yhteisön toteutumista. (Lehtonen 1990, 19-20). Tutkimukseni aineisto keskittyi nuorten näkökulmaan, joten vuorovaikutuksesta kertovat osuudet aineistossa olivat nuorten keskinäistä tai nuoren ja aikuisen välisestä vuorovaikutuksesta. Gretchel ja Kiilakoski (2007, 215) toteavat kirjassaan, että nuorisokulttuurin muotoutumiseen, luonteeseen ja rakennettaviin tekijöihin vaikuttaa alueen yleinen elinympäristön toimivuus. Tutkimukseni nuoret kuvasivat porukkaansa muun muassa näin:

”Ei meidän porukassa oo yhtään ketään semmosta, joka oikeesti tarkoittais paha.” (1/8/1)

Tällainen kommentti tarkoittaa Gretchelin ja Kiilakosken ajatuksiin peilaten, että Siivikkalan alueella oli yleisesti ilmapiiri, jossa kunnioitettiin muita ihmisiä. Nuoret olivat kasvaneet elinympäristössä, jossa esimerkkinä toimivat alueen ihmiset ja yleinen ilmapiiri.

Ilmeisesti aikuisten ja nuorten välillä oli välillä ollut eripuraa koskien nuorten toimintaa. Maininnat olivat kuitenkin vähissä.

”...pelataan jalkapalloo tässä yöllä tai pelataan Aasia tai koulun seinään tai mentiin Pistettä viime. Voiko olla paljo harmittomampaa duunia sitte niinku nuorisolle oikeesti...ja sitte siitäki tulee joku että jumalauta potkitte väärässä paikassa palloo, että miks teijän pitää potkiä isot miehet tosa palloja.” (1/12/1)

Edellisen lisäksi tämän kaltaista palautetta ei juuri tullut. Tärkeä asia, minkä nuoret haastattelussa sanoivat, on mielestäni se, että aikuiset olivat luottaneet heihin. Nuorille ei ollut tullut tunnetta, että heihin kohdistuisi jonkinlainen ”ajojahti”, kuten he itse asiaa kuvasivat. Joskus, jos tilanteisiin oltiin puututtu esim. kotibileisiin, oli se ollut ainakin yhden nuoren mielestä aiheellista. Väitän, että nuorten ja aikuisten keskinäinen luottamus voi olla merkittävä tekijä yhteisöllisyyden luomiseksi pienessä paikassa.

Vanhemmat olivat uskaltaneet ottaa kantaa myös toisten perheiden lasten tekemisiin. Ihmiset tunsivat toinen toisensa ja tieto levisi nopeasti. Aineistossa sivuttiin nuorten omia suhteita vanhempiinsa. Se viesti oli samankaltaisia kuin yleisesti aikuisten ja nuorten väliset suhteet eli lasten ja vanhempien välillä oli luottamus. Esimerkiksi päihteistä puhuttaessa luottamus vanhempiin tuli esiin.

”Vaikka huonossakin kunnossa oon joskus ollu, niin oon aina kehdannu soittaa kotiin, että nyt tarttis vähä apua”. (5/8/2/)

Paikan pienuudesta oli myös negatiivisia kokemuksia. Nuoret kertoivat, että jos joskus oli syyllistynyt johonkin ikävää asiaan, oli osoittava sormi nopeasti löytänyt syyllisen samasta tai samoista henkilöistä seuraavillakin kerroilla. Omien kokemuksieni perusteella havaitsin nuorisotilalla Siivikkalan pienuuden esimerkiksi viikonlopun jälkeen. Jos jotain isompaa tai pienempääkin oli tapahtunut, kaikki tiesivät teosta ja myös sen, kuka sen oli tehnyt. Illan jälkeen sen tiesimme myös me nuorisotilalla työskennelleet ohjaajat. Se, oliko tieto täsmällistä, oli tietenkin kyseenalaistettavaa. Aikuisten väliseksi vuorovaikutukseksi varsinaisesta aineistosta voisi poimia jälleen omakotitaloyhdistyksen, joka toimii alueella aktiivisena.

8.3.1 Siivikkalan nuorten keskinäinen yhteisöllisyys

Helena Helve on kysynyt Nuorten maailmakuva –seurantatutkimuksessaan vuonna 1987 ja 1993 muun muassa sitä, kenen kanssa ja missä lähiönuoret (8-17 –vuotta) viettivät vapaa-aikaansa mieluiten. Lähes kaikkien vastauksissa ystävien merkitys kasvoi iän myötä. Poikkeuksen tekivät nuorimmat tytöt. (Helve 1987, 71; Helve 2009, 251.) Helven tulokset heijastuivat myös omassa tutkimuksessani. Haastateltavat muistelivat vapaa-aikaansa ikävuosina 13-17. Ystävyys tuli vahvasti esiin heidän vastauksissaan. Ystävyiden esiintuloon olivat varmasti syynä kysymyksenasettelut, mutta myös alueellisuus ja yhteisöllisyys teemana antoivat pohjan ystävyiden pohtimiselle.

Olen liittänyt ystävyiden teoreettiseen viitekehykseen. Lehdon (1990, 16-17) empiirisen yhteisö –käsitteen ulottuvuuksia voidaan yhdistää myös ystävyksiin. Pääsuuntauksien osalta Siivikkalan ystäväporukassa toteutui sosiaalisen vuorovaikutuksen yksikkö sekä yhteenkuuluvuuden yksikkö erityisesti tunteiden osalta. Sosiaalinen vuorovaikutus ja tunteet yhdistyivät esimerkiksi nuorten kertoessa ongelmien jakamisesta ja vertaistuesta, jota olivat toisiltaan saaneet.

Mielenkiintoinen yksityiskohta tutkimukseen osallistuneiden kaverusten vastauksissa oli mopoharrastuksen tärkeys. Mopo oli nuorten muodostaman yhteisön symbolinen ulottuvuus. Mopoilu oli liittänyt ihmisiä yhteen ja tuonut oman osansa porukan yhteisöllisyyteen. Mopoilla käytiin joskus Siivikkalan ulkopuolellakin, mutta toisaalta mopoilla aina keräännettiin aikaisemmin mainituille tapaamispaikoille. Mopojen mukaantulo mahdollisti myös kauempana asuvien, sekä siivikkalalaisten että Siivikkalan ulkopuolella asuvien, liittymisen tiiviimmin kaveriporukkaan.

”...kyllähän mä noi niinku kaikki tunsin koulussa jo, mutta en mä niinku niin paljoo täälä, niinku noitten kaa...mutta sit niin ku siinä mopovaiheessa.” (6/5/2)

Mopon omistaminen antaa mahdollisuuden omanlaiseen yhdessäoloon toisten kanssa ja on tietysti elämänvaiheessa yhdistävä tekijä nuorten keskuudessa (Aaltonen 2010, 104). Jossain määrin tuntui, että vaikka kysymyksenasettelu koski jo 13 vuodesta alkavaa ikäkautta, muistelut keskittyivät enimmäkseen mopojen jälkeiseen aikaan. Ilmeisesti aika ennen mopoja ei ollut niin merkitsevää, ainakaan tämän kaveriporukan suhteen. Jossain vaiheessa haastattelua nuorten

muodostamaa kaveriporukkaa nimitettiin ”meijän koulun parkkipaikkaporukka”. Parkkipaikallekin kokoonnuttiin usein mopoilla.

Alueellisesti rajattavissa oleva yhteisöllisyys oli tutkimuksen osalta toteutuva myös, koska haastatteluun osallistuneet olivat eläneet nuoruutensa Siivikkalassa. Aineistosta selvisi, että tässä tapauksessa ystävyydellä ei ollut rajoja iän tai sukupuolen suhteen. Kaveriporukassa oli monenikäistä ja tyttöjä sekä poikia. Tästäkin voi päätellä, että alueellisuudella on ollut iso merkitys ystävyuden alkamisen ja ylläpidon kannalta. Nuoret kertoivat Ylöjärvellä olevan muita samankaltaisia ystäväporukoita kuin Siivikkalassa ja ne rajautuivat ainakin jossain määrin asuinalueen mukaan. Toisaalta, ristiriidassa aineistoni kanssa, myöhäismodernin ajan nuorisoryhmillä on laajempi valikoima yhteisöjen suhteen ja nuori kuuluu mahdollisesti samaan aikaan moniin löyhästi sitouttaviin ryhmiin. Perinteiset ulkoiset yhdistävä tekijät, kuten luokkataustat ja alueelliset tekijät eivät ole enää ne tyypillisimmät ryhmien luoja. (Lähteenmaa 2000, 72.) Alueen nuorista muodostunut ystäväporukka täyttää Lehdon yhteisö -käsitteen ulottuvuudet. Kuten aikaisemmin tutkimuksessani mainitsin, yhteisöllisyyden määrittely vaatii kuitenkin tarkempaa määrittelyä, jotta voidaan olla varmoja yhteisön toteutumisesta (Lehto 1990, 19-20).

Nuorten keskinäisen ystävyuden suurin anti on ollut sosiaalinen pääoma, jota he ovat luoneet yhdessä. Se on näkynyt jokapäiväisessä vuorovaikutuksessa ja erityisemmissäkin tilanteissa. Laajemmin tarkasteltuna ystävyys on arvokasta ja osa hyvää elämää. Yhdessä eläminen, yhteisöllisten asioiden harrastaminen ja ilon kokeminen yhdessä ovat ystävyuden edellytyksiä. (Sihvola 2000, 51.) Siivikkalan nuoret olivat eläneet tiivisti yhdessä näkemällä päivittäin ja iloja sekä suruja jakaen. Yhteisöllisyys ja ystävyys olivat tukeneet toisiaan.

”Mutta meillä on ollu tosi hyvä porukka ja sillain niin ku, että me ollaan pystytty porukallakin puhumaan niin ku oikeesti niin ku jostain tärkeistäki asioista...ihan oikeita asioitaki joskus, niin ku ja ihan oikeita ongelmiaiki...oppinu kaikkiin luottamaankin.” (5/12/2)

”...oot siinä kaveriporukassa, mutta niin kun jos on jotain sillai niinku, mistä voi purkaa asioita lävitte. Sielä sitte puhutaan, mitä kotona on tapahtunu...saat jotain pois sydämeltäs, päinvastoin voit unohtaa kaiken, mitä kotona tapahtuu tai mitä tahansa, koulujutut kaikki tämmötteet unohtuu tässä porukassa.” (1/30/1)

”On meki niinku tai jos me ollaan täälä vedetty, niin me ollaan kyllä oikeestaan pidetty toisistamme, aina niinku toinen toisistamme huolta” (4/11/1)

Haastattelun nuoret aikuiset eivät olleet toimineet systemaattisesti Siivikkalan alueen hyväksi, joten heidän yhteisöllisyytensä aluetta kohtaan ei ollut varsinaisesti toiminnan tasolla toteutuvaa. Ideaali taso taas toteutui selkeästi puheissa ja aatteissa. Toisaalta he olivat osallistuneet alueen toimintaan ja tukeneet alueen identiteettiä viettämällä ylipäättään aikaa lähestulkoon kokonaan Siivikkalassa. Ystävyysden tasolla he olivat varmasti tehneet toiminnallisia valintoja, jotka tukivat yhteisöllisyyttä.

8.3.2 Nuoret ystäväporukan ulkopuolella

Tutkimuksessa otettiin kantaa haastateltavien lähimmän kaveriporukan ulkopuolisiin Siivikkalassa asuviin nuoriin jonkin verran. Alueella asui myös ihmisiä, joiden teot eivät aina ole olleet positiivisia. Näitäkin ihmisiä tuntui kuitenkin leimaavan sitoutuminen siivikkalalaisuutta kohtaan. Kuten alla oleva lainaus kertoo.

”...ei se niin ku siivikkalalaisille ikinä mitään pahaa tekis oikeesti.” (3/10/1)

Sihvo (2000, 52) kirjoittaa Aristoteleen näkemyksistä ystävydestä ja sen eri lajeista. Kansalaisystävyydessä on kyse hyvän tarkoittamisesta toista kohtaan vain sen perusteella, että henkilöt edustavat samaa poliittista yhteisöä. Kansalaisystävyyden verrattavissa siivikkalalaisten nuorten keskinäisiin väleihin, vaikka varsinaista ystävyysuhdetta ei muuten olisikaan olemassa. (Sihvo 2000, 52.)

Siivikkalalaisten nuorten keskinäistä yhteenkuuluvuutta voisi mielestäni jossain määrin verrata alakulttuurien toimintaan. Vertaisryhmissä on vaihteleva intensiteetti eli miten paljon antaa ryhmään aikaansa, tunteitaan ja persoonaansa. Ryhmä ei välttämättä pidä sisällään edes tiukkoja normeja esimerkiksi käytöksen suhteen, mutta sitoutuneisuus voi silti olla voimakasta. (Lähteenmaa 2000, 34-34.) Tutkimukseen osallistuneiden nuorten välillä oli luja side. Jossain määrin joukossa tuntui olevan käyttäytymisnormistokin, koska käytöstä esimerkiksi pahanteon suhteen tuotiin esille. Ne, jotka tekivät säännöistä rajusti poikkeavaa, eivät tutkittavien ystäväporukkaan tuntunut varsinaisesti kuuluvan. Heidätkin toki tunnettiin jollain tasolla, eikä heitä lähdetty parjaamaan. En ole silti vakuuttunut siitä, että ystäväporukan kesken olisi, ainakaan tietoisesti, yksityiskohtaisia käytösnormeja.

Myös nykytilanteeseen haastateltavat ottivat kantaa ja he ilmaisivat huolensa tällä hetkellä Siivikkalassa asuvin nuorten suhteen. Haastatteluissa muisteltiin, miten Siivikkalan ollessa pienempi väkimäärältään, ihmiset tunsivat toinen toisensa vielä paremmin ja esimerkiksi kollektiivinen kontrolli oli yleisempää. Heidän mielestään nuoret muun muassa saivat olla ulkona pitempään kuin he aikoinaan sekä nuoret käyttivät päihteitä julkisemmin kuin ennen ja kukaan ei puutu asiaan. Mielestäni erään haastateltavan toteamus ”kaikki alkaa löystyä” oli kuvaava. Sillä hän viittasi nimenomaan siihen, että kukaan ei enää välitä. Nuoret aikuiset reagoivat itseään nuorempiin niin sanotusti ajatuksella ”meidän aikana kaikki oli paremmin”. Se, että haastateltavat olivat tätä mieltä, on mielestäni huolestuttavaa.

”Ni ei tää mikään ihan pikku semmonen, kyllä tää on ihan kunnan kaupunginosa, täällä on niin paljon niinku. Mä muistan...se ala-aste aika, niin täähän on siitä kasvanu ihan älyttömästi...että sillohan tää oli, että kaikki tuns kaiken, niinku toisensa.” (1/3/1)

”Kaikki tuns kaikki vanhemmat ja lapset.” (2/3/1)

”Siinä varmaan on, miks tää on ollu semmonen rauhallinen paikka, että kun kaikki on niinku tuntenu jotenkin toisensa, sana sitte leviää.” (1/3/1)

Keskustelusta voisi päätellä, että peilattuna nykynuorten tilanteeseen Siivikkalan alueen kasvu ja sitä myötä mahdollinen yhteisöllisyyden vähentyminen aiheuttaa nuorten käytöksen muuttumisen? Näin suoraviivaista johtopäätöstä ei voi tehdä, mutta voi sillä olla osansa. Tutkimuksissa on huomattu, että suomalaisessa kouluyhteisössä yhteisöllisyydestä syntyvän sosiaalisen pääoman tuoman sosiaalisen kontrollin, sosiaalisen tuen ohella, on havaittu ehkäisevän rikekäyttäytymistä ja masentuneisuutta (Ellonen 2008, 165). Merkitykselliset ja luottamukselliset ihmissuhteet luovat nuorelle suoja mm. rikoksilta (Paatero 2011, 28).

8.4 Alueellisuus ja yhteisöllisyys nuorisotyössä

Tutkimukseen osallistuneet nuoret olivat itselleni tuttuja nimenomaan nuorisotilatoiminnasta. Mokkero on ollut tärkeä paikka, missä haastateltavat ovat viettäneet aikaa.

”En mä tiä. Jos ei Mokkerookaan olis niin vois olla ihan eri, et sit me oltais ehkä tua koko ajan jotain.” (2/8/1)

Mokkeron myötä porukka oli tiivistynyt. Yksi haastateltavista oli sitä mieltä, että nuorisotilalla oleilu oli vaikuttanut siihen, että he olivat pysyneet ”hyvällä tiellä”. ”Hyvällä tiellä” oli varmasti viittaus siihen, että rajusti yleistäen murrosiän kapinan tuomat ongelmat olivat olleet vähäisempiä, kuten päihdekokeilut. Mokkero erosi muista mielipaikoista sillä, että tilassa on aina ollut aikuinen läsnä. Ilmeisesti tilalla sai kuitenkin olla rauhassa aikuisen ja auktoriteetin läsnäolosta huolimatta. Mokkeron luoma yhteisöllisyys tutkimukseen osallistuneiden ystävyyden osalta onkin oma teemansa.

Yhteisöllisyys rajoittui aikaisempia määritelmiä pienempään alueeseen, kun otetaan huomioon nuorisotila Mokkero. Mokkeron sisällä tapahtuva oleminen oli sosiaalista vuorovaikutusta. Vuorovaikutus rajoittui nuorisotilaan ja yhteenkuuluvuuden tunne tilassa oli aistittavissa. Tosin samat ihmiset olivat huomattavan paljon tekemisissä toistensa kanssa myös tilan ulkopuolella.

Nuorisotyössä alueiden mikroyhteisöt auttavat tavoittamaan nuoria ja suunnittelemaan nuorisotyön tarpeiden mukaiseksi. Alueella asuvat tuntevat toisena, niin nuoret kuin nuorten kanssa työtä tekevät, joten yhteistyö voi olla näin helpompaa. (Gretchel & Kiilakoski 2007, 221.) Esimerkiksi Helsingin nuorisoasiainkeskuksen nettisivuilla kerrotaan, miten alueellisessa nuorisotyössä pyritään nuoria saamaan asuinalueensa kehittämiseen mukaan (Nuorisoasiainkeskus 2009). Nuorisotyössä tutkimukseni käsitteet tulevat esiin varmasti pääasiassa nuorisotilojen sijoittumisen kautta. Nuoret luovat oman nuorisokulttuurinsa alueittain (Kiilakoski 2010). Ylöjärvellä on melko vahva aluesidonaisuus nuorisotiloilla käyvien nuorten suhteen. On haastavaa saada toisen nuorisotilan nuoria vierailemaan toisella nuorisotilalla. Paikkakunnilla, joissa nuorisotiloja on useampia, on yksittäinen tila tunnistettavissa tietyn alueen tilana ja se sijoittuu tietylle alueelle. Nuorisotilalla on mahdollisesti oma leimansa, joka on yhteydessä alueeseen, jossa se sijaitsee.

Nuorisotiloille voi syntyä yhteisöllisestä näkökulmasta paradoksi, josta mainitsin aikaisemmin. Yleistäen yhteisöön kuuluvilla on asiat hyvin ja yhteisö voi olla voimavara, mutta yhteisön ulkopuolella jääminen taas voi olla vahingoksi. Nuorisotiloilla, esimerkiksi Mokkerolla, kävivät tietyt nuoret ja on mahdollista, että osa alueen nuorista ei tule paikalle, koska voi tuntea olonsa ulkopuoliseksi. Samalla paradoksi kertoo yhteisön tiiviyydestä nuorisotilan sisällä.

9 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ JA POHDINTAA

Tutkimukseni tarkoitus oli selvittää siivikkalalaisten nuorten aluetietoisuutta ja yhteisöllisyyden kokemuksia omalla kotiseudullaan. Tutkimukseni perustui ryhmähaastatteluaineistoon, jonka toteutin teemahaastattelun menetelmin. Haastateltavat tarkastelivat nuoruuttaan nuoren aikuisen silmin, koska he olivat haastatteluhetkellä 19-20 -vuotiaita. Haastattelujen kysymyksenasettelu ei sisältänyt aluetietoisuuden ja yhteisöllisyyden käsitteitä sinällään. Tutkimukseen osallistuneet muistelivat elämäänsä Siivikkalassa ja toivat tätä kautta vastauksia tutkimuskysymyksiin. Tutkimusotteeni oli fenomenografinen eli kokemukset ja niiden merkitys olivat tutkimukseni keskiössä. Haastateltavien muistot olivat kokemuksia ja näiden kokemusten perusteella muodostin teemoja, joiden avulla pystyi analysoimaan kokemusten merkitystä suhteessa alueellisen identiteettiin, aluetietoisuuteen ja yhteisöllisyyteen.

Tutkimukseni tuloksista tuli esiin, että haastatteluja leimasi yleisesti nuorten vahva kiintymys Siivikkalan kaupunginosaan. Lähes koko aineisto liittyen Siivikkalaan oli kovin positiivista. Ongelmatonta aluetta tuskin on olemassakaan, ja siksi muutamat yleistävät kommentit voisivat saada kritiikkiäkin joltain toiselta taholta. Toisilla Siivikkalassa asuvilla nuorilla voi olla kaveripiiri muualla kuin Siivikkalassa, eikä heille välttämättä ole syntynyt sen vuoksi kiinteää suhdetta kotikaupunginosaansa kohtaa. Tutkimukseeni osallistuneet nuoret aikuiset olivat yhdessä kokeneet oman asuinalueensa positiivisesti. Siivikkala oli kaupunginosana luonut heille hienon kasvualustan.

Tutkittavien kiintymys Siivikkalaa kohtaan oli aistittavissa niin aineiston kokonaisuudessa kuin monissa pienissä yksityiskohdissa. Siivikkalan erityisyyttä ja eristyneisyyttä tuotiin usein esiin. Eristyneisyys sanana voi antaa melko negatiivisen tunteen. Palaute muun muassa julkisen liikenteen vähydestä Ylöjärven keskustan ja Siivikkalan välillä ja palveluiden vähentymisestä Siivikkalassa selvästi harmittivat haastateltavia. Yleisvaikutelmana haastatteluista ei kuitenkaan jäänyt sellaista tunnetta, että nuoret olisivat loppujen lopuksi olleet kovin pahoillaan siitä, että Siivikkala on niin erillään Ylöjärvestä. Olisi kiinnostavaa tietää muiden Ylöjärvellä asuvien näkökulma siihen, onko Siivikkala jollain tavalla eriytynyt muusta Ylöjärvestä vai onko se vain siellä asuvien nuorten oma mielikuva.

Olin etukäteen tehnyt haastattelun teemat ja kysymykset sillä ajatuksella, että ne koskivat Ylöjärven aluetta kokonaisuudessaan. Tiesin etukäteen, että ainakin nuoret, joihin itse olin saanut tutustua työni kautta, mielsivät itsensä enemmän siivikkalalaisiksi kuin ylöjärveläisiksi.

Yllätyin silti siitä, miten haastattelujen anti oli alusta asti niin Siivikkala keskeistä. Huomasin, että tarkennuksenkin jälkeen haastateltavat melko nopeasti palasivat alueellisesti keskustelemaan Siivikkalasta Ylöjärven sijaan. Lisäksi Siivikkalasta puhuessa keskustelu rönsyili luonnollisesti erilaisista asioista, sellaisestakin, joka ei varsinaisesti vastannut kysymykseen. Ylöjärvestä puhuttaessa keskustelun synnyttäjänä oli lähes aina suora ja kohdistettu kysymys. Tämä kertoi nuorten aluetietoisuuden keskittyvän voimakkaasti Siivikkalan kaupunginosaan. Jatkotutkimusta ajatellen olisi mielenkiintoista tehdä samankaltaista tutkimusta muista Ylöjärven kaupunginosista: erittelisivätkö muiden kaupunginosien asukkaat oman alueensa yhtä selvästi?

Aluetietoisuus on yksittäisen ihmisen tuntemaa (Haarni yms. 1997, 18). Tutkimukseni tuloksista näkyi kuitenkin lähinnä kollektiivinen paikallisidentiteetti, joka syntyy pitkään kestäneistä sosiaalisista käytännöistä (Rannikko 1996, 27). Haastateltavien välillä oli pitkään kestänyt ystävyysuhde, johon oli vaikuttanut suuresti heidän yhteinen asuinalueensa. Haastateltavien aluetietoisuus tuntui kovin yhdessä koetulta varmasti myös johtuen ryhmähaastattelusetelmasta. Ryhmähaastattelutilanteissa haastateltavien kriittiset näkemykset esimerkiksi yhteiskuntapoliittisesti voivat olla osa ryhmän kollektiivista identiteettityötä ja luoda yhteisöllisyyttä (Pietilä 2010, 218). Väitettä onkin mielenkiintoista tarkastella tutkimuksessani siitä näkökulmasta, miten olennaista siivikkalalaisten nuorten eristyneisyyden tunne oli heidän paikallisidentiteetissään. Eristyneisyys koetaan yleensä negatiivisesti, mutta oliko siivikkalalaisilla nuorilla todellisuudessa edes ollut tahtotilaa olla kiinteämmin yhteydessä muuhun Ylöjärveen?

Suomen Kuntaliiton tekemän tutkimuksen mukaan suomalaisten kansallinen identiteetti oli vielä 1990 –luvun lopussa säilynyt vahvana³ (Sihvola 2000, 20). Samaistuminen asuinpaikkaan ja kuntaan ei ollut yhtä vahvaa, mutta selvästi kuitenkin olemassa⁴ (Emt., 34). Toisaalta Jukaraisen (2001, 110-111) tutkimukseen osallistuneista nuorista Suomen rajakunnissa enemmistö identifioitui kotikuntaansa. Merkittävä vähemmistö koki kaupunginosan kotiseudukseen (Jukarainen 2001, 111).

3 Yli 80% samaistuu ja tuntee yhteenkuuluvuutta Suomeen paljon tai erittäin paljon (Sihvola 2000, 20).

4 41% samaistuu kylään tai kaupunginosaan paljon tai erittäin paljon. 47% samaistuu kuntaan paljon tai erittäin paljon (Sihvola 2000, 34.)

Omassa tutkimuksessani ei vertailtu samaistumista suhteessa Suomeen, mutta nuorten kiintyminen omaan kotipaikkaansa kuului mielestäni selvästi kategoriaan ”paljon tai erittäin paljon samaistuva”. Kotipaikka oli tässä tapauksessa kaupunginosa, eikä kunta eli tutkimukseeni osallistuneet kuuluivat edellä mainitun Jukaraisen tutkimustulosten vähemmistöön.

Paasi (1986, 47) kirjoitti jo 80 –luvulla, miten ihmisen aluetietoisuus laajenee, eikä paikallisyhteisöllä ole siinä en enää niin suurta painoarvoa. Kaivola & Rikkinen (2003, 141) kirjoittavat, että nykyään sekä globalisaation että informaatioteknologian aikakaudella paikallisuus on muuttanut muotoaan, eikä kotiseutu –käsite ole enää yksiselitteinen. Toisaalta maailman ollessa avoin ja saavutettavissa entistä helpommin paikallisuuden merkitys kasvaa. (Kaivola & Rikkinen 2003, 141.) Vaikka tutkimuksessani ei teemallisesti otettu edes esiin globalisaatiota tai internetiä, aineistosta sai sen mielikuvan, että nuorten elämä ei ollut keskittynyt virtuaalimaailmaan. He viettivät vapaa-aikaansa paljon kodin ulkopuolella ja kokoontuivat tapaamaan kasvotusten samalla alueella asuvia ystäviään tiettyihin paikkoihin elinympäristössään. Edelleen viittäisin silti tämän huomion kohdalla siihen, että paikat painoutuivat haastatteluissa. Vastauksissa oli kuitenkin paljon yleistä muistelua. Sen muistelun lomassa esimerkiksi sosiaalinen media olisi voinut hyvin tulla esiin, mutta näin ei tapahtunut.

Korpela (1992) on tutkinut omassa tutkimuksessaan lasten ja nuorten mielipaikkoja ja muodostanut teemoja, jotka ovat heille olennaista mielipaikassaan. Niitä ovat (1) tuttuus, (2) turvallisuus, (3) kuuluminen, (4) asioiden katselu, (5) tunteiden selvittely, (6) ajatusten selvittely, (7) ongelmien ratkaiseminen, (8) menneestä muistuttaminen, (9) mielikuvituksen vapautuminen, (10) uskallus olla oma itsensä, (11) personalisointi, (12) kontrolli eli hallinta, (13) yksityisyys, pako sosiaalisesta hallinnasta. Edellä mainitut on liitetty Korpelan, kuten Kaivola ja Rikkisenkin, tutkimuksessa identiteetin muodostukseen. (Kaivola & Rikkinen 2003, 193.)

En paneutunut tutkimuksessani yksilön identiteetin muodostamiseen, mutta mielestäni Korpelan teemat nuorten mielipaikkoihin liittyen olivat läsnä tutkimuksessani tiettyjen teemojen osalta. Nuoret kokoontuivat tutussa ja turvallisessa ympäristössä omassa kotikaupunginosassaan ja sen sisällä vielä aina samoissa paikoissa. Heille oli erityisen tärkeää kuulua Ylöjärven kaupungissa juuri Siivikkalan kaupunginosaan. Mielipaikoissa tavattiin itselle tärkeitä ihmisiä eli ystäviä, joiden kanssa jaettiin tunteita ja ajatuksia sekä ratkaistiin ongelmia. Mielikuvituksen vapautumisestakin voidaan kai puhua, kun nuoret olivat mielipaikoillaan keksineet monenlaista tekemistä, kuten roskiksella mäen alas laskeminen. Aineistossa selvisi,

että Ylöjärvellä sai olla oma itsensä. Nuorten kokoontumispaikoissa Siivikkalassa tärkeää on ollut niiden sijainti sivummalla, syrjässä. Sen voi laskea olevan yksityisyyttä eli pakoa sosiaalisesta hallinnasta, vaikka läsnä onkin ollut kavereita.

Haastateltavat toivat esiin, että jos he eivät olisi asuneet nuoruuttaan Siivikkalassa, heistä ei olisi kasvanut niin tasapainoisia ihmisiä ja Siivikkala oli tehnyt heistä kiltimpiä. Lapsuuden paikkakokemukset ovat merkityksellisiä ja ne kantavat myöhemmin aikuisuudessa (Kaivola ja Rikkinen 2003, 9). Toteamalla edellä mainitun nuoret tiedostavat kotipaikkansa merkityksen ja sen, että valinnat omassa nuoruudessa varmasti vaikuttavat siihen, millaisia aikuisia heistä on nyt tullut.

Haastatteluja tehdessä ja aineistoa lukiessa oli mielenkiintoista mielestäni se, miten nuoret muistelivat aikoja, jolloin he olivat 13-17 –vuotta. Heillä oli selvästi paljon positiivisia muistoja ja kotiseudun liittäminen niihin muistoihin tuntui helpolta. Tietenkin kotipaikkaan kohdistetut kysymykset itsessään asettivat tietyt ehdot sille, mitä he saattoivat kertoa ja miten vastata. Tutkimukseen osallistuneet sisäistivät helposti tutkimukseni teeman. Siivikkala nousi keskiöön heidän omien tarinoidensa kautta ja se olikin oleellinen osa tutkimukseni tuloksia.

Negatiiviset kommentit koskien nykyisten alueella asuvien alaikäisten toimintaa ja se, että kioskin muuttuminen grilliksi ei ollut toivottavaa, kertoo mielestäni siitä, että nuoret arvostavat sitä, miten asiat joskus olivat. Useinhan puhutaan, miten omassa nuoruudessa asiat oli jotenkin paremmin kuin nyt. Onko näissä nuorissa aikuisissa näkyvissä jo sitä samaa? Muistan, kun nuorisotila Mokkerolla muutettiin järjestystä tai oltiin poistamassa huonoa sohvia, kohtasin usein nuorten suunnalta vastustusta. Tuntui siltä, että mitään ei olisi saanut muuttaa. Tuttu ja turvallinen tuntui olevan tärkeää. Sitran (Suomen itsenäisyyden juhlarahasto) ja Tekesin (Teknologian ja innovaatioiden kehittämisskeskus) teettämässä nuorten tulevaisuutta käsittelevässä tutkimuksessa selvisi, että nuoret kokivat tärkeiksi sosiaaliset suhteet ja sitoutumisen. Aikaisemminkin tutkimuksessani esiin tullut yhteiskunnan lyhytjännitteisyys ja epävarmuus ovat mahdollisesti saaneet nuoret kaipaamaan pysyvyyttä. (Seppänen 2008, 34.)

Tutkimusaineistosta voi mielestäni nostaa eri yhteisöllisyyden tasoja. Alueina Ylöjärvi ja Siivikkala luovat mahdollisuuden paikallisyhteisyyden toteutumiselle. Paikallisyhteisöinä Ylöjärvestä ja Siivikkalasta voi löytää paljon samaa, mikä on ymmärrettävää, koska Siivikkala on osa Ylöjärveä. Siitä huolimatta aineiston perusteella Siivikkala nousi erilleen Ylöjärvestä, vaikka mitään erityistä kulttuurillista tai käytännön eroja arjen kulussa ei tuntunut olevan. Ylöjärvi kaupunkina koettiin tiiviinä. Ihmiset tunsivat hyvin toinen toisensa ja ihmiset olivat

suvaitsevaisia, kuten Siivikkalassa. Epäilen silti, että haastatteleman nuoret eivät olleet ymmärtäneet esimerkiksi Kurun ja Viljakkalan ihmisiä asiaa pohtiessaan. Kurun ja Viljakkalan nuoret eivät ole juuri tekemisissä muiden Ylöjärven nuorten kanssa. Edes koulut eivät pääsääntöisesti tuo näiden alueiden nuoria muiden Ylöjärven nuorten luokse. Kuntaliitoksen myötä Ylöjärveen vasta liittyneet alueet ovat maantieteellisesti enemmän syrjässä keskustasta kuin Siivikkala ja kaukana muista isommista keskuksista.

Toinen taso yhteisöllisyydestä, taso johon tutkimus keskittyi, oli Siivikkalan kaupunginosa, jossa edelleen jatkui sama teema: ”kaikki tuntee toisensa”. Kolmannen yhteisöllisyyden tason luokittelin Siivikkalan alueella olevista nuorista, jotka olivat keskenään ystäviä ja muodostivat näin oman ryhmän. Kaikkien siivikkalalaisten nuorten tiivis yhteisöllisyys ei tämän aineiston perusteella ole perusteltavissa.

Ystävyyden tasolla oleva yhteisöllisyys toteutuu aineiston perusteella mielestäni niin vuorovaikutuksen, tunteen kuin alueellisuudenkin tasolla. Tutkimuksen ulkopuolisena tietona, mutta alueella töitä tehneenä voin todeta, että alueellisuuden suhteen voi esittää kritiikkiä. Tutkimukseen osallistuneet asuivat Siivikkalan alueella, mutta varsinainen isompi ystäväporukka, johon haastateltavat kuuluvat ja mistä he kertoivat, ei rajaudu vain siivikkalalaisiin. Tosin heidän ajanviettonsa on tapahtunut pääasiassa Siivikkalassa.

Lähteenmaa (2000, 40) kertoo väitöskirjansa yhteenvedossa, että nuori, joka tunsu itsensä ulkopuoliseksi esimerkiksi asuinalueellaan, sitoutui alakulttuurin, jossa sai olla oma itsensä. Tutkimukseen osallistuneiden muihin yhteisöihin kuulumisesta ei otettu tässä tutkimuksessa selvää. Aihetta kuitenkin sivuttiin, kun haastateltavat kertoivat harrastuksistaan tai koulustaan. Näissä paikoissa heillä oli Siivikkalan ulkopuolisia ryhmiä, joihin he olivat sitoutuneita. Mielenkiintoista olisikin ollut pyytää haastateltavia vertaamaan Siivikkalan nuorten porukkaa suhteessa muihin ryhmiin, joihin he tunsivat kuuluvansa. Oman Siivikkalan alueella tapahtuneen työkokemukseni perusteella päättelen, että kyseisten nuorten vapaa-ajalla tapahtuva toiminta sijoittuvan silti voimakkaasti Siivikkalaan.

Nuorisotutkimus osallistuu yhteiskunnalliseen keskusteluun koskien nuoria. On kuitenkin esitetty kritiikkiä siitä, että ongelmanäkökulmasta tehdyt tutkimukset ovat tuottaneet lähinnä tietoa vallankäyttöön ja kontrollin apuvälineiksi. Kriittinen ja konstruktionistinen tutkimus taas on pyrkinyt tuomaan nuorten ääntä kuuluviin laadullisin tutkimusmenetelmin. Laadullisessa tutkimuksessakin on ongelmana se, että tulkinnat ovat enemmän tutkijan näkökulmasta kuin nuorten. (Puuronen 1997, 221.) Tutkimukseni on laadullinen ja pyrkii antamaan nuoren äänen, tosin tutkijan eli minun tulkitsemanani. Se oli kuitenkin mielenkiintoista, että ilman tutkijan

hypoteesia sosiaalisesta kontrollista nuorten tuottama aineisto otti kantaa vallankäyttöön ja kontrollointiin. Yhteisöllisyys ja sen tuoma sosiaalinen kontrolli yhdistettynä alueen ominaisiin piirteisiin koettiin tutkimuksessani melko positiivisena asiana lasten ja nuorten kasvuympäristössä.

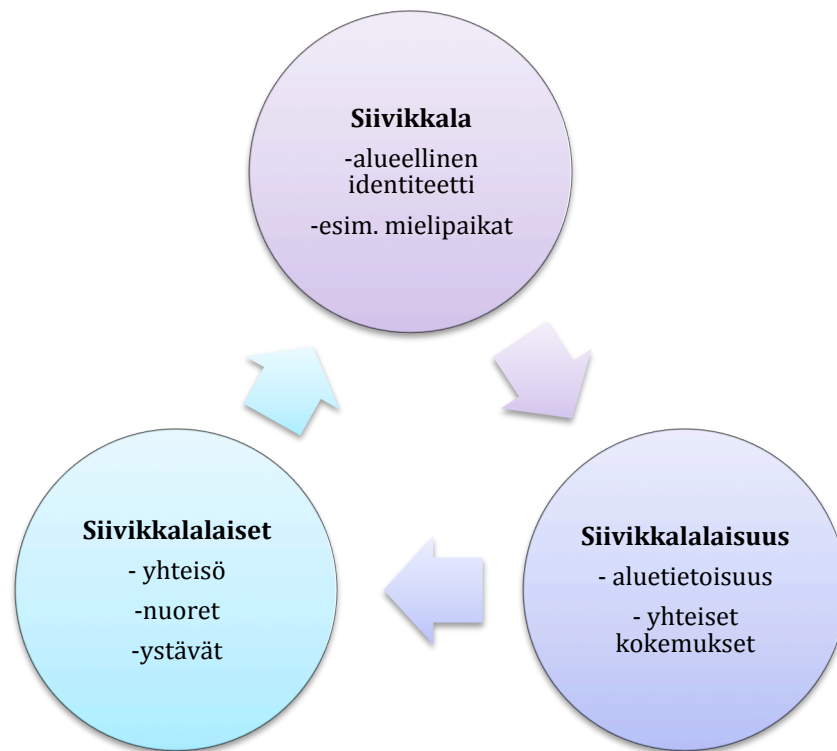
Nuorisotyön näkökulmasta tutkimukseni aihetta voi tarkastella alueellisen nuorisotyön kautta. Kiilakoski (2010) tekee kahtiajaon alueelliseen nuorisotyöhön tutun ja perinteisen nuorisotilan kautta. Onko alueellinen nuorisotyö sitä, että nuorisotilalla käyvät nuoret ovat toiminnan ydin vai onko tarkoitus palvella kaikkia alueen nuoria, myös niitä, jotka eivät käy tilalla? (Kiilakoski 2010.) Tämä kysymys osuu myös oman tutkimukseni heikkoon kohtaan. Haastattelin nuoria, jotka ovat käyneet nuorisotilalla ja ulkopuolelle jäivät muut alueen nuoret. Toin asian esille jo pohtiessani työni rajoitteita ja edelleen voin todeta, että tutkimukseni tuloksen yleistäminen jopa Siivikkalan tasolla on kyseenalaista. Toisaalta se, että haastateltavat olivat olleet nuorisotilalla kävijöitä, antaa mahdollisuuden pohtia sitä, oliko ajanviettäminen nuorisotilalla osa syy siihen, miksi ystäväporukan yhteisöllisyys oli vahva. Koska olen itse ollut töissä Siivikkalan nuorisotilalla ja saanut seurata nuorten ajanviettoa, uskon tilalla olleen oma merkityksensä ystävyysuhteiden syntymiseen ja säilymiseen. Vaikka aineistossa tuli esiin nuorisotila Mokkeron merkitys, on sen yhteisöllisyyteen vaikuttamisen määrää mahdoton mitata.

Toisaalta tilatyöstä irrotettuna nuorisotyössä alueellisuuteen on tärkeää paneutua muun muassa silloin, jos jokin tietty alue kaupungissa herättää huolta. Vastavuoroisesti alue, jossa ei synny konflikteja, on kiinnostava, koska alueesta voidaan oppia jotain, mitä voidaan viedä toiselle alueelle. Mielestäni nuorten aluetietoisuus ja paikallisyhteisöllisyys eivät kuitenkaan ole tunnistettuja työn voimavaroina, niin että sitä osattaisiin hyödyntää jokapäiväisessä työssä. Vai onko se niin lähellä ja itsestään selvää, että sitä ei tarvitse sanoittaa ja tiedostaa päivittäin? Itse kotiuduin aikoinani Siivikkalan kaupunginosaan helposti. Se on varmasti auttanut minua työurani alkuvaiheessa. Onko alueellisen nuoriso-ohjaajan tarpeellista tuntea oloaan kotoisaksi työalueellaan, kun alueellisuudella tarkoitetaan fyysistä aluetta?

Tutkimukseni teoreettisessa keskiössä olivat kolme käsitettä, jotka olivat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Vuorovaikutusta voisi kutsua myös symbioosiksi, koska käsitteiden vuorovaikutus hyödytti toinen toistaan. Ihmisten antama merkitys käsitteille ja ihmisten synnyttämä vuorovaikutus käsitteiden välille oli olennaista. Tämän tutkimuksen osalta käsitteet saivat omat viitekehysensä. Nuorten alueellinen identiteetti syntyi Siivikkalan alueella. Aluetietoisuus taas kiteytyi siivikkalalaisuuteen ja yhteisö rakentui siivikkalalaisista ihmisistä.

Nuorilla oli oma mielikuvansa Siivikkalan alueellisesta identiteetistä. Mielikuvat syntyivät esimerkiksi niissä heille tärkeissä paikoissa, jossa he viettivät aikaa kuten koulun alueella. Tärkeät paikat sijoittuvat nimenomaan Siivikkalaan, eikä niillä ollut olemassa mitään korvaavaa paikkaa esimerkiksi muualla Ylöjärvellä. Alueellisen identiteetin osana on aluetietoisuus, jonka ihmiset tuovat tunteillaan ja kokemuksillaan jonkin alueen eräänlaiseksi sisällöksi. Kun nuoret viettivät aikaa mielipaikoissaan ja kerryttivät kokemuksiaan yhdessä heille tärkeiden ihmisten kanssa, he loivat Siivikkalan omaa kulttuuria ja siivikkalalaisuutta. Alueella asuvista ihmisistä koostui vuorovaikutuksen myötä yhteisö, siivikkalalaiset, ja kuten tässä tapauksessa, yhteisön sisälle syntyi vielä nuorten oma tiiviimpi ystävyysperustuva yhteisö.

Mainitsemani symbioosi syntyy siitä, että alueellinen identiteetti pitää sisällään lähes automaattisesti aluetietoisuuden, on se sitten negatiivisesti tai positiivisesti varautunutta. Alueella asuvat ihmiset voivat kokea paikallisyhteisyyttä, jonka tuloksena on yhteisö. Yhteisön piirteet voivat toteutua eri tavoin - harvoin kuitenkin ihan täydellisesti (vrt. Lehtonen 1990). Yhteisöllisyys tuottaa parhaassa tapauksessa positiivisia asioita ja tukee ihmisten kokemaa aluetietoisuutta, joka vahvistaa positiivista alueellista identiteettiä. Siivikkalan nuorilla tuntui olevan selkeä alueellinen identiteetti ja aluetietoisuus. Yhteisön täydellisestä olemuksesta ei varsinaisesti syntynyt, mutta mielestäni yhteisöllisyyden oleelliset osa-alueet tunneside, kiintymys ja sitoutuminen aluetta kohtaan olivat vahvasti läsnä. Ystävyysperustuvan yhteisöllisyyden tason yhteisöllisyys tuntui kulmineituvan siivikkalalaisuuteen ja alueella yhdessä koettuihin asioihin. Koetut asiat saivat kollektiivisia merkityksiä. Tutkimukseni alussa esittelin käsittekartan (kuvio 1), joka ohjasi tutkimustani. Loppuun halusin muodostaa hiukan erilaisen pelkistetyemmän yhteenvedollisen käsittekartan, jossa kuvaan edellä kuvaamaani käsitteiden keskinäistä vuorovaikutusta toisiinsa. (Kuvio 4)

Kuvio 4. Tutkimuksen yhteenveto

Jos ryhtyisin nyt tekemään pro gradu –tutkielmaani, valmistautuisin aineiston hankintaan huolellisemmin tutustumalla teoriaan ja tutkimusmenetelmiin tarkemmin. Niin hyvin kun haastattelut sujuivatkin ja sain paljon aineistoa, en ollut tutustunut aiheeseeni etukäteen tarpeeksi perusteellisesti. Toisaalta teoreettinen viitekehystenikin tarkentui vasta aineistoon syventyessäni. Tiedän sen olevan melko tyypillistä kvalitatiivisessa tutkimuksessa. Haastattelujen sujumuuden salaisuus oli varmasti se, että olimme tuttuja keskenämme. Asetin itseni melkoisen haasteen eteen, kun valitsin itselleni niin läheisen alueen ja haastateltavat. Fenomenologisuuden säilyttäminen ennakkoluulottomuuden suhteen ei ollut helppoa ja en ole varma, että olenko onnistunut siinä. Toisaalta fenomenologisuus erityisesti vaati minulta asian tiedostamisen, joten analysoinnissa olen ottanut huomioon esitietoni.

Johdannossa kerroin, miten tunsin kotiutuvani nopeasti Siivikkalaan. Tein myös omat johtopäätökseni, mistä se johtui. Esimerkiksi yhteenkuuluvuuden ja viihtymisen tunnetta kannattaa lähteä tarkastelemaan hyvin yksinkertaisista elementeistä (Kantola 2005, 289). Tutkimustuloksissani on kyse mielestäni yksinkertaisista asioista: yhdessäolo ja toisista välittäminen. Jostain syystä niitä tuntuu olevan vaikeaa toteuttaa nykyisessä tavassa elää. Vertasin jo aikaisemmin tutkimuksessani Siivikkalan kaupunginosaa kylään. Riikonen toteaa artikkelissaan: ”Yhteiskunta ei ole kylästä irrallinen taho, vaan yhteiskunta ilmenee asuinyhteisön sisällä: yhteiskunta on kylässä.” (Riikonen 1995, 90.)

Laajempi yhteiskunnallinen ajatus tuli mieleeni osallistuessani kuntapalvelujen johtamista käsittelevälle luennolle, jonka teemana olivat hyvinvointivaltion mallit. Suhteutin aihetta omaan tutkimukseeni ja yhteisön käsitteeseen. Yhteisön voi asettaa laajempaan mittakaavaan suhteessa yhteiskunnallisiin toimijoihin. Niitä voidaan ajatella olevan markkinat, julkinen sektori ja kansalaiset, jotka muodostavat yhteisön. Yhteiskunnallinen toiminta on lähtenyt yhteisöistä ja laajentunut muihin mainitsemini muotoihin, joissa yhteisöllisyys ei niinkään ole keskiössä. (Rönkkö 2012). Nykytilanteessa suhteessa markkinoihin ja julkiseen sektoriin yhteisöllä on mielestäni melko rajatut mahdollisuudet vaikuttaa. Vai onko kyse siitä, että esim. Suomessa yhteisöllisyyden kulttuuri ei toimi luonnollisesti, eikä sitä tarvita, koska yhteiskunta pitää huolen yksilöistä? Julkisilla palveluilla ja yhteiskunnalla tuntuu olevan vastuu siitä, miten yksittäinen ihminen tässä maassa voi. Missä on ympärillä olevien ihmisten ja lähimmäisten vastuu tai yksilön oma vastuu? Onko Suomessa toistaiseksi toteutettu Pohjoismainen toimintamalli nimenomaan yhteisöllistä, jos yksilö saa tuen valtiolta eli koko Suomen kansalta?

Laajan tutkimusaineiston perusteella Helve (2002, 223) teki 2000 –luvun alussa johtopäätöksen, että oleellinen osa nuorten arvomaailmaa ovat yksilökeskeisyys ja individualismi. Tutkimukseni ei toki ollut arvoperusteinen, mutta aineistosta paistaa läpi tietty yhteisöllisyyden kannatus. Alueellinen yhteisö muuttuu yhteiskunnan kehityksen mukana, eikä ole pysyvässä olotilassa (Paasi 1986, 45). Kertooko haastatteluun osallistuneiden Siivikkalan nuorten positiivinen asenne yhteisöllisyyttä kohtaan laajemmin yhteiskuntamme nuorten toiveista?

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Lähdeaineisto

Ryhmähaastattelu (kolme poikaa ja yksi tyttö, 19-20 -vuotiaita) 5.3.2011. Tekijän hallussa, Tampere.

Parihaastattelu (kaksi poikaa, 19-20 -vuotiaita) 20.3. 2011. Tekijän hallussa, Tampere.

Haastattelujen litteroinnit, yhteensä 50 sivua.

Kirjallisuus

Aaltonen, Sanna

2010 *Mopojen merkityksistä poikien arjessa*. Nuorisotutkimus 28:2, 103-107.

Ellonen, Noora

2008 Tuki ja kontrolli yhteisöllisenä resurssina. Vertaileva tutkimus nuorten lähiympäristöjen sosiaalisesta pääomasta. Teoksessa Irene Roivainen, Marianne Nylund, Riikka Korkiamäki & Suvi Raitakari (toim.) *Yhteisöt ja sosiaalityö*. Jyväskylä. PS -kustannus, 157-172.

Eskola Jari

2007 6-8? (Teema)haastattelututkimuksen toteuttamisesta. Teoksessa Leena Viinamäki & Erkki Saari (toim.) *Polkuja soveltavaan yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen*. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi, 32-46.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha

1998 *Jobdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere. Vastapaino.

Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana

2010 Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessa Juhani Aaltola & Raina Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle*. Jyväskylä. PS -kustannus, 26-44.

Grönfors, Martti

1982 *Kvalitatiiviset kenttätutkimusmenetelmät*. Porvoo. WSOY.

Haarni, Tuukka & Karvinen, Marko & Koskela, Hille & Tani, Sirpa (toim.)

1997 *Tila, paikka ja maisema. Tutkimusretkiä uuteen maantieteeseen*. Tampere. Vastapaino.

Hague, Cliff

2005 Planning and place identity. Teoksessa Cliff Hague ja Paul Jenkins (toim.) *Place identity, participation and planning*. New York. Routledge.

Heinämaa, Sara

2006 Ankarasta tieteestä uudistumisen etiikkaan. Teoksessa Edmund Husserl *Uudistuminen ja ihmisyyys*. Heinämaa, Sara (toim.) Miettinen, Timo & Pulkkinen, Simo & Taipale, Joona (suom.) Helsinki. Tutkijaliitto, 7-21.

- Heiskala, Risto
2000 *Toiminta, tapa ja rakenne. Kohti konstruktionistista synteisiä yhteiskuntateorioissa.* Helsinki. Gaudeamus.
- Helve, Helena
1987 *Nuorten maailmankuva. Seurantatutkimus pääkaupunkiseudun erään lähiön nuorista.* Helsinki. Helsingin yliopiston uskontotieteen jaoston toimitteita 4.
- Helve, Helena
2002 *Arvot, muutos ja nuoret.* Helsinki. Yliopistopaino.
- Helve, Helena
2009 Nuorten vapaa-aika, luottamus ja sosiaalinen pääoma. Teoksessa Mirja Liikkanen (toim.) *Suomalainen vapaa-aika. Arjen ilot ja valinnat.* Helsinki. Gaudeamus, 250-274.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula
2010 *Tutki ja kirjoita.* Helsinki. Tammi.
- Holmila, Marja
2001 *Kylä kaupungistuvassa yhteiskunnassa. Yhteisöelämän muutos ja jatkuvuus.* Helsinki. Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Häkli, Jouni
1999 *Meta Hodos. Jobdatus ihmismaantieteeseen.* Tampere. Vastapaino.
- Jovero, Sari & Horelli, Liisa
2002 *Nuoret ja paikallisuuden merkitys? Nuorten ympäristösuhteen tarkastelu Vantaan Koivukylän-Havukosken alueella.* Helsinki. Teknillinen korkeakoulu. Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja 2002 B84.
- Judén-Tuupakka, Soile
2007 *Askelia fenomenologiseen analyysiin. Fenomenologinen menetelmä empiirisessä tutkimuksessa.* Teoksessa Eija Syrjäläinen & Ari Eronen & Veli-Matti Värri (toim.) *Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin.* Tampere. Tampere University Press, 62-90.
- Jukarainen, Pirjo
2001 *Rauhan ja raudan rajoilla. Nuorten maailmanjäsenyyksiä Suomen ja Venäjän sekä Ruotsin ja Suomen rajojen tuntumassa.* Helsinki. TAPRI, Rauhan- ja konfliktitutkimuskeskus. Tutkimuksia No. 92, 2000. Like.
- Järvinen, Pertti & Järvinen, Annikki
2000 *Tutkimustyön metodeista.* Tampere. Opinpajan kirja.
- Kaivola, Taina & Rikkinen, Hannele
2006 *Nuoret ympäristöissään. Lasten ja nuorten kokemusmaailma ja ympäristömielikuvat.* Tampere: Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 36.
- Kantola, Ismo
2005 *Metodologinen katsaus tuntemisen rakenteisiin.* Teoksessa Pekka Räsänen & Anu-Hanna Anttila & Harri Melin (toim.) *Tutkimus menetelmien pyörteissä. Sosiaalitutkimuksen lähtökohdat ja valinnat.* Jyväskylä. PS –kustannus, 279-308.

- Karjalainen, Pauli Tapani
2004 Ympäristö ulkoa ja sisältä: Geografiasta geobiografiaan. Teoksessa Raine Mäntysalo (toim.) *Paikan heijastuksia. Ihmisen ja ympäristösubteen tutkimus ja representaatio käsite*. Jyväskylä. Atena kustannus, 49-68.
- Korkiamäki, Riikka
2008 Surffailua arjessa. Tila, aika ja vuorovaikutus nuorten yhteisöllistä kuulumista jäsentämässä. Teoksessa Irene Roivainen, Marianne Nylund, Riikka Korkiamäki & Suvi Raitakari (toim.) *Yhteisöt ja sosiaalityö*. Jyväskylä. PS -kustannus, 173-192.
- Krok, Suvi
2008 Kerrostalonaapurusto yhteisöllisyyden kokemuksena. Teoksessa Irene Roivainen, Marianne Nylund, Riikka Korkiamäki & Suvi Raitakari (toim.) *Yhteisöt ja sosiaalityö*. Jyväskylä. PS -kustannus, 193-207.
- Kyläläiset, kansalaiset. Tulkintoja Sivakasta ja Rasimäestä (1996) Joensuun yliopisto. Karjalan tutkimuslaitoksen julkaisuja No 114.
- Laine, Timo
2010 Miten kokemusta voidaan tutkia? Fenomenologinen näkökulma. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim) *Ikkunoista tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä. PS –kustannus, 28-45.
- Latvala, Pauliina
2006 Suvun satumailta katkeruuden kentille. Paikka kokemuksena ja tunnetilana. Teoksessa Seppo Knuuttila & Pekka Laaksonen & Ulla Piela (toim.) *Paikka. Eletty, kuviteltu, kerrottu*. Helsinki. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Kalevalaseuran vuosikirja 85, 171-186.
- Lehtonen, Heikki
1990 *Yhteisö*. Tampere. Vastapaino.
- Lähteenmaa, Jaana
2000 *Myöhäismoderni nuorisokulttuuri. Tulkintoja ryhmistä ja ryhmiin kuulumisten ulottuvuuksista*. Helsinki. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 14.
- Metsämuuronen, Jari
2009 *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä*. Helsinki. International Methelp Oy.
- Moilanen, Pentti & Rähä, Pekka
2010 Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä. PS –kustannus, 46-69.
- Niskanen, Sirkka
2004 Representaatio, kuvailu ja tulkinta. Fenomenologisen ymmärtävän psykologian lähtökohтия. Teoksessa Raine Mäntysalo (toim.) *Paikan heijastuksia. Ihmisen ympäristösubteen tutkimus ja representaation käsite*. Jyväskylä. Atena kustannus, 91-101.
- Paasi, Anssi
1986 *Neljä maakuntaa. Maantieteellinen tutkimus aluetietoisuuden kehittymisestä*. Joensuu. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja N:o 8.

- Pietilä, Ilkka
2010 Ryhmä- ja yksilöhaastattelun diskursiivinen analyysi. Kaksi aineistoa erilaisina vuorovaikutuksen kenttinä. Teoksessa Johanna Ruusuvoori & Pirjo Nikander & Hyvärinen Matti (toim.) *Haastattelun analyysi*. Tampere. Vastapaino, 212-241
- Puuronen, Vesa
1997 *Jobdatus nuorisotutkimukseen*. Tampere. Vastapaino.
- Riikonen, Heikki
1995 *Sukupolvet ja alueellinen muutos*. Terra. Vol. 107, N:o 2.
- Riikonen, Heikki
1997 Aluetietoisuuden sisältö paikallisyhteisössä: sukupolven ja muistinvaraiset alueet. Teoksessa Tuukka Haarni & Marko Karvinen & Hille Koskela & Sirpa Tani (toim.) *Tila, paikka ja maisema*. Tampere. Vastapaino, 179-189.
- Ruusuvoori, Johanna & Nikander, Pirjo & Hyvärinen, Matti
2010 *Haastattelun analyysi*. Tampere. Vastapaino
- Saarikangas, Kirsi
2003 Nuorten lähiöt. Teoksessa Sinikka Aapola & Mervi Kaarninen (toim.) *Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuoren historia*. Helsinki. Suomalainen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 909. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 32, 397-417.
- Saarela-Kinnunen, Maria & Eskola, Jari
2010 Tapaus ja tutkimus = tapaustutkimus. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1*. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä. PS –kustannus, 189-199.
- Saastamoinen, Mikko
2007 Notkeat rakenteet, tiheät identiteetit? Teoksessa Elina Nivala & Mikko Saastamoinen (toim.) *Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja*. Helsinki. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 72, 230-254.
- Salasuo, Mikko
2007 Pääkaupunkiseudun nuorisokulttuurinen maantiede. Esimerkkejä elinympäristön nuorisotyölle asettamista ehdoista. Teoksessa Anu Gretchel & Tomi Kiilakoski (toim.) *Lasten ja nuorten kunta*. Helsinki. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 77, 209-225.
- Sihvola, Juha
2000 *Yksilönä yhteisössä. Näkökulmia paikallisuuteen, globalisaatioon ja hyvään elämään*. Helsinki. Kunnallisan alan kehittämissäitiö. Polemia –sarjan julkaisu nro 37.
- Sinkkonen-Tolppi, Merja
2005 *Maaailma kutsuu, katkeavatko juuret? Nuorten kotiseudulle kiinnittyminen ja sen yhteys nuorten sosiaaliseen pääomaan*. Kuopio. Kuopion yliopiston julkaisu E. Yhteiskuntatieteet 125.
- Suurpää, Leena
1996 Yksilöllistä sosiaalisuutta vai sosiaalista yksilöllisyyttä. Nuorten yhteiskunnallisten identiteettien poluilla. Teoksessa Leena Suurpää & Pia Aaltojärvi (toim.) *Näin nuoret. Näkökulmia nuoruuden kulttuureihin*. Tietolipas 143. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 51-73.

Syrjälä, Leena & Ahonen, Sirkka & Syrjäläinen, Eija & Saari, Seppo
1995 *Laadullisen tutkimuksen työtapoja*. Helsinki. Kirjayhtymä Oy.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli
2009 *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki. Tammi.
Ylöjärvi – puutarhojen, metsien ja järvien kaupunki 2010.

Ylöjärven kaupungin lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma 2008-2012.

Ylöjärven tilastoesite 2010.

Siivikkala saa koulunsa, peilinsä ja maalinsa. Ylöjärven uutiset 25.5.2011. (Jaakko Salmela)

Luento

Rönkkö, Pentti
19.1.2012 *Kuntapalvelujen johtaminen – luentosarja*. Tampere.

Digitaaliset lähteet

Ahvenisto, Inkeri
2008 *Tehdas yhdistää ja erottaa. Verlassa 1880 –luvulta 1960 –luvulle*. Helsinki. Suomen Kirjallisuuden Seura. www.doria.fi/bitstream/handle/10024/42234/Tehdas_yhdistaa.pdf. Viitattu 28.10.2011.

Chalk, Rosemary & Phillips, Deborah A.
1996 *Youth development and neighborhood influences. Challenges and opportunities*. Washington. National Academies Press.
<http://helios.uta.fi:2079/lib/tampere/docDetail.action?docID=10041135&adv.x=1&p00=youth&f00=all&p01=local+identity&f01=all>. Viitattu 3.2.2012.

Ellonen, Noora
2008 *Kasvuyhteisö nuoren turvana. Sosiaalisen pääoman yhteys nuoren masentuneisuuteen ja rikekäyttäytymiseen*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 82. <http://acta.uta.fi/pdf/978-951-44-7206-0.pdf>. Viitattu 26.10.2011.

Ellonen, Noora
2008 *Yhteisöllisyyttä ja tasapuolisuutta nuorten hyvinvoinnin tukemiseen*. Janus. Volume 16, No 2. <http://sosiaalipoliittinenyhdistys.fi/janus/Sisallys%200208.htm>. Viitattu 14.1.2012.

Internetix, Otavan Opisto
http://opinnot.internetix.fi/fi/materiaalit/ps/ps4/03_motivaation_emootioiden/04_3.4_maslowin_tarvehierarkia?C:D=gjtb.e7S7&m:selres=gjtb.e7S7. Viitattu 23.1.2012.

Kiilakoski, Tomi
2010 *Alueellisen nuorisotyön muutoksia*. Kommentti, Nuorisotutkimuksen verkkokanava. <http://www.kommentti.fi/kolumnit/alueellisen-nuorisotyön-muutoksia>. Viitattu 14.1.2012.

Lähtenmaa, Jaana
(2006) Kotipaikka maaseudulla. Nuorten näkökulmia idästä, lännestä ja etelästä. Teoksessa Terhi-Anna Wilska & Jaana Lähtenmaa (toim.) *Kultainen Nuoruus*. Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisusarja. www.nuorisotutkimusseura.fi/julkaisuja/kultainennuoruus.pdf. Viitattu 1.2.2012.

Maanmittauslaitos. Pinta-alat kunnittain 1.1.2011 (pdf)
<http://www.maanmittauslaitos.fi/toiminta/julkaisut/tilastot/vuositilastot>. Viitattu 11.11.2011.

Nikoskinen, Elina
2011 *Nuorten ABC –hengailu ilmiönä, tulkintoina ja toimenpiteinä. ABC –liikennemyymälät ja nuoret –tutkimusbankkeeseen loppuraportti*. Helsinki. Humanistinen ammattikorkeakoulu. <http://www.humak.fi/ajankohtaista/uutiset/2011/04/nuorten-abc-hengailu-tutkimuksen-kohteena>. Viitattu 17.1.2012.

Ollila Anne
2008 *Kerrottu tulevaisuus. Alueet ja nuoret, menestys ja marginaalit*. Acta Electronica Universitatis Lapponiensis 76. www.doria.fi/bitstream/handle/.../Ollila_Doria_Acta%20E76.pdf?...1. Viitattu 24.10.2011.

Paatero, Mikko
2011 Alustus seminaarissa. Teoksessa *Anna nuorelle tulevaisuus – ettei kukaan syrjäydy*. Turku. Turun Lapsi- ja nuorisotutkimuskeskuksen julkaisuja 2/2011, Turun yliopisto. www.utu.fi/cyri/Anna_nuorelle_tulevaisuus_julkaisu.pdf. Viitattu 18.1.2012.

Robertson, Margaret & Williams, Michael (eds.)
2004 *Young people, Leisure and Place. Cross Cultural Perspectives*. Nova Science Publisher. <http://books.google.fi/books?id=CquSkrGzvBsC&lpg=PP1&ots=9aS4OnFvG8&dq=Leisure%20geographies%20of%20young%20people%3A%20crosscultural%20perspectives.&pg=PP1#v=onepage&q&f=false>. Viitattu 13.2.2011.

Seppänen Eija (Fountain Park Oy)
2008 *Nuorten tulevaisuuskuvat*. Helsinki. Sitra ja Tekes. www.sitra.fi/julkaisut/muut/Nuorten%20tulevaisuuskuvat.pdf?...pdf. Viitattu 18.1.2012.

Siivikkalan koulun kotisivu
<http://koulut.ylojarvi.fi/siivikkala> . Viitattu 21.9.2011.

Tilastokeskus. Kuntien avainavainluvut.
<http://tilastokeskus.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/980.html>. Viitattu 11.11.2011.

Wikipedia
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Siivikkala> . Viitattu 27.1.2012.

Ylöjärven kaupungin kotisivut.
http://www.ylojarvi.fi/palvelut/harrastukset_ja_vapaa-aika/nuorisopalvelut/jarjestot/. Viitattu 17.11.2011.

Ylöjärven tilastoiesite 2011.
<http://www.ylojarvi.fi/kuntainfo/perustietoa/>. Viitattu 17.11.2011.

LIITE 1. Teemahaastattelun kysymysrunko

Vapaata keskustelua ja muistelua ajasta, jolloin olit 13-17 –vuotta? Lähinnä koskien vapaa-aikaa.

Millainen paikka Ylöjärvi/Siivikkala on asua?

Mitkä ovat nuorten mielipaikkoja Ylöjärvellä/Siivikkalassa?

Millaisia ihmisiä asuu Ylöjärvellä/Siivikkalassa?

Mitä Ylöjärvellä voi tehdä vapaa-ajalla?

Mikä teki sinut onnelliseksi tai mikä harmitti ollessasi 13-17 –vuotta?

Mitkä olivat tärkeitä asioita nuorempana?

Miten näet tulevaisuutesi Ylöjärvellä?

Lisäkysymyksiä

- Mitä kertoisit Ylöjärvestä vieraille ihmiselle?
- Kuka henkilö tulee mieleen Ylöjärvestä?
- Mitä tapahtumia tulee mieleen Ylöjärvestä?

LIITE 2. Tutkimuslupa

TAMPEREEN
YLIOPISTO

33014 Tampereen yliopisto

Hyvä vastaanottaja!

Olen opiskelija Riikka Majuri ja opiskelen nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen maisteriopintoja yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikössä Tampereen yliopistossa. Olen tekemässä pro gradu –tutkielmaa, jonka tutkimuskohteena ovat nuoret aikuiset, jotka ovat asuneet nuoruutensa Ylöjärvellä. Tutkimuksessa on tarkoitus selvittää, miksi nuoren on hyvä asua Ylöjärvellä ja mitä kehitettävää Ylöjärvellä on nuoren näkökulmasta. Tutkimukseni teoria pohjaa alueellisen identiteetin ja vapaa-ajan käsitteisiin.

Aineistoni kerään Ylöjärvellä asuvilta tai asuneilta nuorilta aikuisilta, jotka ovat nuorena käyneet aktiivisesti nuorisotilalla. Aineiston keruumenetelmä tulee olemaan ryhmähaastattelut. Eri ryhmiä tulee olemaan oletettavasti kaksi. Koska haastateltavat ovat valittu tietystä ryhmästä, eli nuorisotilalla käyneistä nuorista, haluaisin tutkimuksessani sivuta myös sitä, minkälaisia nuorten ryhmiä kaupungin sisällä on. Haastateltavat pysyvät nimettöminä koko tutkimuksen ajan, eikä aineistoa luovuteta ulkopuolisille.

Jos tutkimukseen liittyen on jotain kysyttävää, voi ottaa yhteyttä minuun tai ohjaajaani.

Ystävällisin terveisin,
Riikka Majuri
tutkimuksen tekijä
Tampereen yliopisto
yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden
yksikkö
riikka.majuri@uta.fi
p. 050-522 1555

Helena Helve
professori, tutkimuksen ohjaaja
Tampereen yliopisto
Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden
yksikkö
helena.helve@uta.fi
p. 050 420 1517